

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSEI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k. (24), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre
7 k. (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Közösség és egység.

Budapest, február 26.

(v.) Megszóltat immár az osztrák urak háza is a véderő-javaslat kérdésében. Mint a Reichsrath képviselőháza, azonképp ő is félti a hadsereg egységét a Magyarországon hangzottatott nemzeti törekvésektől. Még pedig nem csupán a függetlenségi párt aspirációitól, hanem azoktól is, amelyeknek megvalósítására a Széll-kabinet hajlandónak nyilatkozott. A hadsereg egységét méltán féltik a minden rendű és rangú osztrák politikusok a magyar politika nemzeti törekvéseitől. Mert hiszen e törekvések épp arra irányulnak, hogy teljesedjen a kiegyezési törvény írott malasztja s az eddig törvényellenesen *egységes* hadsereg alakuljon át valahára — a törvényszabta paritás foganatára jutásával — igazán *közös* hadsereggé.

Ausztriában a legkülönbözőbb pártok is megegyeznek abban az egy közjogi tévedésben, hogy a monárkia hadseregének egységének kell lennie. Nem tudjuk, honnan veszik ők ezt a közjogi tételüket. De hogy a törvényből nem veszik, az bizonyos. A Deák Ferenc törvénye a pragmatika szankcióból indul ki s a kölcsönös védelem alapjára helyezkedik. Illetékes törvény-magyarát utján azt vezeti le a pragmatika szankcióból, hogy a kölcsönös védelem az elválaszthatatlanul együttbirtoklandó két államtartest védelmének *közösségét* követeli. Ime tehát az 1867: XII. törvénycikk csakis a *védelem közösségét* dekretálja. De a *hadügyet* nem. Mert a hadügynek vannak olyan vonatkozásai, amelyek *nem közösek*, amelyek a magyar nemzet törvényhozása önálló intézkedéseinek vannak fenntartva, holott a hadügy *közös* részei a delegáció hatáskörébe utaltattak.

Sőt rá kell itt mutatnunk arra, hogy a hadügy körébe eső dolgok közül *épp az alapvető fontosságúak* azok, amelyekre nézve a rendelkezés hatalmát a *magyar törvényhozás nem adta ki kezéből*. Ilyen az ujonclétszám megállapítása, az ujoncjutalék megajánlása, a szolgálati idő megszabása s végül a hadügyi költségeknek, amelyeket a delegáció csak megállapít, de nem szavaz meg, az állami budget keretében való megszavazása. Látható ebből, hogy a hadsereg törvényes alapon egységesnek nem képzelhető, hanem csupán közösnek. Egységes a hadsereg csakis akkor lehetne, ha például ujoncokat a magyar országgyűlés közbejötté nélkül is kaphatna, vagy ha — egy másik példát véve fel — a benne szolgáló magyar honpolgárok szolgálati kötelezettségeinek tartamát a magyar törvényhozás nélkül is lehetne módosítani. Elméletileg megkonstruálhatjuk azt az esetet, hogy a magyar országgyűlés valamikor megtagadja az ujoncjutalékokat. Akkor volna egy *közös* hadsereg, amelynek magyar alkatrésze csonka lenne. Ez az eset elképzelhető. De épp ez az elképzelhetőség bizonyítja, hogy a hadsereg *egységéről* oktanal dolog beszélni. Mert az *egység* fogalma kizárja azt, hogy belőle egy rész jogszerűen hiányozzék.

A hadügy tehát *nem közös*. Csupán a közös hadsereg közös. Ebben aztán van *valami*, ami igenis egységes. Tudniillik a vezérlet, a vezénylet és a belső szervezet. De e három ponton is az *egység* nem a *hadsereg közösségéből* foly, hanem a magyar törvény ama rendelkezéséből, amelynél fogva az ezekről való egységes intézkedést nemzetünk törvényhozása — feségjog gyanánt — a királyra, mint legfőbb hadurra ruházta. A vezérlet, vezénylet és belső szervezet egysége tehát megszűnhetne a nélkül, hogy egyszersmint a hadsereg

közösségének is meg kellene szűnnie. Ha a magyar törvényhozás úgy találná, hogy a vezérlet, vezénylet és belső szervezet is vissza kell hozni ugyanabba a jogkörbe, amelyben a hadügynek nem közös vonatkozásai fekszenek, tudniillik a nemzeti legiszláció jogkörébe: akkor vége szakadna ugyan a vezérlet, vezénylet és belső szervezet egységének, ámde ezeknek a törvényhozási jogkörbe való visszaruháza nem jelentené szükségképpen a hadsereg közösségének felbomlását.

Nincs tehát semmi értelme annak az ideges berzenkedésnek, melyet az osztrák parlament mindkét háza a közös hadsereg címe-re és zászlójának kérdésében mutat. Azt mondják a bécsi urak, hogy vége a hadsereg egységének, ha a régi hadjelvényeket kivonják a forgalomból. Hát ez bizony kétségtelenül igaz. Ámde ez az egység ha megvolt eddig, hát *contra legem* volt meg. Az új címerre és lobogóra pedig épp azért van szükség, hogy kifejezésre juttassák az eddig tévesen egységesnek gondolt hadsereg *közösségét*. Ezt nemcsak jogosan követeli Magyarország, hanem Ausztriának kutyakötelessége ezt szó nélkül megadni. A bécsi képviselőházzal azzal védtek meg a minap a képvisver fekete-sárga lobogóját és rajta a kétféjű sast, hogy ezek a jelvények Ausztria dicsőséges jelvényei, és mit szólnának vajjon a magyarok, ha valamely magyar állami épületre tűznék rá a kétféjűsasos fekete-sárga lobogót? Az a szónok, aki így argumentált, beismerte, hogy a fekete-sárga szín és a kétféjű sas *osztrák* jelvény; s e beismerése után kétszeresen naiv volt a felfortyanása. Mert ugyan mi jogosultsága van a *tisztán osztrák* jelvénynek a *közös* hadseregben? Az osztrák jelvényeknek *osztrák* intézményekben van helyük, példának okáért a Landwehrnél. Ámde valamint Magyarország nem pretendálja azt,

A hol a pénz nem isten

— REGÉNY —

Írta: JÓKAI MÓR

(63)

De mi még nem voltunk az életuntak kategóriájába sorozva.

A maforik a mi szigetünket lepték meg.

— No, barátom — mondtam a Capitanónak — most már vége az emberbaráti szenvedésnek. Itt az európai baj. Külső ellenség fenyegeti a hazánkat. Az ágy alá a tizparancsolattal „Ne ölji!” De ölni fogunk! Most rögtön add elő a gyorstüzelő-puskákat s tanítsd meg a kezelésükre a két fiut, meg a Negritót. Hatan vagyunk férfiak: az egész vadember-táborot learatjuk fegyvereinkkel.

— Csak te bíz ezt a dolgot én rám — mondtá a Capitano. — Nem ölnék embert, mégis megvédjük magunkat és a hozzánk tartozókat.

Aztán megismertette velem az egész strata-gémáját.

Belenyugodtam.

Bevárjuk a maforik támadását a vashajón.

Ide csak a lávafolyam léposóin jöhetnek fel. A hajó földézetét behintettük összetört palackok cserapeivel.

Azután felhoztuk a gépházból a nagy szivattyútöltőt. A férfiak a gépházba szállták le a nagy szivattyúhoz, a hölgyek a teremben egyesültek. Mi ketten a Capitanóval a földézetben maradtunk.

Sok ideig szemlélhettük a maforik veszkődését, akik hosszú ladikjaikkal nem bíztak a korallzátonyokon keresztülmenni. Utoljára beleugráltak a tengerbe s uszva jöttek ki a partra. Lehetek valami hatvanan.

Aztán jöttek nagy hiénaüvöltéssel fel a lépcsőuton. Dárdával, tomahawkkal voltak felfegyverkezve.

— Mi ketten gyorstüzelő-puskáinkkal most ezt a hosszú sor vadembert mind leölhetnénk.

— El tudnád azt viselni a lelkedet?

— Ilyen a háboru. Nem mi kerestük.

— De mikor másképp is meg tudunk tőlük szabadulni.

— Mar én csak készen tartom a revolveremet.

— Nem fogod használni.

— Majd megvállik.

Az üvöltözés egyre közeledett, egyszer csak elérte a hajót.

A kannibálok felkapaszkodtak a horgonyláncra, a feljáró hágcsó fel volt huzva s átugráltak a hajó mellvédére. Az uszánál hátra kellett hagyni a paizsaikat, csak a fegyver volt a kezükben.

Az üvegcserepekkel beszórt földézet megakasztotta az előnyomulásukat, elébb utat kellett nyitniok dárdáik nyelével. Lehetek már valami tizen a földézetben; közöttük a vezér, egy bozontos fejű óriás.

Ekkor a Capitano nekik fordítá a tömlőcsövet, elfordítá a csapot. A gejzir forró vizugara vastagon zúdult a meztelen bőrű ellenségre.

Azt az ordítást, ami erre következett, köny-

nyebb elképzelni, mint leírni. A százfoku forró lug végigporzselte a meztelen tagjaikat, a levegőbe ugráltak, meg hasra vetették magukat, buk-fenceztek, vonaglottak, utoljára a perzselő zápor elől hanyathomlok leugráltak a hajóról.

Akkor a Capitano a tömlő csövet a lávalépcsőn felfelé nyomulók maforik ellen fordította s azokat árasztotta el a forró vízzel, végig-végig-zudítva rajtuk a keserves lugot. Futottak azok egymás hegyin-hátán, ordítva, visítva, az égető vizugár egész a hegy aljáig vágta őket. Nem maradt azok közül egy sem leforrázatlan. Ordításuk még azután is tartott, hogy a tengerbe ugráltak s a ladikjaikhoz visszausztak.

— No ezek meg fogják emlegetni, amíg új bőrt kapnak a tűzvíz-szigeti látogatást! — mondtá a Capitano diadalmasan.

A nagy idealista tehát győzött. Ő még akkor sem öl embert, ha paradicsomi otthonát kannibálok baromsokasága támadja meg. Nem kell neki tüzelő-fegyver, elég a védelemre a víz is. A gejzir az ő szövetségese.

Ezen a szigeten a pénz nem isten, a fegyver nem hatalom.

Ez az én kedélyemet földig nyomta. Én nem ebbe a világba való vagyok.

Én nem tartom magamat embernek, ha nincs az oldalamon a kardom, a revolverem. Nekem örök vágyam a hazámért, nemzetemért, nagy eszmékért hősi módon harcolni, vért ontani; magamét vagy a másét. Én ezen a boldog szigeten megőrülök.

Csak egy imádságom van: hadd halljak még egyszer ágyudörgést!

hogy a közös hadsereg a mi nemzeti trikolórunk alá sorakozzék, azonképp az osztrák jelvényeknek sincs legitím helyük a közös hadseregben. S a régi zászlót és cimert azért kell onnan eltávolítani, mert ama hadsereget, amelynek törvény szerint *közönségesnek* kellene lennie, törvény ellenére *egységesnek* mutatja be, még pedig *egységesen osztráknak*. Egy kiálló anomália megszűntetéséről van tehát szó, mely a hadsereg közjogi természetét, alkotmányos szerkezetét csökkönyösen meghamisította s mely nemcsak türehtellenül megalázó volt a magyar nemzetre nézve, hanem veszedelmes látszatokat is támasztott, amelyek akaratlanul is káros befolyást gyakoroltak a katonai szellemnek a magyar államiságról való felfogására.

Tulzó nemzeti aspirációknak az uralkodó magyar politika a hadsereggel szemben nem szegődik szószólójává és segítő társává. Ami a hadsereg közösségének közjogi keretét szétrepeszthetné, annak támogatására és valószínűsítésére a kormány és a többség nem vállalkozik. Amde az a törekvés, hogy a magyar államiság paritásosan jelentkezék a hadsereg külső szervezetében és jelvényeiben, tökéletesen jogosult s foganatára az uralkodó magyar politikának igenis kötelessége küzdeni. Aki az eddig *per nefas* egységes hadsereget átalakítja azzá, aminek törvény szerint lennie kell, tudniillik nemcsak névszerint, hanem *valósággal is közös hadsereggé*; az teszi a legnagyobb szolgálatot a véderő harcképességének és a monárkia nagyhatalmi állásának.

Az obstrukció.

Budapest, február 26.

Áz ellenzék ma úgy jött a Házba, hogy vihart csinál.

A magyar-csékei választáson állítólag előfordult visszaélések miatt a szélsőbal három tagja jelentkezett, hogy napirend előtt beszélni akar. Negyediknek jelentkezett a szabadelpártpártból *Telegdy József*, aki éppen úgy jelen volt a választáson, mint a szélsőbali *Barta Ferenc*, *Gabányi Miklós* és dr. *Molnár Ákos*. *Barta Ferenc*, *Gabányi Miklós* és dr. *Molnár Ákos* elmondták tapasztalásaikat, de a *Gabányi* okvetetlenkedéseitől eltekintve, a szemtanuk felszólalása egyáltalán nem felelt meg az ellenzék viharváró hangulatá-

nak, sőt *Molnár Ákosra* volóságga megharagudott az ellenzék, mert igazságszeretetből elismerte a választási elnök jóindulatát és jóhiszeműségét. Az ellenzék e lojalitáson jobban felháborodott, mint a magyarcsékei választáson. „Ha az elnök jóindulatú volt, akkor mért beszélünk mi?” — zúgolódott az ellenzék. Mikor aztán *Telegdy József* igazán jóízű egyenességgel, magyaránd elmondta, hogy mi történt Magyar-Cséken, s kiderült, hogy a vihar minden komoly ok nélkül való, azonfelül *Szél Kálmán* miniszterelnök is erőlesen megmondotta, hogy amilyen szigorral üldözi a közigazgatási tisztviselők esetleges visszaéléseit, ugyanolyan határozottsággal fogja őket polgári jogaik gyakorlásában megvédelmezni — egyszerűen belátta az ellenzék, hogy a napirend előtt rendezett vihar csak neki magának ártott. Az egész akcióval csufosan felsült s most napirendre kell térni az eset fölött.

De ha napirend előtt nem sikerült a vihar — nincs még veszve Lengyelország. Fogta magát az ellenzék és — zárt ülést kért.

Miért?

Semmiért. Hogy előlrol lehessen kezdeni a viharcsinálást. Hogy eldobván a szabályok nyűgét, beszélhessen mindenki, aki akar.

S ugyis történt. A nem sikerült vihart zárt ülésben próbálta az ellenzék kireparálni. S a zárt ülésben — vajjon ki állja meg mosolygás nélkül ebben az országban? — a Szél-kormány választási erőszakosságait hozták szóba. Nyílt ülésben mindig és mindig, még a legviharosabb időkben is elismerték az ellenzék szónokai, hogy a Szél-kormány tiszta választásokat csinált, a zárt ülésben pedig atrocitásokról beszéltek. Ez magában is különös. De az még sokkal különösebb, hogy a választási visszaélésekről az ellenzék zárt ülésben kezd vitát. Hát ez a téma zárt ülésben való? Ha csakugyan bűnös a Szél-kormány, ezt az ellenzék zárt ülésben pertraktálja? Persze, ha zárt is az ülés, titokban nem marad, hogy mi történt benne. És így megtudhatja az ország, hogy zárt ülésre, mint a mai, szükség nincsen, nem is volt. És megtudja azt is, hogy az ellenzék a zárt ülésben is csufos vereség érte, nemcsak a napirend előtt. Mert a zárt ülésen nagyon érdekes jelenet játszódott le.

Haydán Imre elmondotta azt a leglátványos pikáns esetet, hogy *Kaas Ivor*, a *sovinisza magyar publicista* tőlul beszélt a választói előtt és megvádolta *Sipeky Sándort*, hogy bár *trencsénmegyei*, még se tud tőlul.

Ugy-e, ezt nyílt ülésben is érdemes lett volna elmondani?

De folytatás is volt még. A néppártot bántotta a leleplezés, tehát *Rakovszky* átkiáltott *Haydinnak*:

— A várnai jogtipró hallgathatna!

Haydán elkapta a szót.

— Másodszor hallom ezt a célszót, tehát jöjjünk vele tisztába. Én a várnai választás alkalmával se jöttem, se egyebet nem tippoltam. *Nem is voltam Várnán. Hetekkel a választás előtt betegem mentem a külföldre s csak hetekkel a választás után jöttem haza.*

Ezt a nyilatkozatot *Baross Jusztin* (aki abban az időben ellenzéki volt) az utolsó betűig megerősítette. S ekkor jobbról meglehetősen hevesen kelt ki a *Rakovszky* teljességgel alaptalan vádakodása ellen. Szóváltások támadtak s a zárt ülés megint az ellenzék vereségével végződött.

A képviselőház ülése február 26-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf *Apponyi Albert*.

A kormány részéről jelen van: *Szél Kálmán* miniszterelnök.

(A magyar-csékei választás.)

Elnök: Jelenti, hogy a napirend előtt felszólásra engedélyt kértek: *Barta Ferenc*, *Gabányi Miklós*, *Molnár Ákos* és *Telegdy József*.

Barta Ferenc: Azt állítja, hogy még *Bánffy* idejében sem történtek oly erőszakos választások, mint most Magyar-Cséken. A főszoigabiró szolgabiráival s a jegyzőkkel beleavatkozott a választásba. Elmondta, hogy 26 kocsi választót *Horváth Endre* főszoigabiró a nuszárokkal elogatott. (Zaj a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Mit keresett ott a főszoigabiró!)

Telegdy József: Rendet tartani! (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Barta Ferenc megkérdezte a főszoigabirót, hogy mi köze van a választáshoz? Hisz a törvények is tiltják beleavatkozását. A főszoigabiró erre azt felelte: „Nem kell nekem törvény, majd csinálók én magamnak”. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) A hivatalos közegek bementek a választás helyiségeibe s ott szabadon korteskedtek. Így történt, hogy a függetlenségi párt megbukott. A jegyzők csendőri fedezetelt hatoltak be a függetlenségi pártba s rabolták el a választókat. (Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

Rakovszky István: Gyálazat! Ez a tiszta választás?

Barta Ferenc: 700 katona volt kivezényelve, (Zaj a bal- és szélsőbalon.) ennek dacára azonban rend nem volt. 287 szélsőbali választót utasítottak vissza azon a címen, hogy ellejelettek az *Adorján* nevet s *Bodorján* vagy *Dorján*, *Dor Jenőt* mondotak. Sokan úgy szavaztak, hogy éljen a 48. (Zaj.) Ezeket akarta elmondani.

Gabányi Miklós: Azért ment Magyar-Csékre, mert román testvéreivel anyanyelvükön tud beszélni. Soha oly piszkos választást nem látott, mint a magyar-

S ez a kívánságom beteljesült. Egy reggel ágyudördülés riasztott fel álomból.

Kifutottam a földéltre.

Ott láttam a sziget közelében az én ótárbo-cosomat.

Visszajöttem értem.

Nem vártam, míg a hajóról értem jönnek. Siettem bucsut venni mindazoktól, akiket hosszú ittlétem alatt bámulni tanultam; azzal hátamra vettem a zuhatagjáró esőnakoimat, rohantam a földalatti patakfolyáshoz. Nem kellett már kalauz. Kitaláltam magamtól a tengerre.

Es most itthon vagyok.

Az egész történet, amit a boldog világról s annak lakóiról följegyeztem, úgy tűnik fel most előttem, mint egy hihetetlen álom.

— Vége. —

Simonyi öbester.

(Première a Nemzeti Színházban.)

— A *Budapesti Napló* eredeti tárcája. —

Irtá: *Ábrányi Emil*.

Hálás dolognak látszik: szembeállítani a magyar faj üde és bravuros nyersségét a pallérozottabb nyugati nemzetek etikettjével, raffinérijával, tulfinom és ideges műveltségével.

Különösen akkor látszik hálasnak ez a feladat, ha egypár száz évvel (vagy csak száz évvel) is visszafelé megyünk. Visszamegyünk azokba az időkbe, amikor az emberek szines ruhákban jártak; amikor a közönséges utcák és piacok állandóan úgy festettek, mint a mi napjainkban egy elegáns kosztüm-bál; amikor a magyar emberek

terméten piros és kék mente pompázott ökölnyi gombokkal, drágaköves övekkel és a lábukra zöld, vagy sárga eszimat szabott a csizmadia remekművészet; a nyugati ember megjelenését pedig puffancos ujjas, csipkés gallér, bíboros köpeny, tollas barrett, vagy testhez álló szines frakk, feszes culotte, selyem-harisnya és csattos cipő tette festőivé.

Vigjátékíróink közül többen próbálkoztak ezzel a szembeállítással. *Szigligeti* a *Bajusz* című vigjátékában tipikus magyar emberét az osztrák-német rokokó borotvált képű, vékony dongájú gavalérjai közé helyezte. *Ujvári Béla* a magyar nemes testőroket állította elénk *Mária Terézia* bécsi udvarában, ahol a magyar faj egészséges izomzata minduntalan komikus összeütkezésbe jön a puderes etikett-imádók finnyás szokásaival. *Bereczik* *Arpád* csak az imént mutatta meg nekünk a Rákóczy-kor kurucait, akik bukdácsolva járnak a párisi és versaillesi szalonok parkettjén, amíg melletük a magassarku, selypítő, menüett-lépésekben csoszogó francia galantéria biztos fesztelenséggeggel illeg-billeg és hegyezi udvarias bókokká a válogatott szavakat. A szomszédos Magyar Színházban éppen most vált kasszadarabbá *Verő György* *Bajusz* című vigjátéka, ahol a magyar bajusz küzd és arat fényes győzelmet a német rokokó, éppen úgy, mint harminc évvel ezelőtt *Szigligetinél*, akitől különben csak a címet vette át *Verő György*. Témája egészen eredeti és feldolgozása sokkal elevebb, sokkal mulatságosabb.

Ha ezekben a darabokban a hálásnak látszó feladat nem mindig járt együtt az igazi sikerrel — egy faktornak a diadala mindig biztosan beütött. Ez az egy faktor a *színházi szabó*.

Megtörtént, hogy a szerző nagyon hiányos, nagyon vézna korhűséggel dolgozott, amikor a múlt századok magyarját szembeállította a hasonló korban élt (s szintén hibásan, vagy szintelenül festett) némettel és franciával. A színházi szabót nem érthette ugyanez a szemrehányás. A színházi

szabó pontosabban teljesítette a maga kötelességét: tündöklő és kifogástalanul korhű kosztümöket liferált a drámáiról alakjai számára.

A tökéletes kosztümök annyira illuziót árasztottak ránk, hogy még a drámáiról tökéletlen alakjainak is jutott belőlük. A néző sok ideig nem vette észre, hogy ezekben a fényes kosztümökben nem emberek lappanganak, hanem szeméremmel kitömött bábok.

Abban a hitben néztük az előadást, hogy most olyan magyarokat látunk, akik a Rákóczy Ferenc korát, a *Mária Terézia* korát szólialtatják meg a színpadon; hogy olyan franciákat látunk, akik a XIV. Lajos versaillesi udvarának a nyelvén beszélnek; hogy a drámáiról a pszichológia örök törvényei szerint alkotott emberek egész sorát diszítette föl bizonyos korszaknak a jellemző tónusaival; hogy ezek a husból és vérből levő alakok egy természetes, kedves, jól megkomponált történet keretében mozognak. Pedig mindez csalódás volt. A *színházi szabó* *brillians munkája vezetett félre bennünket*. Szemünk elképrázott a kosztümök remek kelméjétől és zseniális szabásától; és nem láttuk tisztán, hogy a szerző pszichológiája önkényes, fogyatékos, szeszélyesen ugrándozó, gyakran képtelenségekbe tévedő; hogy a kor rajzából hiányzanak a kor jellemző vonásai; hogy ezek a régi magyarok úgy beszélnek, mint egy modern adoma-gyűjtemény; hogy a XIV-ik Lajos korát visszatükröző versaillesi franciák úgy affektálnak mint egy *Andrássy-uti* borbélyegény, amikor egyleti színpadján műkedvelő színészszó alakul át.

A tiszta látás végre megjött, de jóval későbbben, mint a modern tárgyú daraboknál, ahol ragyogó kosztümök nem kápráztatják a szemet. S amikor megjött a tiszta látás, még akkor is a tündöklő jelmezek hatása alatt állottunk; a tökéletes kosztüm még akkor is oltalmazta, fedezte a benne lévő tökéletlen embert; a színházi szabó még akkor is védőangyalként állott a drámáiról

cséktek A szolgabírák, jegyzők pénzelték, mert pénzt kaptak Széll Kálmántól a megvesztegetési alaplóból. (Derülttség és zaj a szélsőbaloldalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Hát ez is igaz? **Gabányi Miklós:** Engem nem is engedtek szóhoz. Bementem egy faluba s beszélni kezdettem. Odajött a jegyző s kérdezte, hogy hinak. „Hát magát hogy hívják. Kicsoda, micsoda?” „Papp József jegyző vagyok.” „En meg Gabányi Miklós díósád képviselő.” Paff lett a Papp (Nagy derülttség). de szóhoz nem hagyott jutni pedig annyira szerették a választók, hogy még a pap is oltogya a szöszéket, hogy csak meghallgasson. Kérdeztem egyik iókorostól, hogy azt akarják-e, hogy megveszazzák a katonai újabb kőveteléseket? Azt felelte, hogy akkor boldog az oláh, ha katoná lehet, mert akkor mindennap húst ehetik. (Derülttség.) Biharban fűtyölnek a miniszterelnök rendeleteire.

Molnár Ákos: Tiltakozik a pressió ellen, melyet a hatóságok Biharban elkövettek. A vidéken nem értik meg a miniszterelnök intencióit. Az igazságnak megfelelőleg kijelentik, hogy a választási elnök jóindulatú, de nagyon gyenge ember volt. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) Passe par toutokat nem adott az ellenzéknek.

Pichler Győző: Ez is a jókarafát bizonyítja. **Molnár Ákos:** Az elnök eligogatta az ellenzéki szavazatokat, ha csak megközelítőleg kimondották az Adorján nevet. Ellenben a második szavazatszedőbizottságnál nem így történt. Itt egy törvényt tudni nem akaró egyén elnököt s vizsantasiolt minden oláh választót, aki nem bírta kimondani az Adorján nevet. Szóla a választásból kifolyólag bizalmatlanságot fejezi ki Széll Kálmán miniszterelnökkel szemben, aki nem gondoskodik, hogy elvei a perieriakon is érvényesüljenek. Széll Kálmán rendszere rosszabb, mint a Bánffy-rendszer, mert ez nyíltan erőszakoskodott s védekezni lehetett ellene, míg Széll rendszere sima, lappangó, veszedelmes. (Helyes a bal- és a szélsőbaloldalon.)

Telegdy József: Résztvettem a csékei választáson, mint Biharvármegye törvényhatósági bizottsági tagja. Ismerem a választás részleteit. Három fős szolgabíró és négy szolgabíró volt jelen a választásnál a rend fenntartása érdekében, s mint bebizonyult, szükség is volt rájuk. A 48-as párt t. jelöltje, Adorján Emil, amidőn feleségével egy közönség kereszttel akartak menni, fel akarták borítani szekereitől és ha ott nincs a szolgabíró, aki ezt megakadályozta, meg is történt volna; maga Adorján kiabált segítségért és úgy mentette meg azután Erisey fős szolgabíró ur.

Rákosi Viktor: Ebből csak az következik, hogy a kormánypart igazatolt, bűjogtatott!

Telegdy József: Nekünk nem volt pénzünk leitatni az embereket. Isméletem, hogy ami napokkal a választás előt kint a választókerületben történt, arról részletes tudomáson nincs; nem voltam ott; ha a vizsgálatot fogják kérni, illetőleg, ha a mandátumot megátadják, kitűnik majd az igazság. Magán a választáson azonban eleinte résztvettem és a választásra nézve itt elmondottakra pontról-pontra óhajtok válaszolni. (Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.)

A pártok felvonulása úgy történt, hogy a 48-as párt részben már a választás előtti éjjel jött be és reggeli 8-9 órakor, amidőn a másik két párt csak szállingózni kezdett — mert hiszen a Deési-párt vasutón jött 10 órakor — a 48-as párt látszott túlsúlyban lenni, de ottani szavahihető emberek állítása szerint, csak számájára volt többség, mert

a jelenvoltak nagyrésze nem volt szavazó, amint az később ki is tűnt.

Keoskeméthy Ferenc: Így szokták ezt mondani! **Telegdy József:** Így is volt. Már most a törvényes határidőben úgy indult a szavazás, amint azt Molnár Ákos képviselő ur elmondotta. Mindnyáján meg voltunk botránkozva azon, hogy nem szavaznak. Ketten karongfoga kimentünk megnézni, hogy mi történik. Az, hogy ketten karongfoga kimentünk, bizonyítja, hogy a csokorral ellátott férfiaknak joguk volt kimenni. (Egy hang a szélsőbaloldalon: Ha szabadelvű-párti volt az illető.) Molnár Ákos képviselő ur is ott volt. Meggyőződöttünk arról, hogy azért indul oly lassan a szavazás, mert a bevonulás, miután 80 kilométer hosszú a választókerület, még 10 órakor is tartott. Jöttek a szekerek, a szekerek mögött voltak a táborok és ezért nem tudtak átjönni. E miatt kértük az elnököt, legyen türelmemmel. A lassuság másik oka csakugyan az volt hogy a kormánypart, a szabadelvűpárt annyira nem volt szervezve, hogy még a rendezők sem működtek és nem szedték össze kellő időben a szavazókat. (Zaj a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Nem volt szavazó! Elnök csenget.) Azt hiszem, t. Ház, jogom van a felmerült vádakra véleményemet elmondani.

Papp Zoltán: Szóval, tiszta volt a választás?

Telegdy József: Ott nem volt tiszta, a mi oldalunkról tiszta volt, ami be is fog bizonyítani. Az elnök ur minden egyes felszólására a bizalmi férfiak nekifüggesztette a választást és kijött velünk megvizsgálni, hogy vajjon alapos e a panasz vagy sem. Amennyiben alapos volt, segített rajta rögtön. Ezért is ment lassan a szavazás. A lassu haladásnak azonban főképp az volt az oka, hogy a Deési-párt, látván, hogy kisebbségben van, beszüntette a szavazást addig, amíg megállapodás nem történik a tekintetben, hova szavazzanak.

Gorove László: Kislát a turpisság!

Telegdy József: A tárgyalások csak fél egykor vezettek sikerre, amikor is eljötték bejelenteni az elnöknek, hogy Deési visszalépett, vonja tenát vissza az elnök a Deési-párt és a 48-as párt közötti kordont. Miután az elnök ezt meg nem tette, azt mondván, hogy a visszalépésről nem tud semmit, maga Deési jelent meg két tanuval és kijelentette, hogy visszalép. Ekkor tiltakozásnak dacára az elnök csak a 48-as párt és a Deési-párt közötti kordont vonta vissza, a Papp- és a Deési-párt közötti kettős kordont pedig lementartotta, úgy hogy a volt Deési-pártiak szabad akarattal szerint nem is mehettek jobbra vagy balra, hanem csak balra. (Zaj a jobboldalon. Felkiáltások: Ugy-e, furcsa?)

Kubik Béla: Ebből is látszik, hogy az elnök nem volt odavalló!

Telegdy József: A vizsgálat majd kideríti, igaz-e ez, vagy nem?

Rákosi Viktor: Kislát még, hogy a 48-as párt nagy aritocitások vitt véghez!

Telegdy József: Igen, kislát! (Felkiáltások a jobboldalon: Nem első eset!) Mert olyan eset is történt, (Halljuk! Halljuk!) hogy a 48-as párt bizalmi férfainak felszólítására azt a közönségi jegyzőt, aki a közönséggel jött, eltávolították, pedig annak ott kellett volna a törvény szerint állnia, mert oda volt rendezve, mint azonosági tanu. (Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon. Felkiáltások ugyanott: A régi törvény szerint! Ugyazítszik, még mindig a régi törvényt alkalmazták!)

A látszólagosan legnagyobb gravamen a szava-

zás lefolyására vonatkozik; azonban méltótlanság tekintetbe venni az előttem szözlött t. képviselőtársam által vázolt, fájdalom, a saosonyiok intelligenciát, a melylyel azon választókerület legtöbb választója remélkezik.

Szatmári Mór: Mégis meggyőződésből szavaztak mind Papp Jánosra! (Nagy zaj a jobboldalon.)

Telegdy József: A Deési-pártiak nehezen tudták meggyőződésüket megváltoztatni, itt volt a baj. (Élénk derülttség a jobboldalon. Mozgás a szélsőbaloldalon.) Amidőn a tárgyalások bejejeződtek s a Deési-párt átment a 48-as pártához, akkor meg kellett a Deési-pártiakat tanítani arra, hogy Adorjánnak hívják már a jelöltet és nem Deésinek. Pedig 6k szegények két héten át a Deési nevet tanulták (Nagy derülttség a jobboldalon. Zaj a szélsőbaloldalon. Elnök csenget.) és nem tudtak hirtelenében az Adorján nevet jól megtanulni. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobboldol.) A vedlés nem tudott egy pár óra alatt megtörténni és talán nem is esett jól nekik, mert azelőtt szabadelvűpártiak voltak s egyszerre lettek 48-asok, maguk sem tudták, hogyan. (Derülttség jobboldol. Zaj a szélsőbaloldalon.) Így történt azután, hogy ilyen szavazatok adtak le — hitelesség kedvéért följegyeztem magamnak. (Halljuk! Halljuk! jobboldol.) Eligogadtattak például a következő szavazatok: „Hodola János, ez annyit jelent, hogy Adorján. (Derülttség jobboldol.) Pedig a másik jelöltet Pap Jánosnak hívták.

Hentailer Lajos: Hát hasonlít a Paphoz a Hodola?

Telegdy József: Nem, de a János a Jánoshoz. (Nagy derülttség a jobboldalon.) Azután legalább százan szavaztak Adorjánra és ezeket eligogadták Adorján szavazatának pedig ebben is benne van a János. Volt azután ilyen szavazat: „Adorján”; ez Adorján akart lenni (Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon.) vagy „Adrián”, pedig ez is név; ezt is Adorján szavazatára jogadták el. (Zaj a szélsőbaloldalon. Elnök csenget. Halljuk! Halljuk!) A következő szavazatok már nem hasonlítotak Adorjánhoz: „Irimi”, „Odui”. (Nagy derülttség.) „Erele”, sőt volt ilyen is: „Togyerás Anna”. (Derülttség és felkiáltások jobboldol: Mégis eligogadták! Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobboldol.)

Hentailer Lajos: A saját nevét mondta be!

Telegdy József: Anna nem lehetett, mert hiszen subában volt! (Derülttség jobboldol. Folytonartó mozgás és zaj a bal- és a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Csenget kérek! (Halljuk! Halljuk!)

Telegdy József: A visszautasítottak közül a legtöbbben azonban páte restyepártai szavazatot, ami magyarul annyit jelent, hogy 48.

Keoskeméthy Ferenc: Ez elég lehetet volna, hiszen ezt megértették!

Telegdy József: Majd megítéli a törvény, hogy elég-e. Sok választó bejött a szavazó-helyiségebe és miután, amint mondtam, a vedlés hirtelenében nem sikerült, nem lehetett belőle egy szót se ki-venni. Akárhogy könyörgöttek neki hogy mondjon hát valamit, szavazzon vagy jobbra, vagy balra, csak azért felelt, hogy „ne sci domnule” és amikor már nagyon fagyta az elnök, akkor kiszaladt a tereből. (Zaj a szélsőbaloldalon. Egy hang ugyanott: Fét szavazni, mert tudia, hogy mi lesz a vége!) Nem akarom hosszasan a történelmet igénybe venni. En Molnár Ákos t. képviselőtársammal és a bizalmi férfiakkal mindenkit, aki bejött oda és nem oda tartozott, kintasítottam. (Egy hang a

oldalán; és nem tudtuk megbuktatni a szerzőt azzal a kiméletlen, vad haraggal, amivel a modern tárgyú polgári komédiák szerzőit ütjük agyon, ha in flagranti kapjuk őket rajta lélektan abszurdumokon, főbenjáró drámai sületlenségeken.

Vagyis: történelmi vigjátékok irni káromkodó, izmos magyarokkal és raffinált franciákkal, vagy vékonypézü németekkel még akkor is hálás feladat, ha valaki gyöngye vigjátékok ir. Aki történelmi vigjátékok ir, az szövekezik a színházi szabóval; és aki a színházi szabóval szövekezik, azt nem érheti vehemens bukás, mert a kosztümökben való gyönyörködés engosztelekenynyé teszi a közönséget; és mert valamikes fény mindig esik a költőre a győzelmes színházi szabó díesőségéből.

Martos Ferenc Simonyi öbesteré szintén briliáns alkalmat adott a színházi szabónak, a magyar történelmi vigjátékok e nevezetes tényezőjének, hogy egy csomó pompás huszár-dolmányt és az empire-dívat remekoit mutassa be a Nemzeti Színház mai premiere-publikumának.

Simonyi öbester a magyar vitézségnek, a magyar katonai bravurnak egyik legendás alakja. Feje körül a Toldi Miklós és a Kinizsi Pál nimbusza ragyog, noha kalandos élete, tünceményes pályája egészen közel áll hozzánk. Még vannak közöttünk öreg emberek, akik személyesen ismerték ezt az oroszlánszívű magyart, aki a XIX. század negyvenes éveiben fejezte be hányatott életét, iszonyu bukással.

Amilyen fényes és átlátszó az élete, épp olyan sötét és rejtélyes a halála. Öreg napjaiban szomorubb sorsra jutott, mint Belizár. A hadsereg kötelékéből kitaszítva, rangjától megfosztva, várfogságban halt meg. Ott puszult el az aradi vár kőfaláiban. Miért? Erre a kérdésre még most sincs pozitív válasz. Egy bizonyos csak: diffamáló bünt nem követett el. Heves, erőszakos vére, vakmerő temperamentuma okozta tragikus bukását. Kisebb fejeelmi vétség miatt — ez a verzió látszik hi-

telesnek — föbelövelte egyik tisztjét, Zichy gróft, közel rokonát annak a másik, tragikus végű Zichynek, akit pár évvel később Görgey Arthur akasztatott föl. A hivatalos hatalommal való kegyetlen visszaélést torolta meg a legfőbb katonai bíróság. Politikai büne nem volt Simonyinak. Nem igaz, hogy szövekezett a radikalizmussal és a bécsi udvar szemében kompromittált emberek esküdött össze. Simonyi József csak közé tartozott, akik Iriözre katonák. Széchenyivel épp olyan keveset törődött, mint Kossuthal. Ideáljai tisztán katonai ideálok voltak. Ne ékesítsük föl a nemzeti martyrium töviskoszorújával. Nem volt hozzá semminemű hivatása. Eppen ezért találom **Martos** szerzőmül az alak ideális meghamisításának, ha Simonyit az első felvonásban, az özvegy márkinéval szemben, így beszélte:

— Magyarország csuf ország, mert *rab ország!* Aki azt a levegőt egyszer beszívta, nem élhet, csak szabadon. Ott pedig nincs szabadság. Mindenki ellensége annak a földnek, az egész világ! Csupa hős születik ott s az egész világ rabszolgái fojtogatják őket. Sok száz év óta csak fojtogatják őket. Azért megyünk inkább idegenbe, ölni és halni... Ejj, mit érdeklí önt az a szegény ország!

Martos Ferenc háromfelvonásos vigjátékában a férfi-kora delelőjén álló Simonyit látjuk, aki 1814-ben, Napoleon első bukása után, benyomul a szövetségeseikkel Franciaországba. Dalias huszárezrede — a hessen-homburgi lovas regiment — Marcigny nevű francia városka végén táboroz. Ő maga benn lakik a kastélyban mint özvegy Des Tournelles Louise márkiné vendége. Az özvegy márkiné nagyon szép, fiatal és ravasz teremtés, aki be akarja fogni a vad magyart, ne hogy földüljön, semmivél tegye Marcigny városát. A magyar huszárok úgy járnak a francia város képes levegőjében, ahol a legszebb és legelegánssabb dámák állanak rendelkezésükre, mint Hannibál puojai Capuában: elpuhul bennük az ősi virtus. Maga Simonyi öbester is arra hasz-

nálja vitéz huszárjait, hogy rózsával hinteti be velük azt az országot, amerre a márkiné kocsija elroboz.

A márkiné minduntalan hölgy-deputációkat vezet hozzá és kegyelmei kér tőle, valahányszor itélni, büntetni akar. Simonyi öbester — a katonai fegyelem és saját tekintélyének a rovására — mindig enged a szép márkiné ostromának. De amikor Simonyi öbester ennyi koncezzió fejében végre *ellen-szolgáltatást* kíván és kéri a márkiné hálószobájának a kulcsát: Des Tournelles márkiné nem hajlandó megadni ezt a honoráriumot. Simonyi öbester erre atiatok intéz az özvegy ellen és durva öleléssel magához szorítja. Az özvegy most sirva fakad és igazi könnyeket sír. Simonyi egy pillanatra hátrál, azután újra követel, — s amikor az özvegy megint visszautasítja: kiméletlenül veti a szemére, hogy kétszínű, csalfa, bolondító játékot üz. Meg akarja magát bosszulni a márkinén és két halálraítelt katonának nem a márkiné, hanem a szomszéd városból, Saint Pierreből való Desmerannes grófné kérelmére ad paront, aki csipőnyelvű vetélytársa Des Tournelles márkinének és olyan vállalkozó asszony, hogy a padláson át hatol be a hölgy-deputációkat elfogadni vonakodó öbester főhadiszállására. (A második felvonás a huszárok táborában játszik, az első és a harmadik Des Tournelles márkiné kastélyában.) A szép özvegy vérig sértve távozik a táborból. Simonyi öbester lakást változtat és Saint Pierre megy, hogy a kevésbé rátörtös Desmerannes grófné vendége legyen.

A márkiné nem tart sokáig haragot. Egy hét múlva meghívja magához ebedre a huszárezred tisztikarát, abban a reményben, hogy Simonyi öbester is eljön. Az öbester csakugyan beállt hozzá, de hidegen, gnyusosan bánik vele. A lakomán, ahol egy Bresseau nevű francia poetaszter maliciózan készönti föl, egyszerre csak fölgrlik és harsogó hangon kiáltja: — Lóra, fiuk! Haza megyünk! Debreczenbe megyünk!

szélsőbaloldalon: Igen, de megint bejöttek! Megint kiutasítottam és azután már nem jöttek be. Sőt még a képviselő urakat sem engedték be, akik a törvényhatósági bizottságnak tagjai nem voltak; csak miután megkérdezték, hogy bejöhetnek-e, kapnak engedélyt. (Zaj a szélsőbaloldalon.) Nagyon szigorúak voltunk! (Egy hang a szélsőbaloldalon: Hát a szekerekről nem hallott semmit?) Nem hallottam, hanem azt majd a vizsgálat deríti ki. De mást hallottam — mert a hivatalos hatalomról méltóztatott passzokodni, — azt t. i. hogy a magyar-országi alvó, amikor hivatalos kiküldetésbe ment kivált Alorján-tollakot szétosztás végett és a járásbírósg kapujára is ki volt függesztve az Adorján-párt kiáltványa. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobboldal.) És én arról győződtem meg, hogy annyira terrorizálva voltak a szabadlövőpárti szavazók... (Zajos ellentmondások a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobboldal.) Egy hang a szélsőbaloldalon: A kiáltványt a járásbíró ragasztotta ki? Én nem tudom, kérem, de ott fityeg az ajtón, azt tudom. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Kérem Szatmári Mór képviselő urat, ne méltóztatnék közbeszólásával a szónokot zavarni!

Telegdy József: Azt akarom még elmondani, hogy annyira meg voltak idemlítve a szabadlövőpárti választók, hogy bejöttek és csendőrfedezetet kértek, hogy az alatt, amíg hazamennek, fedezve legyenek mert ki voltak téve annak, hogy megverik őket. (Zajos ellentmondások a szélsőbaloldalon.) Továbbra nem akarom a t. Ház figyelmét igénybe venni, de szükségnek látom a momentumra rámutatni. És még csak egyet engedjek meg nekem! (Halljuk! Halljuk!) titakozni az ellen, hogy Biharvármegye törvényhatósága, vagy törvényhatósági tisztviselői itt a Házban meggyanúsítottanak. (Élénk helyeslés és tetszés a jobboldalon. Nagy zaj balfelől. Szónokot számosan üdvözlék.)

Széll Kálmán: Eszemágába sem jut a lefolyt cseleki választás egyes eseményeire és azokra, amiket erre vonatkozólag az előttem felszólalt t. képviselő urak felhoztak, most bármily legkisebb reflexiót tenni. Magának a választásnak törvényszerűsége felett itél a törvényrendelet értelmében a független bíróság. (Ugy van! jobboldal.) Az illető sérelmet szenvedettek joguk van, alkalmuk van érvényesíteni teljesen panaszaikat. Erről most nem szölok, hanem...

Rakovszky István: A közigazgatási hivatalnokokról halljunk!

Széll Kálmán: Majd arról is fogok beszélni azonnal, egyszerre két dologról nem beszélhetek. Ha Rakovszky t. képviselő ur egyszerre két dologról tud beszélni, én azt a mesterséget még nem tanultam el. Ezekről a dolgokról, amiket a képviselő urak felhoztak — mert különben én tel nem hoznám — annak idejében, ha a kérvény beérkezett, a bíróság ítélni kéne. Ami most már a közigazgatási tisztviselőket eljeleni panaszt illeti én erre vonatkozólag sem nyilatkoztam volna ebben a Házban, mert előre ítéletet mondani nem akarok, mielőtt a jelentést nem látom. (Helyeslés jobboldal.) De miután a t. képviselő urak közül kettő rám is hivatkozott, a közbeszóló urak pedig ismételték azt az alátomosan, vagy mondjuk, burkolatlan ellenem irányított vádat, általában kötelességem erről nyilatkozni és jogom is.

Hát, ami a tisztviselőket viselkedését illeti, t. Ház, az a nézetem, hogy a tisztviselőnek, mint a törvény 167. és 168. §-a elírja, nem szabad pártgyűléseket összehívnia, nem szabad a választások irányi-

tásába és vezetésébe befolytania és nem szabad semmi ténykedést elkövetnie, ami a hivatalos presszióknak vagy hivatalos hatalommal való visszaélések színével is bírna. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ezt óhajtjuk mi is!) De másfelől a tisztviselőnek, akinek szintén joga van a maga politikai meggyőződését nyilvánítani, de beavatkozni nem szabad és ha szükséges van rá, kötelessége a törvény keretén belül járásában a rend felett őrködni és abban intézkedni mint rendőri hatóság, amit esetleg neki a választási elnök, aki a választást vezeti és a választásnál a rendet lenntartja, rendelni jónak lát. Mindezt a törvény korlátai között. (Ugy van! Ugy van! jobboldal.) Nagy zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ott van a választási elnök! Elnök cseppet.)

Báró Felitzsch Arthur: Nem rabszolgá a tisztviselő, éppen olyan választó polgár, mint bárki más. (Folytonos zaj a szélsőbaloldalon.)

Elnök (cseppet): Csendet kérek!

Széll Kálmán: A tisztviselőnek az alkotmányos küdelmekbe beletyúnia nem szabad, de a tisztviselő végre is egészen el nem tünhetik, ezt követelni sem lehet. (Ugy van! Ugy van jobboldal. Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Molnár Jenő: A jegyző dolgozzék otthon! (Ugy van! Ugy van! a bal- és a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobboldal.)

Széll Kálmán: A tisztviselőnek... (Folytonos nagy zaj. Elnök cseppet.) A tisztviselőnek a törvény korlátain belül kell maradnia és mindattól tartózkodnia kell, amit a törvény megjelöl, mert a 167. §. taxatív és világosan felsorolja, hogy mit nem szabad tennie. És amily tisztviselő ezt a törvényt meg nem tartja és a rend lenntartásának örve alatt a hivatalos hatalommal visszaél, azt igenis a törvény sújtó keze el fogja érni. És igenis elérte eddig is, és ha Cségen törvényszerű beavatkozás történt a tisztviselő részéről meg fogom a bebizonyított visszaéléseket torolni. (Élénk helyeslés jobboldal.) Nagy zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Sohasem!) Hanem becsónátot kérek, (Folytonos zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: A miniszterelnök meg védelmezi! Elnök cseppet.) Ha a t. képviselő urak azt akarják, hogy a tisztviselő a törvény által előírt hatáskörben se járjanak el és hogy karhatalom ne állítsák ki: akkor azután az oly esetek, amilyenekről éppen ezen választás alkalmából Telegdy József t. barátom megemlékezett, számtalanok lesznek. Hozzám, mint belügyminiszterhez nem egy alkalommal, nem egy közbeszóló választásoknál, hanem az általános választások alkalmával kérések jöttek ellenzéki férfiak részéről, a kerületekből ellenzéki jelöltek részéről, hogy nem elég karhatalom van kirendelve, rendeljek ki többet (Folytonos zaj) és gondoskodjam a választás szabadságának fenntartásáról. (Felkiáltások jobbról: Akkor jó!) Ezt kéni minden pártnak a választásoknál nemcsak joga, hanem kötelessége is, a belügyminiszternek pedig pláne kötelessége az kirendelni, mert felelős a rend fenntartásáért. De egyoldalú információ alapján, bármilyen hitelt érdemlő emberek részéről törőjenék is, egy ilyen választási tiszből kikérült és mint hogy senki sem angyal, az ellogultságnak bizonyos nemével irányított feltegás mellett, minden szót, minden adatot bizonyítás nélkül így az első percben, amikor az információ esetleg helytelen, nem lehet és nem szabad elhinni. (Ugy van! Ugy van! a jobboldal.) Ime hozzám hétőn este (Halljuk! Halluk!) sürgősen érkezett, hogy az a bizonyos főszolgabíró 38 kocsióra való választót vet el. Most már Barta Ferenc képviselő ur először 23-ról, azután ötről

beszél. Hiszen kérem, nem is lehet azt a választási mozgalom izáló hatása alatt egészen pontosan konstataálni. De arra való a törvény és a törvényes eljárás, a kuriai bírásokos processzusa, hogy ezeket a kérdéseket tisztázza hozzá és ha a tisztviselő vétett és az kiderül, akár a kérvény folytán megindítandó vizsgálatból, akár a hozzám beadandó jelentéséből, a törvénynek érvényt fognak szerezni.

Mert nem ugy van a dolog, amit a t. képviselő ur mondja, hogy én itt hirdetem az igazságot, de hogy az csak íráis. Ez nem áll. Önök felhozak három-négy esetet, vagy tíz esetet, amelyből a főbbek vizsgálat után lelelelapon, és ezeken segítők, fele pedig alaptalannak mutatkozik; én meg feleozok százat, fel tudok hozni ezret, ahol érvény szerzetett a törvénynek, meg van torlva minden visszaélet. És ha valaki ebben a képviselőházban azt mondja, hogy a választásokat nem ugy vittem, amit is ten és ember előtt el merem vállalni a felelősséget; tisztán és becsületesen, az a valót aróult. (Zajos helyeslés a jobb- és a baloldalon.) És ha önk azt mondják, hogy én csak szóval hirdetem a jogot, törvényt és igazságot, erre az én válaszom az, hogy azt én nem jeigének mondom, nem frázisnak; hanem teljesen mindennap, jőjenek oda, és nézzék meg. Szembeszállok mindenkivel. (Élénk helyeslés a jobb- és a baloldalon.)

Intó példákat statuáltam, hiszen magam ellen zudítottam egész vármegyéket, legbensőbb politikai barátaimat, azért, mert szigorúan és pártatlanul jártam el, (Igaz! Ugy van! a jobb- és a baloldalon.) és a négy-öt esztendő alatt, amióta itt ülök, mindig így jártam el. Molnár Akos t. képviselőházam tiszteljen meg, jőjjön fel velem a belügyminisztériumba, megmutalom aktákból, hogy az a frázis, amit ő mond, nem az, amit én hirdetek itt. (Zajos tetszés a jobboldalon.)

A választásoknál — engedelmet kérek és ne vegyék rossz néven: hanc veniam damus petimusque vicissim, míg emberek s emberi szenvedélyek s gyengeségek lesznek, — nem lehet ám azt mondani, hogy túlzások, szabálytalanságok, itt-ott visszaélések nem történnek. Hiszen történnek mindenütt; de az a kérdés, hogy azok megtoroltnak-e, és nem szabad dolgokat, amelyek nem visszaélések, olyanokká kanonizálni. Sok panasza jón hozzám, hogy ellenzéki férfiak részéről történik presszió, (Igaz! Ugy van! a jobb- és a baloldalon.) terrorizálás, (Igaz! Ugy van! a jobb- és a baloldalon.) hogy a kapacitáció és a megengedett politikai agitáció hevében, szenvedélyben történnek olyanok, amiket épp ugy vagy még nagyobb joggal lehet morális presszióknak és terrorizmusnak nevezni. (Igaz! Ugy van! a jobb- és a baloldalon.) Hibák, amíg emberek vannak, mindig fognak történni. Az lenne a baj — pedig az nem áll — hogyha valaki tudja, akarva azonban a törvényt és az ilyennek nem akadna igaz bírása. Benne azt meg fogják találni mindenkor és mindenképp. (Élénk helyeslés a jobb- és a baloldalon.) Azt mondja a t. képviselő ur, — nem beszéltek arról az esetről, mert minden esetre ezt mondják, generalizálnak, — hogy ha az ellenfél, t. i. a szabadlövőpárt, megmozdul egy kerületben, akkor minden organumot megmozgat s már akkor mindekl szemben áll az ellenpárt. Nos hát, törvénytelenül nem szabad megmozdítani egyetlen organumot sem; de azt, hogy védtelenül hagyják a kerületet, (Élénk helyeslés a jobboldalon.) és meggyőződésüket csak zsebukba, vagy szívükbe szorítva, semmit se tegyenek; ez nem a po-

A márkiné maradásra kéri Simonyit; bevallja, hogy benne ismerte meg az igazi férfit és sorsa szomorú lesz, ha most itt hagyja a bábembere közt. De Simonyi nem tud hinni a töredelmes vallomásnak és menni készül. Már haragognak odakünn a trombiták és Gyuri huszár, az őbester legénye, viszi magával Juliettet, a márkiné szobaleányát, viszi haza feleségnek, Julcsának, magyar asszonynak. Simonyi szürkelovát hadi nyergelével bevezetik a park kapuján. Az őbester lassu, bizonytalan lépéssel indul a park felé. A tiszték két oldalát követik. A terrasz sarkán hirtelen visszafordul, kemény lépéssel a márkinéhez siet, megragadja a kezét és hatalmas hangon fölkiált: *De te velem jössz! Velem jössz — feleségnek!* A tiszték magasra emelt karddal üdvözlék a márkinét: *Éljen Simonyi őbesternek!*

Ebben a darabban azt kellett volna kiemelni, hogy a főnök, előkelő francia asszony, aki eleinte gonosz maliciálva játszik az egyszerű magyarral, miképpen esik ki a szerepből, miképpen válik vesztesé a rusztikus, de lovagias, szép jellemű, tetőtől-talpig férfias magyar hódító tulajdonságaival szemben. Ezt a fő-témát kellett volna élnékiíteni, élesíteni egy könnyű kézzel bogozott, nagy vírámsággal vezetett, leleményes fordulatokkal átszótt intrikával.

Két különböző karakternek ezt a vetélkedő játékát és ennek a játéknak a művészi átmeneteit nem látjuk a *Simonyi őbesterben*. A márkiné első sakkhúzása banálisak és Simonyi mindjárt az első pillanatban meghódol a márkiné hízog kellemének. A Simonyihoz hasonló kemény katonának nem válnak egyszerű bókólo seladonokká. Ez a gyors átalakulás rácafol a Simonyi jellemére és egyuttal megfosztja értékétől a márkiné további küdelmét. Ilyen embert legyőzni nem nehéz és nem becses diadal, gondolja magában a néző és érdeklődése mindjárt az expozícióban lecsökken.

Még fatálisabb s az egész darab nívóját mélyen lesüllyeszti Simonyi jellemének az a megnyilatkozása, amit a második felvonásban ka-

punk. Itt Simonyi őbester számlát prezentál a márkinének mindazért a nagylelkűségért, amit a kérésére elkövetett, mindazért a rózsáért, amit az utjára dobáltatott, és követeli tőle, hogy ezt a számlát azonnal fizesse ki — hálósóbájának a kulcsával. Meglehet, hogy Simonyi őbester nem volt ideális jellem. De katona volt, vitéz és becsületes magyar katona. Vitéz és becsületes katona létere ilyen gyáva és tisztességtelen alkut nem kínálhatott egy nőnek. Nem vallhatta be, hogy a kedvéért olyat is megcselekedett, ami katonai szempontból becsületességgel határos inkorrektség, és nem követelhette az asszonytól, hogy ennek a becsületességnek az ellenértéke gyanánt fizeszen neki a becsületével. Ha sans phrase erőszakot követett volna el rajta, nem követett volna el főhábortóbb brutalitást, mint ennek a vásárnak, ennek az *üzletszerű kvittelésnek* az odakinálásával.

Csodálom, hogy ezek után a márkinét nem fogta el a legmélyebb dezillúzió. Aki ilyen kínát, az nem lovagias ember többé. És Simonyi csak addig érdekelhetette a márkinét, amíg azt hihette róla, hogy lovagias ember. Valaminthogy a márkiné is csak addig érdekelhetette a közönséget, amíg olyan asszonynak mutatkozott, aki a férfiban a nemes jellemet szereti. Miután az egyikről kiderült, hogy lovagiatlan számítói, aki kalmárkodik a szerelemmel, — a másíkról kiderült, hogy ilyen leleplezés után dezillúzió nélkül tud tovább szeretni egy jellemtelen embert, sőt igaz szerelmének a főlébredése ettől a pillanattól datálódik: a közönség kiábrándult mind a kettőből. Ezzel a darab sora eldőlt.

A huszárak felvonulása festői, Döry kapitány markáns, jóízű alak, Gyuri és Juliette duója kedves, Desmerannes grófné fecsegése és hiúsága franciás, Riverolles vicomte bátor föllépése szimpatikus és Bresseau, az ifjedsó költő, figurának elég mulatságos; imitt-amott elmés szavak ropkódnak a levegőben; de az epizód-alakok a két főalak hibáit nem tehetik jóvá.

S van még egyéb is, ami egy történelmi vigjáték tónusát erősen devalválja. A francia férfiak remegése túlságos. Ez ellenkezik a francia karakterrel és a legoosőbb hatás kedvéért készült. A historiai valóságunk sem felel meg. A szövetséges hadak okkupációja 1814-ben nem volt dsingiekáni invázió; a legnagyobb rendben ment végbe; sőt a Bonaparte véres uralkodására ráunt Franciaország nagy részében rokonszenves fogadtatásra talált. Az meg éppen operettszerű, hogy olyan előkelő dámkák, mint Desmerannes grófné és a kisrepte, földmászának a pallásra és lajtorján másszanak le az őbesterhez, hogy kiprészelenek tőle egy audienct. Kuplé, zene és másféle szinpad kell az ilyen szituációkhoz.

A Nemzeti Színház pazar fényvel állította ki *Martos* Ferenc darabját. Gyönyörűek voltak a magas galléru huszárdolmányok tömörked estét-zsinórzattal. *Náday* (Bresseau) merveilleux-kosztümje egy Kémény-féle remek illusztráció; *Márkus* Emilia bámolatoss gráciával beszélt a vigjáték könnyű nyelven és nagyszerű eleganciával hordta szobnól-szebb empire-öltözékeit; *Lányos* Ilka kitűnően csacsogta el a grófné szerepét; *Osztás* a legdalásabb őbester, akít képzelmű lehet, sokkal szebb és csábítóbb az eredetijénél; *Rózsahegy* és *Ligeti* Juliska végtelenül kedvesek, ámbár itt az ideje, hogy ezt a népszért párt néha elválasszák egymástól, mert folytonos együttlétük ijesztő sablonra kezdi csábítani a vigjátékírókat; *Gabányi* mint polgármester, *Molnár* László mint káplár, *Desz* mint Riverolles, *Gál* mint Döry kapitány: valamennyien jelesek.

A nagy és díszes publikum gyönyörködött a fényes kiállításban, a sok brilliáns szereplőben, de a tapsolásban szerfólott tartózkodó volt. A szerzőt többször kihívták az első és a második felvonás végén.

litikai szabad levegő járása. (Élénk helyeslés a jobb-oldalon.) Nem a politikai szabad küzdelem, (Élénk helyeslés a jobb-oldalon.) hanem annak feladása. (Igaz!) Ugy van! a jobb-oldalon.) a politikai meggyőződésnek a rendelése és megvárása. (Élénk helyeslés a jobb-oldalon.) amit a tiszta hel és politikai fellegnek is igazol és amit alkotmányos országban nem szabad és nem is lehet kivánni. (Hosszantartó zajos helyeslés a jobb-oldalon. Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Csendet kérek, képviselő urak!

Széll Kálmán: Ha azok, amik mondtattak a tisztviselők ellen, valóknak bizonyulnak. én a magam közigazgatási hatáskörében el fogok járni, s ezt meg fogom tartani; ha nem bizonyulnak valóknak, ne kívánják hogy ami nem bizonyított...

Rakovszky István: Ubányán is így volt!

Széll Kálmán: Rakovszky képviselő urnak mindenütt a világon, hol szabadelvűpárti fellépést, mindenütt így volt.

Rakovszky István: Ugy is van! (Zaj a jobb-oldalon.)

Széll Kálmán: Aki visszaél hatalmával és a törvényt megszegi, azt meg fogom büntetni, de meg fogom védeni azt, aki törvényt sértést nem követett el. (Élénk helyeslés a jobb-oldalon.) Még csak ennyit. Micsoda tisztségekkel micsoda ráfogásokkal — most már ezt a szót merem használni arra amit mondandó lesz — tataközik az ember uton-utóélen, azt Gabányi képviselő ur mutatta meg, Hogyha azok, amiket ő mondott, — nem mondom sem Barta, sem Molnár képviselő urra — úgy állanak mind mint a mennyre igaz az, amit mondott hogy a belügyminiszter vagy a miniszterelnök ordrát adott hogy Papp Jánost kell leleplezni — híret sem hallottam, sem tudója, sem látója nem voltam — ...

Kossuth Ferenc: Ezt nem is hiszszük!

Széll Kálmán: ... és hogy a miniszterelnök 48.000 koronát küldött, ami nem igaz, nem való s határozottan tiltakozom ellene; mondom ha minden állítás önnek olyan igaz, mint ez, akkor azokból egy betű sem igaz. (Zajos helyeslés a jobb-oldalon.)

Barta Ferenc: Nem kétekedik a miniszterelnök jóhiszeműségében, de azt most is fenntartja, hogy elveit a vidéken nem akceptálják. Nem igaz az, hogy a 48-as párt vesztegetett. Szólag megvádolta ugyan a bírhíri tisztviselőket, de nem gyanúsította.

Elnök: Most átérthetünk a naprendre. Jelenleg azonban, hogy husz képviselő zárt ülés megtartását kéri. Ezt elrendelem.

(Zárt ülés.)

Gróf Apponyi Albert megnyitja a zárt ülést.

Holló Lajos: A zárt ülés kéri adiókó nevében indokolja a zárt ülés kérését. Az indok az, hogy szólólok lélek még a megmaradt kis részét is a parlament szabadságnak Telegdi felszólalása a kérdés lényegét elhedi. A közigazgatási tisztviselő, az a fő, ne kap annak batoritást törvénytelen eljárásra.

Zboray Miklós: a terebe lépve, keltja, hogy főispánok terrorizálnak a Ház folyosóján! (Zaj.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Gyöngye képviselő az akit a Ház folyosóján lehet terrorizálni! (Helyeslés!)

Holló Lajos: A miniszterelnök jóhiszemű beszédét félreértik s ennek tulajdonítandó, hogy aztán a megyei tisztviselőkre seregesséi vetik magukat a kerülőkre. Ime a m.-csékei választás. Annak a politikai meggyőzésnek, amelyet Széll Kálmánnal kövöttek, az volt a célja, hogy a választásokat megtisztítsák. Ez nem történt meg. Éppen azért kéri, hogy a miniszterelnök intézkedjék a hasonló esetek elkerülésére véget. Ha terrorizálás történik, természetesen, mert biztatják, uszítják az embereket. Az elhangzott kijelentések nem alkalmasak példák statálására, ezért kellett zárt ülést kérniük, amelyen megbeszéljék az ügyet s elmondásítsák a községő-kénti választás behozatalát.

Széll Kálmán: Nem érte, hogy miért volt erre a zárt ülésre szükség? (Felkiáltások: Négy ember beszélhet csak!) Ez nem argumentum. A zárt ülésnek a célja az volt, hogy diszkreció szempontjából, ha valamit meg nem beszélhetnének akkor zárt ülést kérjenek. Ez az eset nem forog fenn most s így értemtelen a dolog. Itt olyan ügy forog szőnyegen, amelyhez köze van a nyilvánosság. Holló Lajos panasz-kódása csak félreértésből eredhetett s így ez sem indok. (Zajos helyeslés jobboldalon.) Ha panasz-kódás és arra telet, azt mondják, hogy frázis! Balról nem hallunk frázist? (Felkiáltások: Balról négy hét óra frázisból élnek!) Négy évi mult van mögöttem és ezzel a négy évvel bizonyítja, hogy tisztességes választásokat csinált. De bizonyíthatja ellenzékiek leveleivel, köszönetével, amelyek elismerik, hogy most már a tisztviselőket nem mernek korteskedni. (Ugy van!) Zajos helyeslés jobboldalon.) Amiket a csékei választásról mondtok, abban benne van, hogy a tisztviselőnek mi szabad és mi nem? Ami nem szabad, arra szóló ügyel is, hogy az ne történjék. De ami szabad, az meg joga a tisztviselőnek s az is védi. Például a tisztviselőnek joga, törvényadta joga választói ülésen résztvenni. (Helyeslés) Holló kívánsága a mi sajátos viszonyaink között megvalósíthatatlan, amint azt már megmondta nem egyszer. (Felkiáltások balról: Ez liberális?) Igenis liberális, amit nem tagadhat senki. Olyan tisztviselőket akar Holló, akik gyávák tehetetlenek s csak mint herék élnek? Olyan tisztviselőkre van szükség csak, akik agillsek, érzékelnek birtak a közélet minden mozgama iránt, akik tevékenyek. Panasz-kódás a tisztviselőkre, akik nem pártihveik, akik azonban pártihveik, azokról hallgatnak, pedig igen sokan vannak ilyenek is. (Ugy van!) jobboldalon.) Szólok sok olyan ellenzéki képviselő tud, aki a hivatalnokok többségével lelt képviselő. A tisztviselő legyen törvénytisztelő, de ne legyen politikai onuch. (Zajos, hosszas helyeslés jobboldalon.) Ne adja az ég, de ha olyan viszonyok fordulnának elő, amikor azoknak a tisztviselőknak a körültekintésére az érettségére az önállóságára lehet szükség, mit csinálnának az eunuchok? (Zajos éjénzés és taps jobboldalon.) Tessenék

mindenre gondolni. (Helyeslés) Tudok mutatni szemrehányást tuluzóg kormánypartiókat, akik sokallták azokat a tényeket, tehát nem frázisokat, amelyek rendelkezéseimben kifogásoltak, holott rendelkezéseim a tiszta választások érdekében, visszaélések ellen szölköttek. Ilyen körülmények között a támadást nem érdemli meg s nem látja okát a zárt ülésnek. (Zajos helyeslés jobboldalon.)

Justh Gyula: Azt tartja, hogy jogosult a zárt ülés tartására, mert többen néynél nem szölköttek napirend előtt. Pedig tiltakozniok kell a miniszterelnök beszédének egy passzus ellen, amelyben batoritást találtak a tisztviselők korteskedésére. A rendet nem szölgabíró, hanem egyedül a választási elnök tartja fenn.

Beltaka Béni: De kik a közgei?

Justh Gyula: A jegyzőkről azt állítják, hogy bárhol lehetnek...

Széll Kálmán: Nem mondom. Eszemben sem volt! (Helyeslés.)

Justh Gyula: Ha ezt állítja a miniszterelnök, akkor természetesen nem kell erről beszélni. Szivesen koncedálja, hogy 67 óra olyan tiszta választások nem voltak, mint amelyet a miniszterelnök vezetett. A kurriai bíraskodásról szóló törvényt becsületesen hajtotta végre. Most azonban a miniszterelnök nyilatkozatát másképp magyarázzák s ennek a vége az lesz, hogy visszatér a régi választási rendszer. Ez ellen tiltakozni kell s azért kérészi a zárt ülést.

Széll Kálmán: A maga felszólalásában nem találja azokat a meggyanúsított dolgokat, amiket Justh abból kimagyaráz és nem is értheti úgy azt egyetlen tisztviselő sem. Teljesen félreértette Justh amindőn a választási elnök kompetenciáját magyarázta. Erről szóló nem is beszélt. Ellenben Justhék kiragadnak egy-egy mondatot s azt oda teszik, ahol nekik jobban pásoit. Az elnök intézkedik, de azért a bevonnásnál a rend fenntartása a szölgabíró kötelessége. Ebben a kijelentésben nincs semmi aggrálys. Azt sem mondta, hogy a közgei jegyző mindenütt ott lehet. Valaki mondhatta, de nem szölkötte. Hogy a tisztviselő para legyen, az nem engedhető meg. Ezt mondta. Ez a jogos felfogás. (Helyeslés.)

Elnök: Tévéd Justh Gyula, amindőn azt állítja, hogy meghatározott számmal szölköttek csak. Nem így van. Szölköttek, aki előzetesen jelentkezik. Aki jelentkezik, azok kaptak engedélyt, de akik beszéd közben jelentkeznek különféle jogosulatlan címeken, azoknak természetesen nem adhat szölkölőjot. Tehát Justh Gyula tévedését ezennel korrigálja. (Általános élénk helyeslés.)

Papp Zoltán azt állítja, hogy karzetten is akadt intelligens ember, aki úgy érte Széll beszédét hogy ezennel rendszerváltozás lesz. A választók hitását és elzárását nem kárnoztatta...

Széll Kálmán: Mindjárt elveto kijelentem, hogy azt megvizsgálom (Ugy van!) Ne fordítsen! (Helyeslés)

Papp Zoltán: Kifogásom van az ellen, hogy a miniszterelnök egy kézmódszattal azt mondta szölkötte: Ez sem jött volna be a Házba, ha nem akartam volna. (Zaj. Felkiáltások: Nem igaz!)

Bakonyi Samu (függetlenségi párti): Nem mondta! (Zajos derűltség.)

Papp Zoltán: Hát akkor saját mondta! (Zajos derűltség jobboldalon.)

Széll Kálmán: Kijelenté, hogy Papp Zoltán tévedett a kézmódszattal és tévedett egyéb kijelentésében is, mert egy mondatot önkényesen oda tett, ahol nem mondatott. Tehát nem szükséges bővebben védekezni vele szemben. (Zajos helyeslés jobboldalon.)

Kubik Béla: Csak azért szölkötte, mert a nyílt ülésen nem volt joga. Nemes-Ocsán a választások visszaélék a tisztviselői... (Felkiáltások: Nem is volt akkor Széll a miniszterelnök! Derűltség.) De szölkötte az interpellációjára adott választást meg Széll-től kapta s a tudomásul vett felelet dacára nem tud semmit, hogy megtörtént-e?

Széll Kálmán: Majd utána nézek!

Rakovszky István: Sokkal jobb véleményem van a miniszterelnökről, mint saját maga. Jól tudta a miniszterelnök, hogy miért kérték zárt ülést. Azért, mert nem beszélhetik meg a kérdést másképp. A miniszterelnök beszédét félmagyarázzák s azt nem lehet tűrni, hogy az ország ismét felszínre kerüljön. Már látja a tüneteket. Ő is panaszt emelt a puchói választás alkalmából s az illető főbírói mindössze megrovásra ítélték. (Felkiáltások jobboldal: Ez nem akasztották fel! Derűltség jobboldalon.) A tisztviselők üldözik a szegény embereket, amire példakékké szolgálhat. A miniszterelnök tettei és szavai nem fedik egymást, mert buzdítja a visszaélő választási elnököket. Barial Aurélt főispánna nevezik ki.

Rosenberg Gyula: Ahá, hát ide vág! (Derűltség.)

Rakovszky István: Ennek örvend Rosenberg képviselő ur, mert így visszajön az az elfelejtett kor, amelyben olyan jól érezte magát. (Felkiáltások: Most is jól érzi magát! Derűltség.)

Rosenberg Gyula: Mindig érzetlenül teljesítem kötelességemet. (Helyeslés jobboldalon.)

Rakovszky István: Ott hagyta az Adriát. A Barial esetei felbuzdítták a tisztviselőket is s ez ellen kellett tiltakozni.

Széll Kálmán: Csak egy megjegyzésre reflektált. Protestál az ellen, hogy a törvény minden tegyen. Heyses, de viszont természetesen protestálni kell az ellen is, hogy az ellenzék mindent tehesen. (Helyeslés.) De egyben protestál az ellen, hogy mást tesz és mást beszél. A puchói választással áll elő Rakovszky. Hát a puchói választás egy folyt le, hogy az ellenszék képviselőik köszönetet szavaztak szölköttek. Az a vizsgálót a főbíró ellen szigorúan folyt le és bár csak helytelenes történt, a büntetés megértéért.

Kubik Béla: Engem nem hallgattak ki.

Felleg Béla: Eleget hallgattunk! (Derűltség.)

Széll Kálmán: Ha tudtam volna, kihallgattattam volna! (Derűltség.)

Rosenberg Gyula: Személyes kérdésben kife-

lenti, hogy közbeszólásával csak rámutatott, hogy Rakovszky István támadásával régi módszere szerint Barial Aurélt azért illette, mert Barial Aurélt főispán-jelöltként emlegette. Erre Rakovszky szölkötte közgazdasági tevékenységére előzött. Erre sem marad adós a felelettel. Közgazdasági tevékenységére mindig büszke. Nem mint képviselő kezdte hanem mint egyszerű jogi titkár küzdte fel magát. Amint azonban jövedelmét állása kollízióba jött közéleti szereplésével, egy pillanatra sem habozott, otthagya állását, annak jövedelmét. (Ugy van!)

Rakovszky István: Kijelenté, hogy maga is elismeréssel szölkötte Rosenberg e tényéről.

Báró Kaas Ivor: Konstátálja, hogy ő a régi választási uralom alatt kilenczer bukkott meg. (Felkiáltások: Kevéssem!) Ilyen rekordot nem mutathat fel bárki. (Felkiáltások: De most megválasztották!) Erről akar beszélni. A puchói választás minden rendben folyt le s helyes, hogy a miniszterelnöknek köszönetet mondott, mert megérdemelte.

Zboray Miklós: Szintén a puchói választással igazolja a zárt ülés kérését.

Gabányi Miklós szintén jelentkezett szölkötte, azonban annyira berekedt, hogy lehetetlen volt megérteni.

Haydn Imre: Kaas Ivorral szemben védelmébe veszi a puchó-völgyi lutheránusokat, akiket pánszölvöknak mondott csak azért, mert nem szavaztak rá. Szölkötte adatokat hoz föl arra, hogy a néppárt a nemzetiségekkel, illetőleg a pánszölvöknél paktált s hogy a választások az asszonyok révén is terrorizáltak. Maga Kaas Ivor is tútot mondta el programbeszédét. Több esetet mond el, hogy az asszonyok hogy terrorizáltak lerjútket. (Nagy zaj.)

Rakovszky István: Haydn is erőszakoskodott. Érdemetek akar! (Zaj.)

Haydn Imre: Kaas Ivor még egyebet is tett. Sipeky Sándor avval vádolta meg, hogy bár tren-csemgei, még sem tud tútot. Szölkötte főispánja Rakovszkyt, hogy adja elő, hol erőszakoskodott?

Rakovszky István: A várnai választáson.

Haydn Imre: Konstátálja, hogy a várnai választásban nem is volt rést. Akkor betegesen feküdt a külföldön. (Zajos derűltség jobboldalon.)

Baross Jusztin szölkötte szölköttek.

Kubik Béla: Ki az?

Baross Jusztin: Nem vagyok köteles Kubik urnak bemutatkozni. De minthogy az elnök főispán-jelölt, most tudhatja Kubik ur, hogy ki vagyok. (Zajos helyeslés.) Kijelenté, hogy amit Haydn előadott, való-ság. Haydn a várnai választás idején betegesen feküdt külföldön s így nem lehet a várnai választáson erőszakos (Nagy derűltség.)

Sándor Pál: Tehát megint gyanúsítás! (Ugy van! Ugy!)

Rakovszky István: Ki mondta ezt?

Sándor Pál: Én! Es ismétlem is! Amíg nem bizonyítanak, addig csak gyanúsítás az ilyen beszéd. (Zajos helyeslés.)

Elnök: Jelenti, hogy többen nem jelentkeztek szölkötte s így a zárt ülést berekeszti.

(A nyílt ülés.)

Elnök néhány perccel 3 óra előtt újból megnyitja a nyílt ülést és a képviselők zajongásának lecsillapulása után arra kéri a Házat, hogy hallgassák meg Kovács Pálnak rendkívüli sürgős interpellációját, dacára az előrehaladott időnek. (Halljuk! Ma! Holnap! Felkiáltások mindentől.)

Kovács Pál rövid indoklás után elterjeszti a következő interpellációt: Szerzett-tudomást a miniszter ur az 1903. június 6-án tehát közel kilenc hóval ezelőtt az általa magánkínálgatáson fogadott Szolnoki Lajos kiskunfélegyházi tanácsnok legyeimi ügyének részleteiről? Ha szerzett magának arról tudomást, mi az oka annak, hogy legyeimi ügyben még 1903. június 6-án 62.195.1902. szám alatt itapított felvilágosítási kérelme fentvezetettnek a mai napig nincs elintéztve? Haalandó-e a miniszter ur sürgősen intézkedni, hogy legyeiméi joga így esetben soron kívül érvényesüljön?

Széll Kálmán: Miután a képviselő ur már többször jelentkezett ezen interpellációval, elho atom magamnak az aktákat a beügyminisztériumból és így azon helyzetben vagyok, hogy azonnal megadatom a választ. Rövidre fogom szabni előadomást de mégis elég világos lesz, hogy a képviselőhaz és első sorban a t. képviselő ur itélhet felelte. Ez a legyeimi ügy azért nem nyert elintéztést eddig, mert azt mondatom hogy örökös felolymódosokká lett mindig füg-gőben tarva mások részéről is, az illető részéről is. Egy igen rövid sommas áttekintése azon appellátáknak, gondo-om, bizonyítja a állításom igaz-ságát. Ez az ur, Szolnoki Lajos kiskunfélegyházi városi tanácsnok el lett marasztalva hivatalától való felteggésében, fizetésének a felteggésztés ideje alatt két-harmadrészre redukálásával, azért, mert hivatalos teendőit elhanyagolta politikai agitációval folytatott, sít Szóval, ez a legyeimi határozata az illetékes képviselőtestületnek...

Kovács Pál: Nincs bebizonyítva.

Széll Kálmán: Mi nincs? De el lett marasztalva; én a tényállást adom elő. Kérem, most a felett nem perelhetünk egymással, hogy helyesen lett-e el-marasztalva, vagy sem, mert, becsanatot kérek, nekünk ebben a képviselőházban judikaurát gyakorol-nunk nem lehet. A t. képviselő urnak ellenőrzési joga csak abban van: megismerni. Törvényes eljárás folyt-e vagy sem de hogy az illetőnek igazza volt-e vagy sem, becsanatot kérek, az mégis a törvényes judika-turának a dolga és nem a miénk. (Élénk helyeslés jobboldalon.) Én a tényállást adom elő. El lett itéve a saját kompetens városi hatósága által.

Kovács Pál: De nem lett jogerős!

Széll Kálmán: Ha én a képviselő ur minden mondatát kérdéssel vagy közbeszólásokkal megzavar-tam volna, még most sem végezte volna el, arról biz-tositom. El lett itéve, el lett marasztalva. Azon kell

keszteni a dolgot, amin a képviselő ur is kezdte; csak akkor fogják látni a t. képviselőház tagjai, hogy miként áll a dolog. Az elsők kezdeményezték ezt az ítéletet Pestvármegye közigazgatási bizottsága 1901. júniusban helybenhagyta. Az első ítélet keletkezett 1901. áprilisban. Ezt a határozatot Dobál Ferenc és társai a közigazgatási bírósághoz feleltették. A közigazgatási bíróság 1901. március 19-ikén elutasította. Most Szolnoki Lajos ur a közigazgatási bíróság határozatát időközben megint megtelebbzte és ezen telebbzés a közigazgatási bizottság részéről 1901. június 18-ikán el lett utasítva. Szolnoki azután ezen elutasított határozatot megtelebbzte a belügyminisztériumhoz, mire a belügyminiszter 1902. évi április 16-án a fegyvelmi eljárást véglegesen elrendelte Pestvármegye közigazgatási bizottságánál. Szolnoki azonban újra a közigazgatási bírósághoz folyamodott és pedig kérte ennek a panasznak mellőzését és a fizetésének redukcióját elrendelő végzés felülvizsgálását. A közigazgatási bíróság 1902. évi december hóban ítélezett. Akkor feljött az ügy megint a belügyminisztériumhoz és én rögtön utána, talán január 19-én elrendeltem, hogy Pestvármegye közigazgatási bizottsága véglegesen fejezze be ezt a fegyvelmi ügyet.

Ebből méltóztatik látni, hogy a belügyminisztériummal ez az ügy nem késett, hanem a folytonos telebbzések folytán természetesen nem lehetett azt véglegesen elintézni. Már a decemberi végleges közigazgatási bírósági ítélet után, január 9-én elrendeltem, hogy Pestvármegye végezze el a dolgot. Ott méltóztassék az ügyet megszüntetni. Hiszen én is megszüntethetem hivatalból; de mindenesetre ott is el fognak benne járni és az ügy végleges befejezését nyer. Ez a válaszom és kérem, méltóztassék ezt tudomásul venni. (Élénk helyeslés jobboldaltól.)

Kovács Pál néhány szónyi megjegyzése után a Ház a választ tudomásul vette.

Az ülés ezzel véget ért.

BELFÖLD

Az agrár gólya. Ma már nem kepel többé az agrár gólya, hanem nyafog. Hogy 6t félreértették. Hogy 6 nem a magyar sajtót szidalmazta tegnap, hanem ennek csak azt a részét, mely a rontó szellemet képviseli. Ezzel szemben szóról-szóra ideigatjuk az 6 tegnapi cikkelyének idevágó részét, mely így szól:

„Bevádalom a magyar sajtót, mely előljárt a népszótogatásban, mint néppárt s mint a magyar hazafiság ponyváruja. Verje meg a büntető isten a füstös redakciók és kávéházak népvézereit!... stb.

Tegnap tehát „a magyar sajtóhoz“ kente az irodalmi kasznár a sáros eszímádat. S ma már meghátrál a saját pókhendisége elől. Vajjon holnapra mit fog még ebből is visszaszívni, elcsúfni vagy eltágnadni? Igazán nincs miért továbbra is bibelődönni ezzel a siralmas alakkal. Átadjuk ismét sorsának, amely már annyiszor érte utól: a köznevelésnek.

Ugron Gábor és a néppárt. A galántai választókerület függetlenségi és negyvennyolcas pártjának elnökehez Ugron Gábor a következő nyílt levelet intézte:

Igen tisztelt uram!

Sajnálom, hogy a derék Hortoványi után nem léphetett föl a galántai kerületben olyan jelölt, aki a 48-as szabadság- és függetlenségnek igaz leve és aki, mint a megboldogult, a hazafiságot a vallásosságal egyesíteni oly kedves összhangban tudta. A mostani helyzetben az a kérdés, hogy kormánypártira semmi esetben se szavazzanak, mert az e pillanatban bátorítás lenne, hogy több katonát, több adót szedjenek, hisz a nép helyesli. Mitután pártunknak nincs jelöltje, igen szépen kérem, szavazzanak ellenzékre, néppártira: Kormos urra mert a néppárt ellensége lévén a függetlenségi politika állandó ellenségeinek a kormánypártnak, szövetségünk nekünk és elveink menőfőnökének.

Üdvözlöm önt és önből barátainkat és igaz hazafisággal maradok

Budapest, 1903. február 21.

Ugron Gábor.

A nyílt felhívást nagy, veres papirlapra ki nyomtatva, a képviselőház folyosóján is mutogatták ma. Nem valószínű tehát, hogy apokrif és így egészen hiteles bevallása annak, hogy a szélsőbalnak az a frakciója, amely ma is Ugron Gábort vallja vezérének, egészen bensős viszonyban van a néppárttal, amely pedig hatvanhetes párt. Ennek az intim összeköttetésnek a dokumentálása annál érdekesebb, mivel a galántai kerületben a függetlenségi pártok tudvalólag van jelöltje.

Az államtitkár mandátuma. Az újbányai kerületben ma reggel gróf Wickenburg Márk kereskedelemügyi államtitkár választotta meg egyhangulag országgyűlési képviselőnek. Az államtitkárnak nagy küldöttség adta át a mandátumot, amelyet a gróf hálás szavakkal köszönt meg. Gróf Wickenburg a ma délutáni vonattal visszautazott Budapestre. Körülbelül 3000 főből álló tömeg kísérte ki a vasúthoz s a nők virágcsokrokkal halmozták el.

Vasvármegye a kormányznál. Vasvármegye törvényhatósági bizottsága nevében ma délután három órákor nagy küldöttség tisztelgett a kormányelnökénél, a kereskedelemügyi és földművelésügyi minisztereknél a körmend-riaszombati helytérdekű vasút ügyében.

A küldöttség sorában voltak a többek között Reiszig Ede főispán vezetés alatt: Károlyi Antal, Maróthy László, Éhen Gyula, báró Soltymossy Ödön, Chernel György, Szabély Gyula és Förster Ottó országgyűlési képviselők, Fozerdy István alispán, gróf Széchenyi Tyadár, Gothárd Sándor földbírtokos, Kátlovics Vendel apátkanonok. Edelmann Sebő főgimnáziumi igazgató, Babos Kálmán nyugalmazott tábornok, Uj Károly ügyvéd, Bekásy Imre földbírtokos, Ernusz József földbírtokos, Kővári Káffer Béla lapserkesztő, Dr. Sisovich Miklós községi polgármester, Községi József kapitány, Csiffary József földbírtokos, Páreay Gusztáv ügyvéd stb.

Reiszig Ede főispán beszéde bevezető részében Vasvármegye nevében üdvözölte a kormányelnököt és a vármegye ragaszkodását talomszoita a kiegyezés tárgyalásoknak a kormány részéről történt befejezése alkalmából és bizalmat abban, hogy Széll Kálmán szerencsés keze a nemzetet a mostani szerencsétlen politikai helyzetből is ki fogja vezetni. Ami a kérelmet illeti, felhozza, hogy a körmend-muraszombati vasút rendkívül nagy gazdaságossága existenciáját érinti s a környéknek létekedje, hogy a magyar államvasutakkal tervezett ezen kapcsolat mielőbb létesüljön. Harmadik millió korona költségről volna szó, ebből egy millió korona már földízetet talált, a többire nézve pedig legalább részben az állam segédelmét kéri.

Széll Kálmán miniszterelnök meglehetősen fogadja az üdvözlést. A kiegyezés körül négy esztendőn keresztül valóban nagy küzdelmek voltak, de e küzdelmek során neki erő adódott az a tudat, hogy ezt a kiegyezést, az, akinek érdekében készül, a nemzet helyeselnéi fogja, mert a nemzet érdekének a maga teljében való megvédelméért biztosítja. A mostani politikai harcok is nyugodtan nézi, és biztos a lelő, hogy ha az alkotmányosság tiszta érte megvan az ellentétben is, akkor ez a harc sem érhet rossz véget.

E lelő 6 teljesen nyugodt s erőt és elhatározását csak fokozza az a támasz, amelyet neki az ország nyugodtan gondolkodó részének bizalma nyújt. Ami pedig a vármegyének itt kifejtett kérelmét illeti, ha annak részleteit nem is ismeri egész terjedelmében, de általánosságban tisztában van a dologgal és a dolog gazdasági és adminisztratív álláspontjában való igen nagy fontosságával. Biztosítja a megélt a lelő, hogy kérelmét meglehetősen fogadja és készséggel fogja miniszterterársainak figyelmébe és támogatásába ajánlani.

A deputáció éljenzéssel fogadja a kormányelnök beszédét.

A küldöttség Láng Lajos kereskedelemügyi miniszternél is tisztelgett, aki rokonszenvesen fogadta a deputációt s megígérte a kérelemnek a lehetőség határain belül való figyelembe vételét.

Daranyi Ignác földművelésügyi minisztert kereste fel ezután a küldöttség, kérve, hogy a Dunántulra tervezett erdőéri szakiskolát a kormány Községi létesíttesse. Daranyi Ignác földművelésügyi miniszter szívesen látta a tisztelőket, megjegyezte, hogy a Dunántulnak minden nagyobb városa sorompóba lépett már az iskola végett, de a kormány még eddig nincs abban a helyzetben, hogy a kérdést eldöntse. Biztosítja a küldöttséget, hogy az ügy elintézésénél a méltányosság és az igazság szempontjait fogna dönteni. A deputáció éljenzéssel fogadja a miniszter beszédét s a tisztelgés ezzel végződik.

Magyar hajóéptetés. A közlekedési bizottság ma délután Vörös László elnöke alatt ülést tartott, amelyen letárgyalták a tengeri szabadhajózást és magyar kereskedelmi hajóknak, valamint a tengeri hajók építésének állami segélyben és kedvezményekben való részesítéséről szóló törvényjavaslatot. Napirend előtt az elnök jelentette, hogy a vám- és kereskedelmi szövetségről szóló javaslatot a kormány nem óhajtja tárgyalni a bizottsággal, mitután ez az eddigi gyakorlat ellenkezik. A bizottság ezt tudomásul vette.

Ezután báró Feilitzsch előadó ismertette a tárgyalásra kitűzött törvényjavaslatot. Ennek igen sok előnye van, ezek között fontos a magyar tengerészet meglehetősen fejlesztése, amely célra egy magyar iskolahajó létesítését mondja ki, amiért a miniszter elismerésre tarthat számot. Majd egyenként ismertette a javaslat intézkedéseit s azt elgondásra ajánlotta. Lukács Gyula nemzeti szempontból másképp kezelné a segélyezést és sokkal nagyobb látásművel adna a kormányznak. Komkolyi Thege Miklós, Eggenhofer József gróf Bánffy Miklós és Malatinszky Isejohanna úrnő Lang Lajos kereskedelmi miniszter elmondja azokat a szempontokat, amelyek irányadóak voltak a javaslat megszerkesztésakor. Mindenekelőtt a pénzügyi helyzettel kellett számolni bár a jelenlegi helyzet már jelentősen kedvezőbb, mint a régi. Több jobb volna kétségtelen, de ennél többet ma lehetetlen kiszakítani. A

szükséghez képest később lehet kérni többet; egyelőre érjük be ennyivel. A javaslatnak a terve is az, hogy a hajókat segélyezzék, miként a bizottsági tagok is óhajtják. A beszerzési költség másodrendű és évről-évre megy, de különben is korlátozva van. Lukács tárgyalósságát már megszokta és elismeréssel honorálja. Azonban nagy diszkrecionális jogot a miniszternek még sem óhajt, mert ezzel a miniszterület igen sok gyanunak tenné ki, annál inkább, mert az előadónak van amúgy is továbbmenő módosítása, amely alkalmat ad a segély megvonására, ha arra t. i. ok lesz. A magyar hajónevek dolgában megjegyzi, hogy új hajókat ma alig van szó. Annak idején a kormányunk gondja lesz, hogy ez irányban is megtegye a szükséges lépéseket. Erre nézve talán lehetne a miniszternek utasításokat adni. (Helyeslés.)

A bizottság a javaslatot általánosságban egyhangulag megszavazta, hasonlóképp a részletekre átférve az 1.—9. §-okat is. Az 9.§-nál bár Feilitzsch előadó az iskolahajó segélyezésére nézve tett előterjesztést, amit Lukács Gyula meglehetősen szűkös 600.000 koronát társadalmilag nem fogyni elteremteni. A bizottság jelentésében hangsúlyozni fogja, hogy e kérdés megoldását a bizottság elvárja a kormánytól. Itt a vitát megszakították és szombat délután 5 órákor folytatják a tárgyalást.

A tisztviselők fizetésrészése.

Budapest, február 26.

A középiskolai tanárok budapesti köre ma délután Beke Manó elnöke alatt ülést tartott, amelyen a fizetésrészési törvényjavaslatnak rájuk vonatkozó részeit vitatták meg.

Az ügy előadója Wagner Alajos igazgató volt, aki előbeszámította, hogy bár a javaslat kétségtelenül nagy haladást jelent és sok előnyt nyújt a tanároknak, mindamellett van benne egységnyi hiány, amely orvoslásra szorul. A sérelmeket a következő tizenegy pontban sorolja fel:

1. Az oklevéllel eltilított összes helyettes-tanári éveket számítsák be egy a nyugdíjnal, mint a korpótléknál.

2. A főigazgatói tolnoki állásban és más a miniszterületben eltilított szolgálati éveket legalább háromnegyedrészt számítsák be a korpótléknál.

3. A fővárosban működő tanárok megfelelő pótlékban részesüljenek.

4. Legyen a tanárok végső fizetése arányos a velük eddig egyenrangúnak tekintett tisztviselők végső fizetésével.

5. Sérelmes, hogy míg a tisztviselők és tanárok 4—4 vagy 5—5 évenként lépnek elő, az igazgatók csak egyszer 10 év után.

6. Sérelmes, hogy míg a XI—VI fizetési osztályok mindegyikében 2—3 fokozat van, az igazgatóknál csak kettő.

7. A helyi előléptetés a középiskolai nevelés és tanítás körül szerzett érdemekért törtenék.

8. A kordedvezmény helyett korpótléket kapjanak az arra jogosított tanárok.

9. A tolnokok és tornatanárok fizetése emeltesse.

10. A főigazgatók fele az V. osztály 2. fokozatába sorozzassék.

11. Végre segíteni kell azon a bajon, hogy a fizetés megállapításánál a közoktatásügyi minisztérium ügyosztályai nem egyöntetűen jártak el.

Az előadó kéri az általa előterjesztett sérelmeknek a már régebben kiküldött letes bizottsághoz való átutalását, hátha ez talán köztük olyat, amelyen még idejében segíteni lehet.

Beke Manó elnök kifejté, hogy a törvényjavaslat határozatlan nagy haladást jelent. Ami az előterjesztett sére meket illeti, azokban csakis egy elvi álláspont foglaltatik, az, hogy a javaslat nem akar különbséget ismerni fővárosiak és vidékiek között. Ez azonban alapjában a javaslatnak s ezen aligha lehet segíteni. A többi sérelem csupa részlekedés, oly apróképek dolog, amelyek csak szépséghiba-számba mennek s akció indítani miattuk éppenséggel nem érdemes. Emélfogva bizton reméli, hogy a javaslat hosszú időre békés, nyugodalmas munkásságot biztosíthat a tanári kar számára s ninosen több szükség arra, hogy folytatást anyagi kérdésekkel foglalkozzék.

Müller József a mai gyűlést összehívását teljesen fölöslegesnek tartotta, mert a munkálattal, azt hiszi, mindenki meg lehet elégedve, s minthogy az a hetes-bizottság melyet kiküldtek, bizonyosan mindent elkövetett, amit csak lehetett, ninosen semmi ok arra, hogy emélfogjanak.

Többek tevékenyítése után a kör elhatározta, hogy megkéri a hetes-bizottságot, maradjon még egy ideig permanenenciában s törekedjék arra, hogy a javaslat egyes hibái kijavittassanak.

A bírák és ügyészek mozgalmához a nyitási törvényes és járásbírósg bírái is osztlakoztak. A képviselőházhoz intézett kérvényükben kérésüket a következőkben összegezik.

Az 1893. évi IV. törvények 3. §. második bekezdésének a pontjában a VIII. fizetési osztályba tartozó bírák és ügyészek, a XI. fizetési osztályba sorozott aljegyzők és segédlekkönyvezetők részére biztosított jogok továbbra is érvényben maradjanak s hogy az illetmények szabályozásáról szóló törvény életbe léptetése idején mindegyikük a fizetési osztály azon fokozatában megmaradjon, melyet eddig elfoglalt, s alsóbb fokozatba le ne szorítsassék. A VII. fizetési osztályba tartozó bírák és ügyészek a rendszer-

sített illetményeket azon fokozat szerint kapják, amelyben a törvény életbeléptetése idején vannak; — a felsőbb fokozatra való előléptésekre az 1893. évi IV. törvények 3. §. első bekezdésének és 5. §. ának rendelkezései továbbra is érvényben maradjanak. A javaslat 22. §-ára vonatkozólag kívánatosnak tartják, hogy a törvényszéki elnökök, bírák és ügyészek az V. és VI. fizetési osztályban éppúgy léphessenek elő az 1898. évi IV. törvények 3. és 5. §-ának fenntartásával, mint a valóságos kir. kurali és ítélőtáblai bírák és főügyészi helyettesek. Sémleken a vidéki bírák az, hogy a javaslat 48. §-a a budapesti bírákat a vidéki bírák fölé kívánja helyezni s ezzel megbontani akarja az eddig fennállott jogegyenlőséget.

A szegedi m. kir. államépítészeti hivatal, a folyamomérnöki hivatal, az ipari-üzemelési és az állami kórházok vezetőségének műszaki személyzete felhívást intézett az állami mérnökökhöz, felhíván őket, hogy a javaslat módosítása iránt egyértelműleg járjanak el. Sémleik orvoslását e portókba foglalják:

1. Az okleveles mérnök (gépészmérnök, építés) ne a X., hanem a IX. fizetési osztálytól kezdje meg állami szolgálatát. A további előmenetelt biztosítsa a következő beosztás: az összes műszaki személyzetnek 15%-a a VI. fizetési osztályba, 25%-a a VII.-be, 30%-a a VIII.-a és 30%-a pedig a IX. fizetési osztályba sorolandó be, s ezen arány létesítése céljából a törvényhozás által határozottan fel a kereskedelmi és földmívelési miniszterek, hogy megfelelő számú segéd-mérnök, mérnöki, (segéd-ipari-üzemelési), főmérnöki (ipari-üzemelési) illetve műszaki tanácsos (ipari-üzemelési) jelenlegi állás, mérnöki, főmérnöki, műszaki-tanácsos, illetve műszaki-igazgató állásra, kiakihassanak át, mely javaslatot az értekezlet azzal indokolt meg, hogy az államszolgálatba lépő mérnök legalább 27 évi kifogástalan szolgálat után a VII. rangosztályt elérhesse, azaz évi 4800 korona fizetésbe jusson, holott a középiskolai tanárok részére a törvényjavaslat már huszonötévi szolgálat után 6000 korona fizetést állapít meg. Az értekezlet határozata értelmében ugyan, jelen javaslatunkat az összes érdekeltektől hivatalokk ezennel közöljük; s tisztelettel értesítjük, hogy az ügynek együttesen leendő továbbvitelére, valamint a szükséges intézkedések azonnali megtételére, tekintettel az idő rövidségére, a budapesti állami társ- (mérnöki) hivatalok műszaki személyzetén egyben teljes bizalommal felkérjük, azon reményben tévén azt, hogy az összes vidéki hivatalok ezen eljárásunkat mint az ügy érdekében leggyorsabban célra vezetőt helyeselnék fogadják. Kérjük e végből a társhivatalok személyzetét, hogy amennyiben az előterjesztés szellemével egyetértének, erről a budapesti társhivatalokat táviratilag értesítsék.

As országgyűlési néppárt ma este félhat órákor tíz gróf Zichy Jenő elnökletével értekezletet tartott. A párt tárgyalás alá vette a tisztviselők fizetésének rendezéséről szóló törvényjavaslatot és az ismert határozati javaslat értelmében foglalt állást, melyet e tárgyatban Rakovszky István a pénzügyi bizottságban előterjesztett.

KÜLFÖLD

A katonai javaslatok az urakházában Az osztrák urakháza ma délután tartott ülésében a katonai javaslatokat tárgyalta. Gróf Schönborn Frigyes a hadsereg egységét követeli, mert a hadsereg csak akkor aratott győzelmet, amikor egységes volt. Magyarország ezt az egységet sokan támadják, pedig a hadsereg egysége nemcsak Ausztriának, hanem Magyarországnak is érdeke. Schönburg herceg szintén az egységet követeli s azon kívánságok ellen fordul, melyek Magyarországon hangzóttak. Ugyanazok az egység mellett szólalt föl báró Chlumetzky is.

Báró Wiserheimb landwehr-miniszter kijelenti, hogy a kormány nemokára abba a helyzetbe fog jutni, hogy kezdő lépéseket tegyen a véddrendszer általános újjászervezésének kérdésében. Ebben a keretben szabályozzák majd a két éves szolgálati időnek dolgát is. A kormány tudatában van költésességének és ragaszkodik ahhoz a törvényes alapelvez, mely szerint a vezérlet, vezénylet és bszervezetet vonatkozó minden rendelkezés kizárólag az uralkodót illeti meg. A legfőbb akarat pedig az, hogy a hadsereg nemcsak formában és a hozzájárulást illetőleg, hanem lényegben is mindenképpen közös maradjon.

Báró Walterskirchen előadó összegezi a vita eredményét. Valamennyi szóznak azt az óhaját fejezte ki, hogy a közös hadsereg egységének semmiféle csorba ne essék. Az urakháza ezután második és harmadik olvasásban elfogadta a katonai javaslatokat.

A macedóniai reformok. Az osztrák-magyar-osztrák memorandumnak a szerb és bolgár udvarokban kelte hatáskörrel ellentétben értesüléseink vannak. Szerbiában az egyik távirat szerint a reformtervezet megnyugtatólag hatott, mert számol a szerb óhajokkal; a másik távirat szerint a tervezet meglegelősen hűvösen fogadták, mert sem az albánok kívánságaira, sem a tizedre vonatkozó pontozatok nem kielégítők.

A szofiai politikuskok tulnyomó részét a tervezet nagyon kiábrándította s nem tartják alkal-

masnak arra, hogy a fölkelés kitörését megakadályozza. Különb az kifogások, hogy nincs határidő megszabva a reform végrehajtására.

Ferlia, február 26.

Konstantinápolyból táviratozzák a Berliner Tageblattnak:

Lázasan folyik a hadi készülődés. A válik rendeletet kaptak, hogy a háború céljaira sarcolják be a lakosságtól a pénzt, ahol találják s küldjék Konstantinápolyba. Eddigél több mint 5 millió piaster érkezett. A távoli eső vilajetekből még nem küldtek pénzt. A kormány két könnyű lovasszerep toborzást rendezte el; e két ezred legnagyobb részt felvált ruzssekkel fog kikerülni. Az északi határ felé naponta küldik az újabb meg újabb csapatokat.

Valószínű, hogy a szultán meg fogja tagadni a reformok keresztülvitelét.

A bolgár határon megerősítik a helyőrségeket. Hir szerint a mitrovicai orosz konzult az albánok meggyilkolták.

Külföldi szemle. A belga király Amerikában. Brüsszeli lapok jelentése szerint Lipót király április végén elindul régóta tervezett newyorki útjára.

A konstantinápolyi véres harc. Most már bizonyos, hogy a tegnapielőtti véres afférek komoly politikai háttérre van. Attól tartanak, hogy még több rejtekhely is van a városban, melyekben politikai összeesküvők gyűlnek. A megostromolt házban két láda löszert és robbantóanyagot találtak.

A bajor miniszterválsághoz. A régens-herceg tegnap nem jelent meg a farsangot bezáró, szokásos 40 órai ájtatoláson, mert megtudta, hogy a templom előtt sorral álló katolikus munkásnyezetek ovációt akartak neki rendezni gróf Craisheim elbocsátása miatt.

HIREK

Budapest, február 26.

— BUDAPESTI NAPLO. Február 28 ikán új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A király Budapesten. A király — mint felhivatalosan jelentik — hét óra este érkezik Budapestre. A király különvontata este lényoelokor a nyugati pályaudvarra fog berobogni. Ő felsége ezután hosszabb időt szándékozik Budapesten tölteni. Az udvartartás egyrésze, amely ő felségével a multkor Bécsbe utazott, már szombaton megérkezik. — A király március hó 5-étől kezdve további rendelkezésig minden hétfőn és csütörtökön Budapesten legfőbb kihallgatást fog adni. Előjegyzéseket szombattól, február 23-ától kezdve, 9—2 óra között a kabinetrodában fogadnak el.

— Ebéd a hadtestparancsnokaik. Lobkowitz Rudolf herceg vezénylő tábornok és hadtestparancsnok és neje Lobkowitz Rudolf né hercegné ma délután ebédelt adtak, amelyre hivatalosok voltak: Császa György kalocsai érsek, báró Podmaniczky Frigyes, Daruányi Alajos, Matkócsics Sándor, dr. Kautz Gyula, Hieronymy Károly, Erdélyi Sándor, Szetics József altábornagy, báró Zech Arnold, Schneller Arnold, Ludasfalvi László Gyula és orienburgi Melzer Ferenc vezérőrnagy, Bogdánovics Lucian budai görög-keleti püspök, Kohl Medárd püspök, dr. Nemes Antal apát-plébános, nemeskéri Kiss Pál, Graunzenstein Béla, Mohay Sándor, Zeitinsky Mihály és Toepke Alfréd alantitkárok, dr. Sélly Sándor és Sealay Imre miniszteri tanácsosok, Részavölgyi Gyula alpolgármester.

— Báró Fejérváry betegsége. Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter, aki tegnap a képviselőházban rosszul lett, ma már teljesen jól érzi magát; orvosai tanácsára azonban még pihennie kell.

— Új titkos tanácsosok. A király gróf Esterházy Ferencnek és gróf Hadik-Barkóczy Endrének a titkos tanácsosi méltóságot adományozta. Mind a két főúr örökös tagja a magyar főrendiháznak. A gróf Esterházy Ferenc majoreszkója a galanthai Esterházy-családnak Tatán, gróf Hadik Endre pedig, aki a király jóváhagyásával egyesítette atyja nevét az anyja, született s alai Barkóczy grófnő nevével, hitbizomány-tulajdonos és majoreszkója a futaki Hadik-háznak.

— A pápa a szegényeknek. A pápa jubileuma alkalmából gazdagon emlekezett meg a szegény emberekről s nagy összegeket osztottat ki köztük. Róma szegényei ötvenezer lírát kaptak, Perugiába huszezer lírát küldött a pápa, hogy a felét osszák ki az inségek között, a másik felét adják a népkonyhának. Szülőhelye, Carpineto község tizezer lírát kapott, huszezer lírával gyarapította a pápa a segítségére szorult apácák támogatására már régebben tett alapítványát.

— Új osztálytanácsos. A király dr. Telesky János miniszteri titkár számfeletti osztálytanácsossá nevezte ki.

— Főispán és képviselő. A képviselőház folyósóján, közvetlenül azután, hogy Apponyi Albert első tíz perc szünetet adott a Háznak, a közigazgatási tisztviselők állítólagos korteskedése dolgában vitakozni kezdett Molnár Viktor temesmegyei, Hámos László gömörmegeyi főispán és Justh Gyula képviselő. A vita a körül forgott, hogy van-e joga a községi jegyzőnek hivatalból jelen lennie a választási helyiségben. Justh Gyula azt állította, hogy a községi jegyző legfőbb csak mint bizalmi férfiú lehet jelen a választáson. A két főispán a törvényből iparkodott megmagyarázni az ellenkező felfogás helyességét. Justh sietve ment a törvénykönyvért s aztán abból olvasott rá a két főispánra.

A vita főnagyon folyt, egy kissé izgatottan, s a vitakozók körül nagy csoportba verődött a folyosó népe: képviselők és hírlapírók. Odabenn már csöngették is s a vitakozókat Apponyi Albert is figyelmeztette, hogy a zárt ülés kezdődik. Justh Gyula hát távozott Apponyi után, mikor Hámos főispán haragos hangon így kiáltott: — Leküldenek a kerületbe mindenféle csirkefogó csavargót, fölláztatják a népet s aztán azt akarják, hogy a közigazgatási tisztviselők meg se mozduljanak!

Ráth Endre függetlenségi képviselő szemben állott a főispánnal, aki most így szól:

— Ennek is úgy kellett megszöknie a községünkbe, másképp kivertek volna.

— Nem, méltóságos uram — felelte Ráth Endre, — nem kellett szökniem s nem vertek ki. Két revolver volt a kezemben, mikor az én kastélya előtt megtámadtak. Az egyiket én is sűtöttem.

— Hát járja az, hogy az én kastélyom elő jönnek hazudozni? — kiáltotta Hámos izgatottan.

— Nem szoktam hazudni soha! — vágta vissza Ráth Endre is fölhevülten.

— Nem önre értetem. A jelölt hazudott — magyarázta Hámos főispán.

— Egem egy informáltak — folytatta Ráth, — hogy az ön gazdatisztjei vezették azokat, akik megtámadtak.

Hámos László most már hevesen felelt:

— Ha ön azt mondja, hogy az én gazdatisztjeim vezették ön ellen a tömeget, akkor visszavonom azt, amit az előbb mondtam.

A szóváltás egyre ingerültebb lett, mikor Szabó István, Molnár Jenő, Zboray Miklós, Horváth Gyula és Rakovszky István a csoportból kiválva haugosan rákiáltottak a főispánra:

— Ne lármázzék itt! Ön nem idevaló!

Molnár Jenő izgatottan kiabált:

— Ez mégsem járja, hogy idejönnek s terrorizálni és sértegetni merik a képviselőket!

Hámos csak annyit jegyzett meg:

— Én már elintéztém a dolgot Ráth képviselő ural.

Ráth Endre is bizonyította, hogy a főispán visszavonta a sértést, de többen nem akarták szó nélkül hagyni a dolgot s a főispán felé kiáltottak:

— Ki innen! Ki vele! Hogy mer ilyen hangon beszélni! Azt hiszi, a megyeházán van! Itt nem fog terrorizálni!

Rakovszky kiadta a jelszót:

— Hozzátok szóba a Házban! Szóljatok! Ez nem járja!

A nagy lármára mindenfelől összesereglettek a képviselők, míg végre gróf Andrássy Gyula karontogta Hámos főispánt s elvezette a jobb oldali folyosóra.

Ráth Endre még a zárt ülés folyamán provokáltatni akarta Hámos főispánt Rakovszky István és Kubik Béla képviselők útján, de a főispán akkorára már eltávozott a házból s délután folyamán Tornallyára utazott. Ráth segédei táviratlag értesítették a kihívásról s fölkérték, hogy segédeit nevezze meg.

— Sturm Albert ünneplése. A Sturm Albert tiszteletére rendezett banket március elsején déli egy órákor lesz az Országos M kaszinó földszinti helyiségeiben.

— Kiténtetés. A király Wieland Arthur farkasfalvi nagybirtokosnak, a községek terén kifejtett buzgó és sikeres szolgálati elismerésül, a Ferenc József rend tiszti keresztjét adományozta.

— Koch professor francia akadémikus. Egy párisi telegramm jelenti, hogy a francia akadémia Virchow helyébe Koch Róbert professort választotta meg kultajai közé.

— Új kamarások. A király sárvári és felső-vidéki gróf Szechenyi Rudolf főbírtokosnak és sárvári és felső-vidéki gróf Szechenyi Frigyes II. sz. huszárezredbeli tartalékos hadnagynak a kamarási méltóságot díjmentesen adományozta.

— Elmegyógyintézet Zomborban. A zombori orvoskörök a napokban kérvényt nyújtottak be a helyigminiszternek, hogy a Zomborban építendő városi kórházat elmegyógyintézet osztályllyal bővítsék ki. A kérdést már a napokban tanulmány tárgyává teszik. Latinovits Pál főispánnak ez ügyben tett előterjesztésére a minisztérium dr. Raisz Gedeon osztálytanácsost legközelebb Zomborba küldi a helyszíni szemle megtartására véget.

— **Baleset a király utjában.** Bécsből táviratozzák, hogy a király kocsija ma délután negyed 3 órakor, amidőn ő felsége Schönbrunnba hajtatott, elgázolt egy fiatal embert. A baleset úgy történt, hogy *Stuckheil* Károly huszonhárom éves kereskedelmi ügynök kerékpárjával a Schönbrunnerstrasse és az Eichholzgasse sarkán kiakart kerülni egy tégláskocsi s közben biciklijének kereké a villamos-sínbe mélyedt, ő maga pedig lebukott. Ebben a pillanatban rohogott arra a király fogata, amelynek jobboldali kerekét megsebeztek a fiatalember lábát. A király nyomban megállította a kocsit, leszállt s résztvevően tudakozódott a szerencsétlenül járt fiatalember állapota felől, mikor aztán megnyugtatták ő felségét, hogy a kerekék nem mentek át a lábán, csak éppen erősen horzolták jobb felsőcombját s a térdén sem komoly a sebesülése, a király ismét kocsiba ült s folytatta utját Schönbrunn felé. Emlután ő felsége ismét tudakozódott *Stuckheil* Károly állapota felől.

— **A német trónörökös bucsója.** Csak rövid ideig tartott a bonni diákok öröme és büszkesége: a német trónörökös már kiépett a bonni egyetem hallgatóinak sorából, hogy öccsével, *Eitel Frigyes* herceggel beutazta a Keletet. Az egyetem ünneppien diszített aulájában ma délelőtt volt a trónörökös ünnepes exmatriculációja. *Zittelmann* rektor beszédére válaszul a trónörökös köszönetet mondott az egész tanári karnak, különösen azoknak, akik őt a különböző tudományokba bevezették. Sajnálja, hogy részint képviseltek, részint más akadályoztatások gátolták őt, hogy a tudományokba úgy behatoljon, mint akarta volna, és azt a reményét fejezte ki, hogy a hézagot buzgó önképzés által pótolhatni fogja. A trónörökös köszönetet mondott a diákságnak a szíves fogadásért és bajtársi érzelmeikért és avval a kívánsággal végezte beszédét, hogy a kedves egyetem virágozzék, növekedjék és fejlődjék évszázadon át. A rektor ezután a trónörökösöt élte. Este a Borussia buszlakomát rendezett. Vasárnap indul a trónörökös és *Eitel Frigyes* herceg a hosszú keleti utra.

— **Damjanich emléke.** A dieső emlékü *Damjanich* János vezérlete alatt 1849. március 5-én történt szabadságharunk egyik legényesebb leggyverénye a szolnoki csata. A hős vezérnek e vértől áztatott földön szobrot akar emelni a hálás kegyelet. A szobor költségének javára jövő h. 1-én délután 5 órakor Szolnokon a várnegyvezés dísztermében *Hentler* Lajos országgyűlési képviselő Damjanichról felolvastja fog tartani *A polgártörvények* cím alatt. Az ünnepélyen a Máv. daloskara a Himnusz és a Szózatot éneklé el és *Kndlovich* Emilia állami tanítónő Bajza Józsefnek Damjanichról írt költeményét szavalja.

— **Egy magyar gyáros halála.** Tegnap halt meg *S. Rembom Melocco* L. volt fővárosi gyártulajdonos. Az elhunyt a hazai pályafelépésére nagy szaktudományával, alapos tárgyszerűséggel jelentékeny beolvást gyakorolt. Olaszországban született ugyan, de már hosszú évtizedek óta Magyarországnak volt hű és nemes célokért küzdő polgára, akinek nem egy szép alkotása hirdeti a hazai vízmentesítő építkezések rohamos fejlődését. Az ő vezetése alatt létesült a tókeresbesi-zsilip, a sífoki torkolat-duzzasztó, az ikervári turbina, a tiszavidéki vízszabályozásoknak hosszú során kívül, számos nagyobb városoknak ő készítette el csatornázási hálózatát. Nemrég készült el ilyenfajta vállalatával Kozsvárt s még közvetlenül halála előtt kötötte meg Győr várossal a csatornázási szerződést. E vállalatán kívül nagy súlyt helyezett cementgyára, amely mindig előrendülő volt, úgy hogy a legnagyobb munkánál a legnehezebb feladatok megoldására az ő készítményeit tartották a leghasznavehetőbbeknek. — Így a margitszigeti hid, a budai rakpart, valamint az új, még építés alatt levő eskü-téri hid építéséhez az ő gyára szállította és szállítja jelenleg is a cementet. Halálának híre váratlanul érkezett. Ki se gondolt arra, hogy a jawaerőben levő férfit olyan hamar és hirtelenül ragadja el a halál szeretteinek hálás köréből. Holttéste kedden érkezik Budapestre.

— **A katonai javaslatok ellen.** A katonai javaslatok ellen indított mozgalom végrehajtó-bizottsága ma délután 6 órakor a központi Demokrata-Körben ülést tartott, melyen végleg megállapították, hogy a nagygyűlés vasárnap délután 3 órakor lesz a Vigadó összes termében. *Lakatos* Miklós bejelentette, hogy az asztaltársaságok központja csatlakozik a mozgalomhoz, ugyanezt bejelentette *Kasics* Péter a budai polgárok nevében. A bizottság elhatározta, hogy a nagygyűlésen szónoklatok tartására felkéri *Főtörös* Károly, *Benedek* János, *Vassonyi* Vilmos és *Rádkay* László országgyűlési képviselőket és azoknál az egyes kerületek vezéréit is tartanak rövid beszédeket. Végül száz-as-bizottságot alakítottak a rend fenntartására.

— **Leégett színház.** Cincinattól táviratozzák: Múlt éjjel az operaház felső emeletén tűz ütött ki, minnek következtében a színház épülete és néhány szomszédos ház elpusztult. A kárt három millió dollárra teszik. Emberéletben nem esett kár, de ennél nagyobb tüzész még nem pusztított Cincinattól.

— **Rambaldo Jacobia lemondása.** A Corda Frateresben egy lemondás történt, amely a magyarságot közelebről érinti. *Rambaldo* Jacobia mérnök, a Corda Frateres olasz diákeinként mondott le a tisztéről. *Rambaldo* Jacobia a nemzetközi diákeletben őszinte barátja volt mindig a nemzetiségi fészkelődések ellenében a magyar álláspontnak. A román ifjakhoz tudvaleg nyílt levelet intézett, amelyben leeköt adott nekik a nemzetiségi igazságok helytelenségéről. Éppen emiatt azonban nagy száka volt az ő személye a túlzók töredékének szemében s minden alkalommal és eszközzel igyekeztek elnökségét kellemetlenné tenni. Céljukat most el is érték. *Rambaldo* Jacobia megunt a sok izgátságos és lemondott. A legképtelenebb támadásokat az olasz diákeletben a *Romania Moderna* örütlésének egyik hírhedt nemzetiségi agitátora. *Eduo Giglio* intézte ellene. Ez a jeles férfiú különben szinpadri babórkra is áhított s a minap Turinban egyéreltműbik kifütyülték a darabját. Itália diákságának nagyobbik tekintélyes része, mely *Rambaldo* Jacobia elveinek igaz híve, nagy sajnálkozással fogadta ezt az elnökváltást.

— **Új drónéklküli táviró.** *Armstrong-Orling* telegramm-vezeték a neve s a londoni *Westminster Gazette* azt írja, hogy nem sokára sokat fogunk beszélni róla. Azt írja az angol újság, hogy Londonban nagy tökéletesítés alakult az *Armstrong-Orling-féle* táviró- és telefonszabdalom fejlesztésére és terjesztésére. Ez a találmány olyan, hogy a Marconiét messze fölülmúlja. Az *Armstrong-Orling-készülék* segédelmével minden vezeték és drót használása nélkül kétkilóméternyi távolságra lehet beszélni, vagy egy lámpát meggyújtani. A vezeték maga a föld. Nem kell hozzá se áramlás, se pózna. Az egész készülék roppant egyszerű és olyan kicsi, hogy eltér egy szivar-skatulyában. Nagyon olcsó is, egy teljesen felszerelt telefon nem kerül többé száz koronánál.

— **Elnök és ügyész.** Nyilván az egyre terjedő idegesség az oka, de gyakran meggesik, hogy törvényszéki tárgyalásokon a bíróság tagjai élesen összekapnak és ekközben nem maradnak föltétlenül a tárgynál, hanem egészen egyszerűen a személyeskedés terére lépnek. Természetesen a bíró is emberi teremtmény. Akinak van indulata temperamentuma, de azért áldatlan az ilyen zajos jelenet s a bírói tekintélynek erősen ártalmára van. A bíró mégis csak magasan föltötte van a többi balandónak, az emberek legalább ahhoz vannak hozzászokva, hogy felsőbb lénytlanságnak benne, akitől az emberi gyarlóságok minél távolabb lévőnek képzelik. *Hamburgban* történt meg a minap, hogy egy esküdszéki tárgyaláson az elnök, dr. *Engelschall* és az ügyész, dr. *Söhle* között kinos jelenet játszódott le. Az ügyész a beszédre után még szeretetű volna valami kérdést intézni a vádlotthoz, de az elnök megtagadta a bizonyítási eljárásnak ilyen módon újra való fölvetését. Az ügyész ragaszkodott kérdéséhez és kissé hangosan kívánta, hogy még egy kérdést intézhessen a vádlotthoz.

— Kikérem, hogy az ügyész ur ilyen „izgatott hangon” beszéljen velem, — mondta az elnök.

— Kikérem, hogy az elnök ur a hangomat és beszéd organumomat kritizálja, — felelte az ügyész.

— Semmit sem kérhet ki. Ön tudja, hogy vezetője vagyok a tárgyalásnak és mint ilyennek jogom van, hogy az ügyészt is kritizálhassam és rendro- utasítbassam.

Ezt az elnök mondta tudniillik, mire az ügyész megint nem maradt adós. Azt mondta, hogy az elnöknek nincs ilyen joga. A vége pedig az lett a dolognak, hogy az elnök megengedte az ügyésznek a kérdés felvetését. Hát akkor miért veszekedtek? Mert manapság, sajnos, mindenki ideges és indulatos.

— **Házasság.** *Bloch* M. László kir. mérnök Budapestről eljegyezte *Erill* Ferenc budapesti ház- és gyártulajdonos leányát, Margitot.

Sterk Aladár eljegyezte *Seathmáry* Mariska kisasszonyt Budapestről.

— **Puccini balesete.** Luceából táviratozzák, hogy Puccini, a jeles zeneszerzőt súlyos baleset érte. Puccini automobilon Luceából Torr del Lagoban levő villájába menet kiesett az autombilból és eltört a jobb lábát.

— **A lundí szegényház felírata.** A legkifogástalanabb felírásokról is kitűnik egy szép napon, hogy nem tökéletesek. Vagy ki is hitte volna, hogy abba a felírásba, amely ott diszlett a Kopenhága közelében lévő *Lund* helység szegényháza fölött, is bele lehet akasztani! Az a felírás így szólt: „Az, aki nem dolgozik, enni se kapjon.” A szegényházban azonban körülbelül százötven öreg ember van, aki betegség és aggság miatt nem tud dolgozni. Ezek a felíratot egyszerre csak gunynak találták és azt kívánták, hogy így változtassák meg: „Az, aki nem dolgozik, enni se kapjon, de az, akinek nincs munkája, kapjon enni.” Ez a szocialista célnak felírás meg az igazgatóságának nem tetszett. Hosszas tárgyalás következett, amelynek az lett az eredménye, hogy a felírat ilyen kicsire zsugorodott: „Lundí szegényház.”

— **Öngyilkos főjegyző.** Győről táviratozzák, hogy *Kiss* Ferenc, Győr város főjegyzője és helyettes polgármestere ma este fél 7 órakor hivatalosobájában föbellette magát és meghalt. *Kiss* idegbajos volt és vagyoni romlásból is félt, noha megnyugtatták, hogy magáért és másokért vállalt kötelességeinek levonásával 10,000 forint tiszta vagyona van. Utolsó levelében a polgármesterhez így ír:

— Elmém elborult, tovább nem élhetek. A várost mindig híven szolgáltam. Utolsó gondolatom szerencsétlen családomnál van, vedd őket pártfogásodba.

Kiss Ferenc több mint 15 éve főjegyzője volt Győrnek és öt év előtt nemességét kapott.

— **Százhuszonkétéves ember.** *Banjalukából* jelentik, hogy *Doljivkevi* faluban él egy ember, *Ugo Tose Galice*, aki legalább is százhuszonkétéves. Születésének évét nem lehet már megállapítani a régi templomi könyvekből, de azt tudják, hogy 1802-ben házasodott meg először, akkor pedig tul volt már a husz éven. Apja nyolcovan éves korában halt meg, anyja százhuszonöt éves korában. Az aggasztán, aki még nagyon fürges s a foga olyan erős, hogy a legkeményebb kenyérléjját is megrágja, többször házasodott. Ez esze is frissen működik és egészen jól visszaemlékszik a régi török viszonyokra, amikor a kádik keresztényeknél is eskettek s nagy szárazságok alkalmával pénzt fogadtak el a néptől, amiért gyors esőről kellett gondoskodniok. Az öreg körülben nagyon büszke arra, hogy fiatalkorában „nagy utazásokat” tett s még — *Travnika* is elment, ami kétszáz kilométert jelent. Száz év óta dohányzik, de csak csibukból. Amikor egy látogatója nemrégiben cigarettával megkínálta, ezt mondta neki.

— Fiam, az öreg számárnak nem kell finom nyereg, hanem jó neki a samar is (teherhordó nyereg), amelyhez hozzá van szokva.

— **Halálozás.** *Lukács* Sándornak, a *Pesti Napló* volt munkatársának halála széles körben nagy részvételt keltett. Csaldájához és szerkesztőségéhez a részvének sok őszinte nyilatkozata érkezett. A temetés hénap, pénteken délután 4 1/2 órakor lesz, nem a németülgyi, hanem a budai farkasrési temetőben (I. Németülgyi-ut). A *Budapesti Újságírók Egyesülete* kü ön gyászjelet adott ki a halalesetről s — mint az *Othon Kör* is — kintitje helyiségére a gyászlobogót. Az egyesület tisztelettel részvetés elhunyt derék tagjának végső tiszteltetéséül. Az Újságírók Egyesület elnöksége nevében *Csklay* Lajos a elnök kéri az újságíró-kollégákat, hogy elhunyt pályatársunk végtisztességételen minél többen vegyenek részt. Találkozási hely a délvárosi állomás, ahonnan 3/4 órakor indul a villamos a temetőbe. *Szalai* Béla és dr. *Szalai* Emil *Lukács* Sándor halála alkalmából koszorume gyváltás címén a B. U. E. segítőalapja javára 10 koronát küldött.

Gaádi Pálffy Elemér belügyminiszeri osztálytanácsos ma délután feltört meg. *Pálffy* Elemér régebben Versecz város főispánja volt, ma d a belügyminisztériumba került osztálytanácsosnak. Halálát özvegye, született *Erdélyi* Magda, *Erdélyi* Sándor valószínűs belső titkos tanácsosnak, a nyugalmazott igazságügyminiszternek leánya és három kis árvája siratja.

— **Botrány Madridban.** A nagy városoknak sorra megvan a maguk botránya. Madridban nagy izgatottságot okoz egy csuf botrány, amelyet a rendőrség leleplezett a minap egy titkos följelentésre. A rendőrség letartóztatta *Lama* szenátort. A vád az volt ellene, hogy törvényellenesen bezárva tartotta tizen-négy éves leányát. A leány unokahuga *Castro Enriquez* hercegnőnek, akit kiskorú lányoknak erkölcsstelen viseletré való csábítása miatt már megbüntettek egyszer. A szenátor leánya azt vallotta, hogy arra kényszerítették, hogy tizenhétéves bátyjával bűnös viszonyba lépjen.

— **Rabbi-választás.** A sátoraljuhelyi izraelita anyahitóság mai közgyűlése magyar hitzősoknauk egyhangulag dr. *Adler* Vilmos hatvani úrbabbi választotta meg. A hatvaniak nagy szeretettel ragaszkodtak tudcs lelkészükhöz, különösen bazafassága és lelkes magarsága miatt kedvelte és szerette az egész város társadama.

— **Marconi-táviró hadhajóinkon.** Zárából jelentik, hogy az ott borgonyzó hajóraj Pólába ment, ahol a hajókat fel fogják szerelni Marconi-rendszerű táviró-készülékekkel.

— **Aki ötvenmillió államadósságot fizet ki egymaga.** New-Yorkból jelentik, hogy egy mexikói bányamos, név szerint *Pedro Abarado*, a parrali nagy bányanének tulajdonosa, Mexikó állam elnökének, *Diaz*nak ötven millió dollárt ajánlott fel az államadósságok kifizetésére. A nagylelkű ajánlat közelebbi részletei és feltételei még nem ismeretesek ugyan, de annyi bizonyos, hogy ez a derék ember eddigelé egyedül áll a maga nemében.

— **Tüntetés a templomban.** *Zágrából* jelentik, hogy az egyetemi templomban az egyetemi ifúság ma tüntetést rendezett a németnyelvű istentisztelet ellen. Az ifúság nem sokára küldöttséget menezet *Pozsátovec* zágrábi érsekhez, kérve a németnyelvű istentisztelet megszüntetését.

— **Az a nyelv, amelyen mindössze néhány ember beszél.** Ez a nyelv a magyar — s ha mindazok, akik az egynéhányon felül még beszéljük, egy-egy fricskával látóknak el annak az urnak az orrát, aki azt állítja, hogy néhányan vagyunk a magyarul beszélők, szomorúan néznie ki az eljárás végeztével az az orr. Az orr gazdája persze német ember. Császári és királyi pénzügyi számtiszt Grében. Német írásban arra kérte a főváros tanácsát, hogy szerezze meg a keresztlevéllet meg egyéb okmányokat is. A tanács azonban már régebben elhatározta, hogy magánfeleltől csak magyarnyelvű beadványokat fogad el s erről a határozatáról értesítette a gráci urat is. Tegnap aztán újra német írás jött a gráci embertől. Egy szerény kérdés csak. Hogy milyen világnyelven: németül, angolul, franciánul, szerbül-e vagy horvátul írja meg a kérelmét? Mert azt csak nem kívánhatják tőle, hogy olyan nyelven levelezzen Budapesttel, amelyen mindössze néhány ember beszél. Mivelhogy a tanács nem araváló fórum, hogy visszaöltögesse a nyelvét a gráci számtisztre, az ügy egyelőre függőben marad. Majd ha csakugyan szűkege lesz a derék urnak az írásokra, fog magának a néhány közül egy magyart s megírja vele a kérelmét.

— **Vay Alojzia báróné eltűnése.** Néhány nappal ezelőtt jelentette egy pozsonyi telegramm, hogy Vay Alojzia báróné, báró Vay Dénes unokahagy, eltűnt. Leveleket is találtak a szekrényében, olyan címmel, ahogy az öngyilkosok szokták adresszálni az írásait — s ilyenformán nagyon valószínű, hogy a fiatal báróné a Dunába ölte magát. Most azt írják egy estilapnak Pozsonyból, hogy a titokzatos öngyilkosság híre az „pozsonyi arisztokrata-körökben nagy feltűnést keltett. A báróné dédelgetett kedvence volt az előkelő társaságnak. Kis gyermekkorra óta nagybátyja házában nevelkedett, s apja, báró Vay Aladár, csak ritkán s akkor is csak pár percet láthatta a leányát, aki nagybátyja házában elidegenedett atyjától. Ennek a szomorú viszonyok okát abban az áldatlan családi perpatvarban keresik, amelynek forrása a két testvérnek, Vay Dénesnek és Vay Aladárnak igénye a Draskóczy-vagyóra. Mindkét testvér Draskóczy-leányt vett nőül s amikor Vay Aladár felesége meghalt, az egyetlen örökösnek, Vay Alojzia bárónénak vagyonát olyképpen állapították meg, hogy az apa, Vay Aladár, kénytelen volt perrel megfutamítani az osztályegyezséget, hogy leánya jogos igényeinek érvényt szerezzen. A per folyik s ebbe az áldatlan családi viszálykodásba a báróné titokzatos halálának szomorú akkordja vegyül bele. Vay Aladár vasárnap értesült arról, hogy leánya eltűnt, mire azonnal Pozsonyba utazott s a rendőrséget arra kérte, ha valódi válik az a szomorú feltevés, hogy a báróné öngyilkos lett s megtalálják holtestét, adják ki neki, mert az ő joga és kötelessége a temetésről gondoskodni. A szerencsétlen leány két levelet hagyott hátra, az egyiket *an ihn*, a másikat *an Euch* címezte. Az *an ihn* című levél a pozsonyi helyőrség egyik tisztjének szólt, a másik Vay Dénesnek, aki még vasárnap kinyitatta az eltűnt báróné lakosztályában levő kis szekrényt s kivette belőle a bárókisasszony végrendeletét s a pozsonyi közjegyzőnél deponálta. A végrendelet tartalmáról különféle verzóknak ringenek. Erősen tartja magát az a hír, hogy a báróné egymillió koronára értékelhető vagyonát Vay Dénes fiára hagyta. Vay Dénes a végrendelet kihirdetését szorgalmazza, de báró Vay Aladár tiltakozik a végrendelet kihirdetés ellen, mert nem tud megnyitni abban a szomorú tényben, hogy leánya már nincs az élők sorában. A rendkívül elkeseredett testvérbárok, melynek hullámai oly magasra csapoktattak, hogy a leányt is sikerült az atyjától, báró Vay Aladártól elzárni, nemcsak abban a perben nyer kifejezést amely a Draskóczy-féle hagyaték tárgyában megindult, de az utóbbi napok tragikus eseményeiben is, amelyek hova-tovább szenzációk fordulathoz viszik a Vay-család tragédiáját, mert az apa keresni akarja, mely okok kergették halálba szerencsétlen leányát.

— **Jótékony adományok.** A pesti izraelita hitközség választmányának htv. hó 22-ikén tartott ülésén Kohner Zsigmond hitközségi elnök a múlt ülése óta bejött következő adományokat és hagyományokat jelentette be: A *szegénygyámoltás* javára: lovag Lederer Sándorné 500 korona, Simon Jakab, baranyavári Ullmann Enil. Övegy Löwy Mórné, Seligmann Sándor Weisz Fülöp és özvegy lovag Weismann Ignácné egyenként 200—200 korona, Kaan Jakab és Singer Sándor 100—100 korona, Ruff Miksa, dr. Mlsner Ignác, Tsuk Sándor és Hegyei Miksa 50—50 korona, Wiener Gyuláné 40 korona, Löbl Károly 20 korona, Engel Benő és Weisz Lajos egyenként 10—10 korona. A *korház* javára: gárdonyi Neumann Frigyesné 20 korona, Tarnai Lipót és Fischmann Manó (Bécs) 10—10 korona. A *Brody Ádler gyermekkorház* javára: néhai Singer Albert hagyományá 400 K., Simon Jakab 100 K., a Neues Pester Journal után 25 K., gárdonyi Neumann Frigyesné 20—20 K. H. T. ura 10 K. A *járóház* javára: Simon Jakab és csetei Herzog Péter 200—200 korona, a Neues Pester Journal után 20 korona, Fischmann Manó (Bécs) és Engel Benő 10—10 korona. Az *izraelita Siketéma országos*

intézete javára: Simon Jakab 200 korona. *Seegény gyermekek ruhádszára* javára: ifj. Hay Ignác 20 korona, Az *izr. kézművelőlet* javára: ifj. Hay Ignác 20 korona. A *leányárvaház* javára: csetei Herzog Péter és Simon Jakab 200—200 korona, a Neues Pester Journal után 10 korona. A *pesti Cheura Kadisa* javára: Simon Jakab 200 korona, *Hitközségi alapok*: néhai Kohn Lipótné hagyományá 1000 korona, *Kunecvalder L. M.* és *F. M.* iskolai jutalomalapítványra 5000 korona.

— **Két előkelő hölgy és a csendőrezdes.** Fabergé, a híres pétervári francia ékszerész zseniális tolvajbánda áldozata lett a napokban. Egy szép napon ugványon bejött a fényes ékszerüzletbe két nagyon elegánsan öltözött urinó, akikről első pillanatban sejtetni lehetett, hogy a legelőkelőbb orosz társadalmi osztályhoz tartoznak. A hölgyek közül az egyik ékszer akart vásárolni és Fabergé sorra eléjük rakta legértékesebb drágaságait. A hölgyek nagy szakértelemmel bírálatták a mesés szépségű ékszereket, de egyik sem tudta izlésüket kielégíteni. Az ékszerész végül egy csodálatosan szép nyakéket tett eléjük, amelynek láttára mind a két hölgy az elragadtatás hangján kiáltott fel. A nyakék feltétlenül tetszett és az árát sem sokallották, noha az ékszerész mesésbe való összeget kért érte. Mikor azonban mindenen megegyeztek, a vásárolni szándékozó hölgy egyszerre a homlokára ütött.

— **Ó, de hogy mutathatom ezt én meg az uramnak?** — kérdezte az ékszerész felé fordulva. — **Amig ő nem látta, addig meg nem vásárolhatom.** Oh, de kollemlen eset ez! **Pedig az ékszerre még ma este szükségem lenn.**

A barátóné így szólt erre: — **Nekem van egy eszmém! Menj te a nyakékkal az én kocsimhoz, mutasd meg az ékszernek az uradnak, aztán jöjj gyorsan vissza.** En addig itt maradok zálogban. — **Aztán az ékszerész felé fordulva, mosolygva tette még hozzá:**

— **Azt hiszem, uram, hogy a rajtam lévő ékszerek értékére körülbelül megfelelnek a nyakéknek s így ön a személyemen kívül ezzel is biztosítékot nyer, amíg a barátóm visszatér.**

Az ékszerész udvariasan szabadkozott a feltevés ellen, hogy ékszerét feltélen s magad segítette az elegáns ismeretlen a kocsiba: aztán pedig visszatért boltjába és beszélgetni kezdett a zálogházban maradt barátjával, hogy az idő hamarabb teljen. A szép ismeretlen többször órára is tekintett és sokallta az időt, amíg barátója elmarad. Körülbelül egy óra telhetett így el, mikor a bolt ajtaja hirtelen nagy robajjal kivágódik és egy orosz csendőrezdes lépett a helyiségbe.

— **Fabergé urhoz van szerencsém?** — kérdezte a csendőrezdes az ékszerészt.

— **Igen, uram!** — felelt a kérdező. — **Miben lehetek szolgálatára?**

— **Uram, önnél az előbb egy elegáns hölgy járt, aki egy értékes nyakéket választott ki s azt magával vitte, hogy a férjének megmutassa.**

— **Igen, úgy van!** — mondta az ékszerész meglepetve — **de hát mi van ebben rendkívüli?**

— **Nos, hát tudja meg, uram, — folytatta az ezredes — hogy az a elegáns hölgy egy régen keveset csalóné, akit ezáltal sikerült kézrekerítenünk. Az ön nyakéjét szerencsére meg megtaláltuk nála, mert nem volt ideje átadni cinkosainak. Már most csak sziveskedjék átírni a kerületi kapitányság űrszabájába, a teltest és az ékszer agnosztálni.**

Az ékszerész rettentesen meg volt ijedve; egy pár pillanatnyi gondolkodás után azonban magához tért és mosolygva mondta a csendőrezdesnek:

— **Oh uram, itt bizonyára tévedés lesz, mert annak a hölgynek ime itt van a barátója, aki itt maradt önként tüsszel, míg barátója visszatér.**

A csendőrezdes erre odafordult a pamlogon ülő hölgyhöz:

— **Ah, még egy jómadár?** — kiáltott fel az ezredes — **na, ez igazán szerencsés fogás. Nos, jöjjön csak, szép hölgy, velom, kint vár a kocsim.**

A hölgy ellenkezni próbált, de ez ezredes keményen legotla és felülte kocsjára, amelynek bakján egy csendőr is ült. Az ékszerésznek úgy kiáltott vissza a kocsiból:

— **Jöjjön, uram, a kapitányságra!** . . .

Fabergé rögtön szót fogadott, bezárta üzletét és átment azonnal a kapitányságra. Az igazi meglepetés azonban csak ott érte, mert mikor doigát elmondta, egyszerűen kinevelték. Senki sem tudott semmit sem a szép csalónóról, sem pedig az ezredesről. Természetesen az ezredes is hozzátartozott a csaló szövetséghez.

— **Kasszafurás vidéken.** A beregszászi rendőrkapitányság táviratban értesítette a budapesti lökaptányságot, hogy az ottani hitelintézet Wertheim-szekrényét az éjszaka kifurták és abból 1035 koronát elloptak.

— **Öngyilkos örnagy.** Bozenből táviratoznak, hogy **Kammerer Ottó** porosz örnagy ma Rivában öngyilkos kézzel véget vetett életének. Az örnagyot gyógyíthatatlan betegség vitte végzetes tetterre.

— **Anarkista-hajza New-Yorkban.** Egy new-yorki telegramm jelenti, hogy az ottani rendőrség valóságos anarkistáüldözési lázban van. Egy hirtelen eltűnt pincér ugyanis azzal dicsekedett, hogy március 25-én Párisban egy anarkistakongresszuson fog részt venni, mely megbízottakat fog a maga kebeléből az összes európai koronás fők meggyilkolására kiküldeni. A new-yorki rendőrség ennek folytán most az összes Európába induló gőzösöket őrizteti, hogy minden Európába vitorlázó ismert anarkista megérkezéskor az illető európai kikötő rendőrségét még idejében értesíthesse. — Egy másik telegramm jelenti, hogy az ottani detektívek tegnap egész nap anarkisták után kutattak, akik ma állítólag Párisba köszültek utazni. Mindezekig csak egyet tartóztattak le. Angelonak nevezi magát és egyike amaz öt desperadonak, akik a párisi kongresszuson részt akartak venni. Angelo azt mondja, hogy lepecsételt utasításokat kapott, amelyeket csak Párisban lett volna szabad kibontania; államfők meggyilkolásáról volt szó, nem tudja, melyikről, az hiszi azonban, hogy Vilmos császár és Loubet elnök vannak soron.

— **Vidéki zsurnalantika.** Nagy-Szebenből írják, hogy ott március elejétől kezdve *Szeben és Vidéke* címen magyar lap indul meg, melyet az állami gimnázium tanárai vezetnek. Ezzel a magyar társadalomnak régi chajtása teljesedik.

— **A komáromi affér.** Komáromból jelentik a *Magyar Távirati Irodának*, hogy a mai lapokban jelentet katonai botrány polgári állású tanuk és más emberek, valamint a rendőri nyomozat adatai szerint csakugyan úgy történt, amint a mai lapok megírták. Katonai körökből kapott értesülés szerint a tisztek *Boldoghy Gyula* nem illelték a nekik tulajdonított gyalázó kijelzésekkel, hanem amikor ez gorbán szidta a dalolva érkező tiszteket, egyikük és pedig *Linhardt Károly* hadnagy rántott és *Boldoghy* megsebesítette. *Linhardt* hadnagy magyar ember. *Boldoghy* sebe súlyosodott, állítólag veszedelmes komplikáció jött közbe.

— **A házasságcsédelgő üzelmel.** *Székesfehérvárról* jelentik, hogy a szélhámos dr. *Fischer* alias *Spitzer* József úgyében az a fordulat állott be, hogy felesége visszavonta az elene tett panaszát, miután *Spitzer* lelelt pénzből visszakapott 34000 koronát. A leleltatott szélhámos ellen többnyiség és okirat-hamisítás miat indították meg a bünyádi eljárást. Az eljárást ma vagy holnap átveszi az ügyészség. *Spitzer* mostohaanyját, *Spitzer* Jakabnéét és egy más asszonyt *ösv. Hercege* Lipótné Járpalótól ma szembesítették a szélhámossal, akik cellájában azonnal ráismertek. *Spitzer* polgári rendőr őzi. Még eddig mindig tagad és azt állítja, hogy azért ment Felérvárra, hogy ott géppárat létesítsen.

— **A legelőkelőbb utazás Olaszországba és Dél-Franciaországba.** Budapest—Dombóvár—Fiumén át vezet a magyar királyi államvasutak közvetlen gyorsvonatainak és a magyar-horvát tengeri gőzhajózási részvénytársaság Fiume és Ancona. illetőleg Velence között közlekedő gőzhajóinak igénybevétele. A hajó-járatok menetrendje visszavonásig a következő: Indulás Fiuméből *Velencebe* minden *kedden és szombaton* este 8 óra 30 percor, Fiuméből *Anconába* minden *hétfőn* reggel 8 órakor és minden *csütörtökön* este 8 óra 30 percor. A hajójárat időtartama egészben tíz óra. A gőzhajók közvetlen csatlakozásban állanak a budapest-bumei gyorsvonatokkal, va mint *Velencében* és *Anconában* a *Róma, Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Milánó* stb. felé induló, illetve onnan érkező olasz vasuti vonatokkal. Az alábbiakban közölünk néhány, január 1-től érvényes menetajat, melyekben a hajóárlélesi illetékek már bentolajáltak. Budapest—Nápoly (Anconán át) I. oszt. 106.83 frank II. oszt. 77.05 frank, III. oszt. 43.60 frank; Budapest—Nizza (Velencén át) I. oszt. 119.— frank; II. oszt. 55.45 frank; Budapest—Róma (Anconán át) I. oszt. 50.05 frank; II. oszt. 58.25 frank, III. oszt. 32.60 frank. Bővebb felvilágosításokért szolgálj úgy szóban, mint írásban a magyar királyi államvasutak budapesti központi menetjegyjárodája (IV., Vigadó-tér 1. sz.).

— **Háro bányászok és bányahivatalnokok között.** Charlestownból (Nyugat-Virginia) jelentik, hogy a Raleigh-Countyban lévő *Wright-féle* szénbányákban tegnap este valóságos csata folyt a sberinek 100 embere és 250 sztrájkoló bányamunkás között, akik az államszövetség hivatalnokainak nem akarták megengedni, hogy kötelességüket teljesítsék. A sztrájkolóik felgyújtották a vasuti hidat. A tömeg, amelynek Winchester-puskái voltak, ráölt a hivatalnokokra, akik visszalöttek. A lövöldözés néhány percig tartott. A sztrájkolóik közül három elesett, hat halalos és három súlyos sebet kapott. A hivatalnokok közül egy szinesbőrű elesett és kétfő megsebesült. A Chesapeake and Ohio-vasutnak egyik hivatalnokja karján megsebesült, de azért megölte támadóját. A sztrájkolókat végre visszaverték, a rendőrök üldözöbe vették és 49 embert letartóztattak.

— **Rablótámadás egy ékszerüzletben.** *Zellinger* Sebestyén ékszerész Lánchid-utca 23. szám alatt lévő ékszerüzletébe ma estelele, hat óra tájban beültött egy iparos kinézésű fiatal ember s valami apróságot akart

vásárolni. Mikor az ékszerész megfordult, hogy elvegye a kívánt tárgyat, az idegen rángott, lelepete és fojtogatni kezdte. A megtámadott ékszerész nem tudott segítségért kiáltani, de egyszerre csak támadója valami zajra eleresztette s anélkül, hogy magával vitt volna valamit, kiugrott az ajtón s elmenekült. A rendőrség keresi a támadót.

— **Becsapott ékszerész.** A rendőrség érdekes csalási ügyben folytat most vizsgálatot. Szamek Alajos Városház-utca 3-ik szám alatt lakó ékszerész feljelentést tett egy tényleges szolgálatban lévő katonatiszt ellen a törvényszéknél, hogy az illető tiszt tőle nagyobb értékű ékszert esalt ki hamis okmányok alapján. A feljelentést a törvényszék elküldte a rendőrségnek, amely most folytatja a vizsgálatot ez ügyben. A feljelentés szerint Szamek ékszerésznél ez év február 10-ikén megjelent az illető hadnagy s azt mondta, hogy menyasszonya részére nagyobb értékű ékszert óhajt vásárolni, de mivel örökségét csak júniusban kaphatja meg, az ékszerek vételárát is majd csak júniusban fizeti ki. Megmutatta az ékszerésznek a karánsebesi árvaszék végzését, amelyben az árvaszék arról értesíti a hadnagyot, hogy az ott letétleményezett 75,658 korona 24 fillért kifizető öröksége kamatjai felett rendelkezhetik s kéri az intézkedését erre vonatkozólag. A végzés szabályszerű hivatalos pecséttel volt ellátva, az árvaszéki elnök aláírása azonban nem volt kibetűzhető. Az ékszerész a végzés tartalmának hitelt adva, nyolcezer korona értékű ékszert adott hitlbe a hadnagnak. Az ékszerész kérdészködésére pár nap múlva Karánsebesről az az értesítés érkezett, hogy az árvaszék a hadnagy javára szóló örökséget vagy hagyatékot nem kezel. Az értesítés után az ékszerész megbízásából dr. Roth karánsebesi ügyvéd kutatta a hadnagy örökségét, de az ügyvéd sem tudta felledeznit az örökséget. Időközben megtudta az ékszerész, hogy a hadnagy atyja Karánsebesen ügyvéd. Értesítette az apát, hogy a fia hamisított végzéssel tévútra vezette, hogy nyolcezer korona értékű ékszert vásárolt tőle a nemlétező örökségről szóló írás alapján. Kérte egyszersmind, hogy rendezze az ügyet, különben feljelenti a fiát. Erre az apa Bécsbe utazott a fához. Utána ment az ékszerész is Bécsben a Metropole-fogadóban tárgyalat órákon keresztül. Az apa ekkor írásban jelentette ki, hogy az ékszeréket, amiket a hadnagyfia még itt Budapestén, azon a napon, amikor vásárolta, elzalogosított, kiváltja visszadja az ékszerésznek; ha pedig ezt nem tehetné, kifizeti a nyolcezer koronát. Vasárnap, e hó 22-ikén Budapestre érkezett az apa és fia; a Vadászúrtbe szálltak és még ekkor is biztatta az apa is, a hadnagy is az ékszerészt, hogy másnap rendezhozzák az ügyet, de másnap, hétfőn mind a ketten hirtelen elutaztak Budapestről. Szamek erre táviratozott Bécsbe és Karánsebesre, de egyik helyről sem kapott választ. Másnap azután az apa arról értesítette az ékszerészt, hogy nincs pénze és nem tud fizetni. Az ékszerész erre feljelentést tett a hadnagy ellen a törvényszéknél és ezrede parancsnokának is bejelentette az esetet.

— **Adatok azokról.** Felkérünk a VIII. ker. napközi otthon számára eddig befolyt következő adományok kimutatására:

Bachrach Károly 200— K., Barna Izidor 14— K., dr. Bäcker József 125— K., dr. Bókay János tanár 400— K., Budapesti Hirlap gyűjtése 35— K., dr. Cottey Géza 10-04 K., Dick Béla 50— K., Farkas Gyula 100— K., Fellner Dávid 10— K., Fenyvesi Adolf 100— K., Fischeb M. Ignátz 24— K., dr. Földes Árpád 200— K., Frisch Béla 3— K., Gyülek Frici, Rózi, Marianna és Búcsi kisperegyűjtésből 15-22 K., dr. Gonda Dező 100— K., dr. Grauer Vilmos 400— K., Grossmann Miksa 252— K., Hainiss Géza 200— K., Halápi Frigyes 100— K., Halász Ferenc 24— K., Halász Sarolta gyűjtése 44-80 K., dr. Hazay Gyula 47— K., Heltay Ferenc 500— K., bottai Hívós József 500— K., dr. Kiss József 100— K., Kleiner Armin 500— K., Kleinlein Károly 10— K., Kohner Alfréd 100— K., Kohner Jenő 100— K., Koob Géza 50— K., dr. Kopp Lajos 8— K., megyeri Krausz Lajos 600— K., Krieger György 300— K., Nagy Lajos 15 80 K., Nagy Mór 20— K., dr. Peregrin János 10— K., Pórszász Gyula 200— K., Raachbauer Károly 20— K., dr. Reichsield Izó 50— K., dr. Reiner Gyula 4— K., Szabó József 360— K., Thék Endre 200— K., Weinszess Lajos 100— K., Weinszess Lajos gyűjtésből 50— K., Wertheimer Lajos 100— K., Winter Lajos 100— K. Összesen 7146-86 K.

— **Letartóztatott kereskedő.** Megírta tegnap, hogy a rendőrség letartóztatta Lusztig József Gyula volt cipőkereskedőt, aki ellen hitelezői csálás miatt tettek feljelentést. A csálásban részes volt Czagyány Gyula is, aki ma önként jelentkezett a rendőrségen, ahol letartóztatták.

— **Tolvajvilág.** A rendőrség fogháza ma ismét megtelt tolvajokkal, belőrökkel és orgazdikkal. Megírta, hogy Mauner Miksa gyáros Vörösmarty-utca 2. számú lakását tolvajlucsal felnyitották és 350 koronát érő ékszert és ruhát elloptak. A rendőrségi nyomozat során egész banda került kézre, melynek tagjai: Szemerédi Lajos 26 éves műszerész, Engel Jenő 17 éves bádogostanono, Kaitner Lipótné született Engel Gizella 21 éves és Bornyik Mariska 17

éves gyárimunkásnők. A nők szerepe az volt, hogy a tolvajok előtt az utat egyengeték. Valamennyien beismerék a bűnüket, de a lopott holmiktól már nem találtak náluk semmit. Érdekes, hogy az egyik tolvaj leányt, Bornyik Mariskát a rendőrség iogházában hiszterikus roham lepte meg. Ruhát leszaggatta magáról, a kályhát kidöntötte és egész éjszaka táncolt. A rendőrorvos a leányt megfigyelés alatt tartja, mert nincs kizárva, hogy csak tetteti magát. — **Stahlberg** Sándor 15 éves és **Hencs József** 17 éves suhanok valahogyan megjutdák, hogy **Róssa** Nándor hivatalnok 170 korona megtakarított pénzét a Spitzer Gerson-gyár irodájában egy ártal-fiókban őrizi. A napokban betörték az irodába és ellopták a pénzt. Egy részét elásták az ó-budai zsidó-templom mellett, a másik részét ellumpolták. A rendőrség letartóztatta a tolvaj fiukat. — **Szamega** József 18 éves újságíró a Király-utcaban **Dragejevits** Pantelia géplakatos óráját akarta kilopni. A géplakatos azonban észrevette a lopást és nyakoncsipette a suhanót. A rendőrség letartóztatta a rovtomultu fiút. — **A Mátyás-tér** 6. számú ház pincéjében elrejtőve találtak **Szabó** János 40 éves rovtomultu napzámóst, aki már több pincéről levette a lakatot. A rendőrség letartóztatta.

(x) **Krieger Tokaji Khina vasbora.** Erősítő üdülők, gyengéknek, vérképző, étvágyjavító, ideg-csillapító, lze pompás. Jeles sajtósaigaiért Egészségügyi Tanács javaslatára miniszteri engedéllyel. Főraktár: Budapest, Kálvin-tér, Korona-gyógytár. Ára 6 K., kisebb 3 K. 30 fillér. Vételnél mindig Krieger-tét tessék követelni.

(x) **International szövetség** párszori használat után a szőrt a test minden részéről eltávolítja. Ára 6 korona. Dr. Kovács E. Gyógytár, Budapest, Gyár-utca 17.

(x) **Egyék és adjon** gyermekeinek „Szeni Anna” malátacacost, a legjobb tea- és tápsütéményt.

Sven Hedin előadása.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, február 26.

Frakkján csillógó, gyémántos érdemrendekkel, könnyű meghajlással lépett az Uránia színpadára Sven Hedin. Mögötte Közép-Ázsia térképe, melynek minden vonását ő maga rajzolta s melynek minden centiméternyi területe tanúsága annak a hősi, hatalmas energiának, melylyel a tudomány herozsai nekivágnak ösmeretlen világoknak, ösmeretlen népeknek, hogy a tudatlanság fátolyát föllebentés s közelebb hozzák egymáshoz a föld legrejtőbb ellenségeit: az embereket.

Különös érzés lehet oly sok nékülözés, küzdelem, önfeláldozás elmúltával, ujra szemközt állani civilizált közönséggel, aki megérti a szót, lelkesül az elért eredményen s bámulatlan tekint föl a hősrre, aki nekivágnak földterületeknek, melyeket ember lába még sohasem érintett s elpusztult városokra bukkant, melyek romjait 1600 éve ember állt láta.

Kultúra volt ott akkor is, látjuk templomában a lotusz virágának mását, Budha istenség képét, az olajmécsest, de az emberek eltűntek, mert a hajdani *Lolung* város mellett levő tőle jobbb vándorolt s viz nélkül tönkrement a város is. A Takla Makán pusztaság homokja eltemette s csak két év előtt ásta ki a romokból Sven Hedin a papirus-feljegyzéseket, amelyekben egy kínai kereskedő számla be ízeletiről.

1600. év előtti időkzakra pillantott be a törhetetlen akaratu svéd tudós, elhagyatva a civilizáció minden ragyogását s kényelmétől s kockára téve életét minden pillanatban. A sokszor kiesényesen hangoztatott halál a maga borzalmas valójában lebegett mindig mellette, elhulltak kísérői, megdöglöttek állatai, a dalai láma emberei megölésel fenyegették, ha másnap nem fordul vissza a Lhassa felé vezető útról. — Sven Hedin pedig nyugodtan rajzolgatta térképeit, beállította libelláját, mérgette a folyókat, tavakat, miközben százsóros is megnyugodott a gondolatban, hogy holnap nincs tovább.

Szántalanszor zugott el fölötte a sivatag homokvihara, télen szögáinak kellett őt a hóból kiáni, ahová este álomra hajította a fejét, ezerszer nézett a pusztulás szemébe s száz kilométerről úgy beszél, mint mi egy rövid sétáról, látta a betegséget, a halált minden megnyilatkozásában s ma este mosolygva, frakkban állott a közönség előtt s kedélyes nembánomsággal beszélt a mult óriási viszontagságairól.

Még fiatal ember. Nem szöke, mint a svédek, homloka magas, arca éltpiros, válla széles, az egész alak tanúsága szívós és erős férfiaságnak. Tizennyole esztendő korában már Perzsiában volt s azóta minden idejét a tudományok szolgálatában töltötte.

A modern kor eme kiváló hőst előbb dr. Erdős Béla üdvözölte a *Magyar Földrajzi Társaság* nevében, majd dr. Vámbéri Armin változa utazásai jelentőségét a közönségnek, melynek soraiban ott volt *József Agost* főherceg nejevel, *Wallacis* miniszter családjával s a magyar tudományos világ-nak majdnem minden számoltvevő tagja.

Vámbéri elmesélte, mint köszöntött be hozzá oly sok év előtt egy egészen fiatal ember, aki arra kérte, hogy írjon először könyve elé, melyben ázsiai utazását írja le. Az ifju megtevezett neki s buzdította, hogy Ázsia melyik részét kutassa át, először is irt könyvéhez, aztán nagy idő mult el s esztendőik elteltével tudta meg csak a lapokból, hogy micsoda kiváló hős lett az ő fiatal barátjából, Sven Hedinből, akinek ezennel átadja a szót.

A híres utazó német nyelven tartotta előadását s mindenkéltül köszönetét fejezte ki a kiváló fogadtatásért, mely boldoggá teszi, s aztán sajnálatát fejezte ki, hogy nem érti a gyönyörű magyar nyelvet s így holnap csak az újságokból tudhatja meg, miket beszélt az ő kedves, régi barátja, Vámbéri Armin. Ezután rátért előadására.

Először összes eddigi utazásainak átnevetét adta, majd az utolsó, három évig tartó legnagyobb felledező-újáról szólt. Elmondotta, hogy a svéd király és mecnások viselték expediciója költségeit s az orosz kormány csupán négy kozákat adott melléje, akiknek igen nagy hasznát vehette.

Kasgarból 1899. június 24-én indult el és a Tarim-folyam mellett Abdallyig haladt. Karavánja kitűnően fel volt szerelve, míg azonban a karaván a rendes uton haladt, Sven Hedin a folyam mellett tört előre. Az óriás folyamnak cserdével borított partjairól szebbnél-szebb képeket mutatott. Később azonban a növényzet mindinkább hátrább vonul és a *Takla-Makán* pusztaság 80—90 méteres homokdombjai egészen a folyamig érnek el és az óriási Tarim-folyam, lagunákat alkotva, valóságos belevész a pusztaságba. Főkaraványának hátrahagyásával Sven Hedin ismét hét tevével indult utnak és a *Takla-Makán* pusztát ott szelte át, ahol a legszűkebb. Viz helyett jeget vitt magával. Sátor nélkül, harmincháromfokos hidegben, a szabadban kellett töltenie éjjelét. Yaniküllig, a pusztába vesző folyamig visszatérve végigkutatva a lagunákat. Egy ilyen vizutja alkalmából a viharzó futóhomok az egész karavánt a vízbe fordította; szerencsére azonban a tő csak egy méter mély volt.

A tél elteltével, az 1900-ik év nyarán csekély kísérettel Tibet északi részébe indult, melynek magas völgyeiben szép antilop-aj, azokonkívül számos yakot, tibi örökret és vad tevéket talált, amely ott kedvelt pecsenye. A Gobi-sivatagon keresztül az Anabarin-gula-hegységen át visszatért Tarimba.

Innét Hedin a *Lop-noor-tó* felé vándorolt, hol egy magaslaton, homokpuszta közepette, 18 méter magas tornyot talált. Kitudódott, hogy itt hajdan *Lolung* nevű kínai város állott és nem kevesebb, mint 19 ház maradványait sikerült megtalálnia. Egyik ház ezek közül gazdag kínai kereskedő volt. Ennek romjai között pergamens és farovásos feljegyzéseket talált. *Kimly* tanár *Wiesbaden*-ből ezekben a feljegyzésekben kínai közigazgatási feljegyzéseket ismert fel. Ezenkívül régi kínai pénzeket is lelték, közülök egyet *Visti* császár idejéből, egyet Krisztus korából.

Ezután Hedin 39 tevével, 45 öszvérrel, 70 számmal, 50 juhval és 8 kutával ismét Tibetbe indult. Oly völgyeken haladt keresztül, melyek még a *Mont-blanc* csucsánál is magasabbak voltak. A csekély nyomású és ritkás levegő még a talajt is oly lazává tette, hogy egy napon 19 számar és több tevéje nyomtalanul elvesztett, elsüllyedt a homokban.

Néhány nap múlva az *Urkatag* és *Kuetes-Si* hegyláncolatok miatt a karavánnak meg kellett állapodnia, s Sven Hedin mindössze két kísérőjével lovon haladt tovább. A yak-vadászok ezalatt észrevették az ő karavánját és az idegen utazóknak az országba való behatolását jelentették a hatóságoknak. S bár Sven Hedin tibi ruhát öltött és a haját leborotváltatta, mégis felismerték és 60 loval elfogták és a határa visszakísérték. Még egyszer megkísérelte *Sven Hedin* egy nyugat felé tartó uton Tibetbe behatolni. Néhány nap múlva azonban a *Nagsonytso-tó* mellett 500 lovas állotta útját. A szentatnocsnak két kiküldöttje jött ezuttal hozzá nagy hajlongás között és annyi udvariassággal, mintha Hedin valami kiváló főszemélyiség lenne. Ugyancsak a tartomány kormányzója diszruhában, hatvanhat személyből álló kísérettel, kínai selyembe öltözve jött előbe, hogy Hedin udvariasan, de kérélehetetlenül visszatérésre kényszerítse. Miatta, ugymond Hedin, az egész tartomány legverbe állott. Hedin csak azt kérte, hogy Nyugat felé, India felé távozhasson Tibetből, ennek következtében senkitől neki az országot Északról nyugati részéig birtania.

Egész utján elkísérte Sven Hedin az 500 lovas és a szentatnocs két kiküldöttje. Mindazonáltal a kényszerutazás nem volt minden szabadság nélkül. Megengedték Hedinnek, hogy önállóan vizintakgat és más egyéb apró kitérőket és kirándulásokat tegyen. Egy ilyen alkalommal a *Tsergutsa*-távon egy vihar utólréte és kicsi hía, hogy bele nem vészett, úgy menekült ki a vízből egy szigetre. Csak a hatá-

ron, Ledak mellett maradtak el az ó tibeti kísérői s ó-visszafért expedíciója kiinduló pontjára.

Lelkes és viharos taps fogadta Sven Hedin gyönyörű előadását, melyet még élvezetesebbé tett a sok remek vetített kép, mindmennyi eredeti felvétel. Különösen érdekes volt elbeszélése a része, melyben vázolta, hogy akart a dalai láma szent városába, Lhassába bejutni s hogy hiúsult meg mindannyiszor kísérlete. S míg zúgott a taps és zengett az eljénzés, mosolygva állott a színpadon Sven Hedin, aki még két év előtt a Takla-Makán homokhegyei közt nem tudta, vajjon megéri-e az alkonyatot s kozákjainak kiadta a parancsot, hogy ha két hónap múlva nem tér vissza, úgy menjenek haza, mert őt akkor emberi szem soha többé nem látja.

Sven Hedinnél ma délelőtt a Hungária-szállóban levő lakásán látogatást tett Wassics Gyula közoktatásiügyi miniszter. A svéd tudós később a közoktatásiügyi miniszternél tisztelgett, aki őt kitüntető sziveséggel fogadta.

Egy teológiai tanár

Jézus Krisztusról.

Budapest, február 26.

Harnack Adolf berlini egyetemi teológiai tanár neve egyike a legeslegnagyobbaknak a teológia terén. Ha lesz még egyszer reformáció — pedig lesz, mert a fejlődés processzusa alól a vallás sincs kivéve s a jó ideje föl-föltűnedező jelek aligha csaloak — akkor ez is Németország-ból fog kiindulni, mint az első, s a világtörténelmi jelentőségű folyamat egyik főforrása Harnack Adolfra lesz visszavezethető. A nagyírű tudós, a protestáns teológiának liberális előharcosa, nem maradhatott néma a német császár teológiai dilettánskódásával szemben sem, s arra a levélre, melyet a császár a kinyilatkoztatás dolgában Hollmann tengernagyhoz intézett, a *Preussische Jahrbücher*ben felelt, annál is inkább, mert a német császár ott, hol Krisztus istenségéről beszél, nemcsak Delitzsch, hanem Harnack ellen is fordult.

Harnack mindenekelőtt azt emeli ki, hogy rég-óta ismeretes dolog, miszerint az Ó-testamentum néhány mítosza és legendája Babylonból származik. Az is bizonyos, hogy ez a tény halálos döfést ad annak a közkeletű fölfogásnak, hogy az Ó-testamentum isteni sugalmazásának műve. Az egyház és az iskola azonban közös egyetértéssel elnyomta ezeket az eredményeket s száműzte határai közül. Persze nem ék az egyedül hibásak, mert elősegítette ezt az emberek jóra való restsege és aggodalma. Delitzsch előadásának az a nagy érdeme, hogy most már a tetőről is csiprilek, ami azelőtt elhangzó szózat volt a pusztaságban s hálásan kell fogadnunk, hogy széles körben helyesebb fölfogást terjeszt el az Ó-testamentumról, ha mindjárt vissza kell is utasítanunk azt a nézetet, hogy az Ó-testamentum ezzel le van tárgyalva.

Harnack elismeréssel adózik a császárnak, amiért nem is gondolt hatalmi kijelentésekre, „mert a császár jól tudja, hogy a teológiának e gyöngéd és szent kérdései előtt nem lehet közönyösen elhaladni, hanem csak a legkomolyabban, bátran és szabadon kell tárgyalni“. Azt mondja továbbá: „A császári nyilatkozat személyi hitvallás akar lenni s mint ilyet respektálnunk is kell. De a császári szerző bizonyára nem úgy gondolja ezt, hogy néma hallgatással feleljünk rá. Az evangéliumi egyházban a legfontosabb kérdések mindig vitaközös tárgyai s minden nemzedéknek újra ki kell erőszakolnia a feleletet, egyébként pedig a mi szellemi életünk feszültségen nyugszik, s csak ez áll és ebben él. Hogy is maradhatnánk némák, mikor a legmélyebb és legünnepélyesebb kérdések ily alakban tolnak elénk? Harnack helyesnek tartja a császárnak azt a meggyőződését, hogy a vallásnak is szüksége van formára, ez a forma azonban nem lehet változhatatlan. Annak elismerése által, hogy az Ó-testamentum iskolai hagyományainak megrogzított formái sürgős változtatásra szorulnak, Delitzsch a főrészt elérte abból, amit elérni akart.

Harnack azután a császárnak a vallási kinyilatkoztatásról és Krisztus istenségéről szóló fölfogása ellen fordul. Különösen érdekes az a rész, melyben Harnack a császár azon meggyőződése ellen fordul, hogy Krisztus isten. Azt mondja többi közt: „Megengedhető kérdés és föl is kell állítani, hogy a Krisztus istenségéről szóló merev formula helyes-e. Krisztus maga azt soha nem használta, hanem más jelzőket választott s hogy vajjon valamelyik tanítványa használta-e, az legalább is kétséges. De a régi egyház nem beszél körülírás nélkül Krisztus istenségéről, hanem az ő isteni és emberi voltáról. Tehát még a régi dogma szellemében is az „istenembség“ az egyedül helyes formula s ebben

körülbelül ismét vissza van állítva az a titok, mely ebben a kérdésben Krisztus akarata szerint is kell hogy meglegyen. Hogy ő az Ur és Üdvözítő, ebből nem csinált titkot, s hogy csakugyan az, azt tanítványai az ő szavaiból és tetteiből kell hogy következtették legyenek. De hogy mint keletkezett az ő viszonya az Atyához, ezt a titkot magának tartotta s elzárta előlük. Az én történelmi fölfogásom és érzésem szerint már az „ember és Isten“ (istenembség) formula sem minden kifogás nélkül való, mert alapjában véve semmit meg nem magyaráz, hanem csak a rendkívüli védi meg a profanizálás ellen, mint akár az „Isten fia“ kifejezés. Szent Pálnak ez a szava: „Isten volt Krisztusban“ valószínűleg a legutolsó szó, melyet kimondhatunk, ha már egyszer hosszadalmas és fájdalmas gyötrődés után megszabadultunk az ó-kori filozófok azon rögeszméjéről, hogy behatolhatunk az Isten és természet, az emberiség és a történelem titkaiba.

„Ha engem szerettek, tartásotok meg a parancsolataimat“, „Arról fogja mindenki megismerni, hogy tanítványaim vagytok, hogy szeretitek egymást“. Sokkal fontosabb e szavak fölött elgondolkodni és a szerint élni, mint a fölfoghatatlant, a tiszteletreméltót formálakba szedni. *Jónni fog az idő s immár közeledek is, mikor az evangéliumi keresztények őszintén keznek egymásnak nyujtani abban a hitvallásban, hogy Jézus Krisztus az Ur, s abban az elhatározásban, hogy követni fogják a szavait, s katolikus testvéreinknek azután követniük kell minket. Félrebrtésekkal és merev formulákkal, könyvel és vérel terhes hosszú történelem súlya nehezedik ránk, mely azonban egy szent örökséget is hagyott nekünk. Mintha felbonthatatlan volna egymással összekötve, de lassankint mégis szétválnak, ha az utolsó „Legyen“ szavat még nem is mondották ki ebben a khaosban. Nyíltság és bátorság, őszinteség az embernek önmaga iránt, szabadság és szeretet — ezek azok az emeltyük, melyekkel ezt a terhet le lehet vetni a vállainkról. A császári kézirat is e magas földadat szolgálatába áll.“*

Kommentárok a német császár leveléhez. Mint előbb látható volt, Delitzsch fölvilágosítása és a német császárnak a kinyilatkoztatásról Hollmann admirálhoz intézett kézírata egész árját keltette föl a vitáknak és kommentároknak. Fontosabb köztük a hírneves Harnacknak a válaszáat, itt pedig egy rendkívül érdekes kommentár adunk a német császár levelének ama passzusához, hogy „Mózes Izrael népének az egyiptomi fogságban szétforgácsolt törédekeit másodsorú is összeforrasztotta, arra törekedvén, hogy monotheizmusát megővje. Isten közvetlen beavatkozása támasztotta föl újra ezt a népet“.

Voltak-e a zsidók egyáltalában Egyiptomban? Ez a címe az alábbi kis kommentárnak, melynek szerzője („S.“) a következőket írja egy német lapban:

Úgy látszik, hogy a császár ebből a nézetben van, hogy már a szentföld meghódítása előtt is volt több törzsből egyesült izraelita nép. E nézetnek a téves volta már rég be van bizonyítva. Mindenekelőtt azonban az a föltevés is nagyon gyöngye lábón áll, hogy az izraeliták Egyiptomban voltak. Nagy valószínűséggel nem voltak, s minden, amiről az Ó-testamentum a Saul megelőző időkről ír, nem egyéb, mint ellenőrizhetetlen hősmonda. Mindenekelőtt (ami rendkívül föltűnő dolog) e tekintetben az egyiptomi források teljesen cserben hagynak minket. Az egyiptomi feliratokban Izrael mint nép csak egyetlenegyszer említettük, nevezetesen Meremphah király alatt (1250—1240 Kr. e.), kit a kivonulás fáraójának is neveznek. E feliratok azonban úgy említik Izraelt, mint már Kánaánban lakó népet s nevezik Izraelnak. Judea tartományt csak Dávid foglalta el, még pedig Judestől délre eső tartományból, Muszriból. Igaz, hogy Egyiptomot Muszrinak hívták, de így hívták Észak-Arábiának azt a részét is, hol a hódító törzs, Edom törzse lakott. A monda ezt a Muszrit megkaparította Egyiptom számára, nemkülönben a „kivonulás“ számára is, mely a kizűdatban még most is magán viseli a történelmi megbízhatóság bélyegét. Hogy az Ó-testamentum monda Muszrija nem Egyiptom, hanem a Judestől délre eső terület, ez többi közt kiviláglik — s erre Winckler asszurolog tette figyelme a világot — Debórah Enekből is, ki Dávid istenének, Jaivenek székhelyét az Edom-hegységet említi. A Szinai-hegy akkor lett belső, mikor Muszriból Egyiptom. Manethon görög műveltségű egyiptomi pap Kr. e. 260-ban keletkezett Sohamájában beszél az egyiptomi kivonulásról is. Többi közt Josephus Flavius is fölhasználta ezt a mondat. Josephus szerint ez az esemény a „pásztorokra“, a hykszoszokra vonatkozik, kik 290 (és nem 500) évig uralkodtak Egyiptomban. Ugy Manethon mint Josephus szerint a Hykszoszok Egyiptomban uralkodó állást foglaltak el, az egyiptomiak a XVI. században föllázadtak ellenük s kivítették azt a

jogukat, hogy szabadon elvonulhassanak. Mintegy 240,000-on Szíriába mentek, azonban építettek és ezt elneveztek Jerussálemnek. Ez azonban nyilvánvalólag Josephusnak a hozzátétele. Izraelnek Egyiptomban való jelenlétét csak akkor fogadhatjuk el, ha őket a hykszoszokkal azonosítjuk, ezt azonban nem tehetjük, mert a hykszoszok nem rabszolgák, hanem urak voltak s egyébként sem Palesztinából, hanem Ázsiából jöttek s mint „kassziták“ a Kr. e. 18. században valószínűleg Babilont is meghódították. Az idevonatkozó Ó-testamentumi mondanak részleteit, Mózes kitételét és megmentését a zsidók, több egyéb mondával együtt, a babilonoktól vették át.

Lipót Amerikában.

— Jelenet. —

Lipót belga király Amerikába utazik. Az utazás, mint hivatalosan jelentik, kirándulás-jellegű lesz.

Lipót: Ugy van. Az utazás kirándulás-jellegű lesz. Az utamarsal: Hogy érti ezt, felség?

Lipót: Ugy, ahogy mondom.

A marsal: Igen, igen, csak hogy, ha megengedi felséged ezt a kijelentést, eddig minden utazása kirándulás-jellegű volt.

Lipót: Hát én viszont ezt hogy érti?

A marsal: Ugy, hogy addig minden utazása... izé... hát... hopp, hopp!... ujjé!... hisz tetszik érteni.

Lipót: Marsal, több tiszteletet kérek. Már én is a fejmezőm?

A marsal: Szó sincs róla. Csak arra vagyok kíváncsi, hogy ha eddig a komoly utazásai is olyanok voltak, milyen lesz az az utazása, amelyről kijelenti, hogy kirándulás-jellegű?

Lipót: Mindenekelőtt megnéznék a vidék nevezetességeit és nem fogunk kártyázni.

A marsal: Szép.

Lipót: Nőkkel egyáltalán nem állunk szóba.

A marsal: Ejnye...

Lipót: Könyvtárakba fogunk járni.

A marsal: Hogyan...

Lipót: Muzenakomál fogunk tanulmányozni.

A marsal: Ej, ha...

Lipót: Látogatásokat fogunk tenni.

A marsal: De felség...

Lipót: Színházba be se tesszük a lábunkat.

A marsal: Na hát...

Lipót: Közgazdasággal fogunk foglalkozni. Tudományos felolvasásokra megyünk el. Etnográfát figyelünk, nyelveket hasonlítunk össze, stb. stb. Szóval, ez kirándulás lesz.

A marsal: Ezt nevezzi felséged kirándulásnak?

Lipót: Hát mi az ördögnek nevezem? A komoly utazás... (eimoslyodik és csettint egyet)... az más. Az mulatságos. Ez, — ez kirándulás. Hadd lássák az emberek, hogy milyen az, amikor én egyszer kirándulok!

— e —

FŐVÁROS

(*) A fővárosi Kossuth-szobor. A főváros tanácsa utasította a mérnöki hivatalt, hogy jelölje ki azokat a tereket, ahol a Kossuth-szobor felállítható; egyúttal felszólította a közoktatásiügyi osztályt, dolgozza ki az emlékmű pályázati feltételeit, hogy a mérnöki hivatal jelentésének beérkezése után a pályázat azonnal kihirdethető legyen. A mauzóleum és szobor-alap a fővárosi számvetőség kimutatása szerint 907.512 koronára és 09 fillérre rug. A mauzóleumra előirányzott 360.000 korona levonásával kizárólag a szobor céljára 547.000 koronánál nagyobb összeg áll rendelkezésre, ennél többet még nem fordítottak nálunk emlékszobor létesítésére.

SZÍNHÁZ, ZENE

** A Vigaszínházban vasárnap, március 1-jén két előadás lesz. Déltán Baasznyit, Fényes Samu történelmi drámáját adják, este pedig a Kéz kezét mos kerül színpadra. Hercegy Ferenc darabja estéről-estére zsúfolt házat vonz és előreláthatólag még sokáig egymagában fogja dominálni a műsort.

** Hangverseny. A VI. kerületi állami főreáliskola volt iskolatársainak szövetsége szegénysorsu egyetlen hallgatók segélyalapja javára a Royal-teremben március 15-én rendezendő hangversenyén közreműködnek: Kéry Klára, Ledovsky Gizella, Varsányi Irén, B. Kertész E. la, Herrmann Erzeike, Thoman

István, Kemény Rezső, Schiffer Adolf, Tollagi Adolf, Sziklai Kornél és Wolner Béla.

B. Fény Irén, a kiváló operaénekesnő dal-estélye iránt, mely szerdán, március 18-án este 7 1/2 órakor lesz a Royal-szálló termében, igen nagy érdeklődés mutatkozik a hangversenylátogató közönség körében, amit már az is bizonyít, hogy az első- és másodrangú ülőhelyekre már számos előjegyzés történt. Jegyek erre a dal-estélyre már most válthatók a Harmonia zenemű- és zongorakereskedésben, Váci-utca 20. szám alatt kaphatók.

Barbi Allos meghülés folytán kénytelen az e hó 2-ára, hétfőre hirdetett jótékonyosító dal-estélyét keddre, március 10-ére elhalasztani. A már előre váltott jegyek erre a napra érvényesek.

Vendégszerelés. **Janosé Valéria**, a Magyar Színház tagja, akit eddig néhány kisebb énekeszerépőből ismertünk, tegnap a *keszkeséti* színházban vendégszerelt. A *Loué* címszerepét játszotta a szépen igazolta azt az érdeklődést, melylyel a fellépés iránt a közönség viselkedett. Budapestről is számos író és művészember rándult Keszkesétre s azzal az impresszióval távozott a színházból, hogy **Janosé Valéria** nemcsak szép megjelenésű és temperamentumos játéku színésznő, hanem értékes színpadi tehetség, akire vigyálati tőren szép jövő vár. Finom jellemzőkészsége, kedves, közvetlen beszéde, erős színeszi intelligenciája, mely tulajdonságairól *Loué* nehéz szerepében tanúságot tett, joggal kelthetnek pályája iránt komoly várakozást.

A Népszínház nyugdíjintézte javára rendezett estély jövedelméhez felülvezetésű a következők járultak hozzá: **Dr. Morzsányi Károly** 10 K., **Hüvös Iván** 10 K., **Dr. Gombár Tivadar** 5 K., **Kauer József** 5 K., **Kéry Klára** 100 K., **Porcsolt Kálmán** 18 K., **Gáló György** 10 K., **Kun Miklós** 4 K., **Pázmány Ferenc** 2 K., **Erdősi B. Hermin** 4 K., **Isz Kálmán** 3 K., **Stoll Károly** 4 K., **N. N. S. K.**, **Szevedy Gusztáv** 3 K., **Hirsch József** 5 K., **Eva Lajos** 10 K., **Utis N.** 2 K., **Kendeffy Ferenc** 1 K.

Vidéki színeszet. A délvideki színtársulat megalakítása ügyében a napokban tanácskozás volt a belügyminisztériumban, melyen **Bezerédi Viktor** miniszteri tanácsos és **Latinovits Pál** is résztvettek. A színiküldetésben a következő városok vonatnak be: Zombor, Nagy-Beocserek, Nagy-Kikinda, Lugos, Herkulesfürdő és Nagy-Szent-Miklós. — Az *északmagyarországi színiküldetés* választmánya i. hó 24-én Iglón tartotta ülést, amelyen gróf **Csáky Zeno** főispán, **Raisz Aladár** alispán, gróf **Festetics** országos színiügyi főfelügyelő, **Nógrády Lajos** főjegyző, ügyvivő alelnök és a kerülethez tartozó városok képviselői jelentek meg. A kerületet 1904. évre is **Halmay Imre** színiigazgató kapta meg. Gróf **Festetics** arról is értesítette a választmányt, hogy a kormány az észak-magyarországi színiküldetés részére 1903. januártól számítandó egy évre 6000 korona szubvenciót engedélyezett. A kerületbe belépett Zsolna városa is, ellenben Besztercebánya Munkácssal szövetszött.

A rendőrtisztviselők hangversenye. Az Államrendőrség Nyugdíjpótló- és Segítő Egyesülete javára március 2-án a Vigadóban rendezendő művész-estély iránt nagy az érdeklődés. A hangverseny rendezésén főleg dr. **Schreiber Emil** fogalmazó buzgólkodik, akinek az érdeme az, hogy az eddig történt felülvizsgálatok meghaladták már a remélt anyagi eredményt. A művészestén megjelennek a minisztérium tagjain kívül a fővárosban időző notabilitások majd mind s az erkölcsi sikeren kívül az anyagi máris biztosítva van. A művészest végleges programja szerint szerepelnek **Geyer Stefka** hegedűművész, **Krammer Teréz**, **Szegez Ilona**, **Takács Mihály**, **Ney David**, az Operaház tagjai, a Nemzeti Színház részéről **Márkus Emília** és **Ligetzi Juliska**, valamint a Hubay-Popper négyes társulat. Az est 10 órákor kezdődik. — A rendezőség kéri a közönséget hogy pontosan jelenjék meg, mert a kezdet után a hangverseny zavartalanul megy a miatt az összes ajtókát elzárják.

TUDOMÁNY, IRODALOM

Europa békeszavarája. **Irtó Lakos Lajos** Megjelent Nagyváradon. E mű ismerteti Európa politikai viszonyait, a hatalmi törekvések irányát, az erők elhelyezkedését s érdekesen fejti ki, hogy az általános békének, a leggyengyésznek Oroszország világhódító politikája áll útjában. A szerző mint egykori konzulátusi tisztviselő s az 1877-iki orosz-román-török háború lengyel légiónak egykori főtisztje több évig a Keleten tartózkodott és bőséges tapasztalatokat gyűjtött össze e könyvében, amely olvasmányok is hasznos, tanulságos és érdekes.

Magyar órásszakiskönyv. **Palosovszky Ödön**, a magyar királyi állami órásszakiskola tanára *A jogszakkerek* című órásszakiskönyvet írt. A könyv az elmélet és gyakorlat alapján tárgyalja a fogszakkerek szerkesztését s azoknak az órákban való alkalmazását s ötvennél több eredeti ábrát tartalmaz. A magyar órásszak bizonyára örömmel fogadják ezt a derék, hasznos munkát, amelynek szakkönyvül kívül még az a jó oldala is megvan, hogy tiszta, jó magyarsággal van megírva. A könyv ára fűtve 2 korona. Kapható a pénz előleges beküldése mellett a Magyar Órásszak

Szaklapja szerkesztőségénél (VII. Kerepesi-ut 12. sz.) vagy a szerzőnél (VIII. Nagytemplom-utca 12. sz.)

Elvezették a Tiszát. ... A *Budapesti Napló* csütörtöki számának táborozatában megjelent *Elvezették a Tiszát*... című hangulatos versszerzője: **Lalla Miklós**, a jeles fiatal költő. A vers alá sajtóhiba következtében került Balla Mihály neve.

MULATSÁGOK

A Kereskedők bálja.

Budapest, február 26.

Sorrendben utolsó, de siker és látogatottság tekintetében egyike volt a legelsőnek a Kereskedők bálja, mely ma este folyt le a Royal-szálló termében. A rendező-bizottság, mely a fővárosi kereskedővilág legelőkelőbb fiatal tagjaiból toborzódott össze, maróthi **Fürst László** és **Fürst Bertalan**, a buzgó elnökök vezetése mellett hetek óta lázasan dolgozott a bál előkészítésén és a mai fényes siker ennek a megfeszített munkának méltó eredménye. Fél-tízre várta a rendezőség **Láng Lajos**ót, a kereskedelmi miniszter nejét, aki a bál védnökségét elvállalta; már kilenc órakor zsufolásig megtelt a terem előkelő, fényes közönséggel. Az előcsarnoknak déli-növényekkel elkerített részében foglaltak helyet pompás toalettekben öltözött ladyk, névszerint: **Auer Róbertné**, **Basch Béláné**, madarasi **Beck Gyuláné**, domonyi **Brüll Miksáné**, halmi **Deutsch Sándorné**, domonyi **Domonyi Ödönné**, maróthi **Fürst Jakabné**, maróthi **Fürst Lászlóné**, gelsei **Guttman Vilmosné**, **Kornfeld Zsigmondné**, királdi **Herz Zsigmondné**, **Kramer Leoné**, **Kuncz Ferencné**, **Sándor Pálné**, **Tschögl Gusztávné**, baranyavári **Ullmann Adolfiné**, szurdai **Weisz Leoné**, **Weisz Bertholdné**, vásárhelyi **Wodianer Hugóné**.

Pont fél tízkor érkezelt meg **Láng Lajos** védnöknő, íérje **Láng Lajos** kíséretében; az előcsarnokban maróthi **Fürst László** fogadta s karján vezette fel a lépcsőházba, ahol a ladyk fogadták. **Balog Károly** rázendítette a Rákóczi-indult, mire az egész társaság bevonult a terembe. A ladyk elfoglalták helyüket a pódiumon és **Beregi Béláné** az alkalomra írt *Merkur*-csárdásának hangjaira kezdetét vette a tánc. Nemsokára megérkezett **Szél Kálmán** miniszterelnök és **Darányi Ignác** földművelésügyi miniszterek is, akik szintén az emelvényen foglaltak helyet. Ott voltak továbbá a következők notabilitások:

Gróf **Wickenburg Márk** kereskedelmi államtitkár, **Kornfeld Zsigmond** főrendiházi tag, a tizedik elnöke, madarasi **Beck Nándor**, madarasi **Beck Gyula**, **Sándor Pál** országgyűlési képviselő, maróthi **Fürst Bertalan**, **Schmidt József** ny. államtitkár, **Abonyi Emil**, **Vértessy Kálmán**, **Radisics Jenő**, **Balay Lejos**, **Lakatos Aladár** miniszteri tanácsosok, **Kuncz Ferenc** a kereskedelmi csarnok alelnöke, **Neumann Armin** udv. tanácsos, **Weisz Berthold** orsz. képviselő, királdi **Herz Zsigmond**, **Lánczy Leó** udv. tanácsos, haraszi **Jellinek Henrik**, dr. **Schreyer Jenő**, **Brach-eld Sándor**, **Szalay Imre** min. tanácsos és mások. Táncrendül selemlegyező szolgált a ladyk photo-email arcképeivel. Jelen voltak:

Asszonyok: **Kovács Julia**, **Kerekes Mándorné**, **Telesi Sándorné**, **Meller Tivadaré**, **Harsányi Gézné**, **Gottlieb Jakabné**, **Salgó Gyuláné**, **Renner Arminé**, **Kertész Ignácné**, **Stern Bernátné**, **Grünstein Mórné**, dr. **Baum Lipótné** (krassova) **Hoffmann Sománé**, dr. **Róth Miksáné**, **Rusznayk Emilié**, **Székely Lipótné** (Jászberény). **Rusznayk Dávidné**, **Spatenger Zsigmondné** (Jászberény). **Steiner Bernátné** (Szob) **Deutsches Dezsóné**, dr. **Radványi Manoné**, **Török Antalné**, **Friedmann Józsefné**, dr. **Fleisch Salamonné**, **Békés Mártonné**, **Wollák Sománé**, **Korányi Zsigáné** **Klein Antalné**, **Rosenberger Miksáné**, **Dillmónt Frigyesné**, **Klekaosányi Lajosné**, dr. **Zala Józsefné**, **Fried Ferencné**, **Weitzner Vilmosné**, **Stieglitz Józsefné**, **Grünfeld Ignácné**, **Schwarzokop Dezsóné**, **Deutsch Márkusné**, **Radó Gyuláné**, **Frisch Lipótné**, **Fodor Józsefné**, **Rosenberg Adolfiné**, **Szél Lajosné**, **Frisch Henriké**, **Veitzner Józsefné** (Bonyhád). **Auer Béláné**, **Mandovszky Richardné**, **Gruber Florisné**, **Pollák Hermanné**, **Gerő Lajosné**, **Neumann Lajosné**, **Hochfelder Manoné**, **Wolf Adolfiné**, **Rottersmann Tivadaré**, **Mangold Béla Kolosné**, **Braun Kálmáné**, **Palai Józsefné**, **Neustadt Arminé**, **Sárkány Dezsóné**, **özvegy Schönberger Jakabné** (Ujvidék), **Hermann Vilmosné** **Lustig Mórné**, **özvegy Kemény Zsigmondné**, **Reiter Adolfiné**, **Gari Jakabné**, **Stranz Ignácné**, **Eckert Ignácné**, **Filtner Frigyesné**, dr. **Zaherly Krausz Adolfiné**, **Hirsch Károlyné**, **Schwarz Jakabné**, **özvegy Kohn Miksáné**, **Weisz Jakabné**, **Holzer Sándorné**, **Lukács Gyuláné**, **Sándor Pálné**, **Weszeley Sománé**, **Dóczy Mórné**, **Greiner Gyuláné**, **Rosenberg Mórné** **Fränkel Bertalané**, **Weissen Samuélné**, **Leitersdorfer Lipótné**, **Lázár Márkusné**, **Schwarz Dávidné**, **Geisinger Sándorné**, **Hirmané**, **Grünbaum Edéné**, **Böhm Izidorné**, **Wéss Károlyné** **Szász Róbertné**, **Storer Viktorné**, **Lindmayer Mándorné**, **Minkus Mórné**, **Beck Henriké**, dr. **Vösey Ignácné**, **Wottitz Károlyné**, dr. **Pavlinovics Bernátné**, **Melinger Lajosné**, **Benedits Miksáné**, **Klein Samuné**, **Grünfeld Mórné**, **Palkovits Edéné**, **özvegy Ernőné** **Hamburgor Mórné**, dr. **Reiner Gyuláné**, **Brenner Adolfiné**, **Steiger Gyuláné**, **Ruzicska Ármáné**, **Fröhlich Arminé**, **özvegy**

Csillag Veróné, **Kramer Miksáné**, **özvegy Schwarz Mórné**, **Bécsi Béláné**, **Angelus Dezsóné**, **Lomtzter Árkádné**, **Szabó Henriké** **Tihanyi Józsefné**, **Fleisch Károlyné**, **Rose Edémné**, **Bronner Manoné**, **Leitner Bernátné**, **Löwinger Józsefné**, **Perl Benóné**, dr. **Hegedüs Sándorné**, **Somogyi Sománé**, **Lantos Józsefné**, **Hofbauer Adolfiné**, **Friedmann Jenóné**, dr. **Schäffer Zsigmondné**, **Baumann Miksáné**, dr. **Radó Lipótné**, **Rosner Ignácné**, **Semler Sándor**, dr. **Szaliczter Gyuláné**, **Ludwig Mórné**, **Zeisler Lipótné**, **Bergmann Sománé**, **Bartók Farkasné**, **Honig Albertné**, **Sághy Ferencné**, ifj. **Rosenberg Samuné**, dr. **Füredi Mórné**, **Gerlai Lajosné**, **Huppert Lipótné**, dr. **Glück Sománé**, dr. **Herzfeld Samuné**, dr. **Róth Miksáné**, **Csispéi Gáborné**, **Erényi Samuélné**, **Hegedüs Adolfiné**, **Szerep Károlyné**, **Zádor Alajosné**, **Roder Pálné**, dr. **Révay Izsóné**, **Pozsonyi Aladárné**.

Leányok: **Gottlieb Irénke**, **Renner Irma**, **Grünstein Etelka**, **Kerekes Béla**, **Bachrach Olga**, **Harsányi Giza**, **Telesi Margit**, **Steiner Paula** (Szob), **Klein Aranka**, **Rosenberger Etelka**, **Rosenzweig Gizike** (Orabör), **Stieglitz Olga**, **Grünfeld Frida**, **Deutsch Aranka**, **Fodor Irén**, **Kanitz Irénke**, **Grossmann Kornélia**, **Boskovicz Jolán** (Bátaszék), **Wolf Elvira**, **Rottersmann Elza**, **Menczer Hermina**, **Pallay Margit**, **Sárkány Etelka**, **Neustadt Zseni**, **Schönberger Ilona** (Ujvidék), **Schönberger Irén**, **Hoffmann Amália**, **Fleisch Mirza**, **Urbanek Berta**, **Kaufmann Anna**, **Berger Irma**, **Kemény Ipolyka**, **Gari Rózsika**, **Strauss Jolán** (Miskolc), **Filtner Klára**, **Radó Róza**, **Schwarz Szerén**, **Schwarz Luiza**, **Csengery Reila**, **John Elza**, **Weszeley Aranka**, **Wessely Ilona**, **Agulár Olga**, **Weil Szidike**, **Klein Tusika**, **Klein Terike**, **Gross Rózsika**, **Lázár Szerén**, **Geinger Elza**, **Grünbaum Rózi**, **Grünbaum Margit**, **Weisz Aranka**, **Richter Klára** (Prága), **Vörösmarty Manozika**, **Beck Matyi**, **Beck Janka**, **Vösey Ilonka**, **Bróza Paula**, **Krausz Luiza**, **Perist Ella**, **Peri Paula**, **Grünfeld Etelka**, **Palkovits Ilus**, **Palkovits Margit**, **Palkovits Mariska**, **Mössner Ipolyka**, **Lengyel Annuska**, **Klein Ilonka**, **Klein Margit**, **Goldner Janka**, **Krammer Ilonka**, **Steiger Aranka**, **Ruzitska Irénke**, **Csillag Janka**, **Steiner Fanny**, **Schwarz Ilona**, **Schwarz Róza**, **Richtzeit Mariska** (Marosvásárhely), **Schlesinger Ilona**, **Tihanyi Matild**, **Dukasz Szidónia**, **Löwy Róza**, **Somogyi Biri**, **Stern Margit** (Baja), **Rosner Rózi**, **Lengyel Margit**, **Forgó Frida**, **Konary Lórika**, **Ludwig Vilma** és **Malvina**, **Engel Malvin**, **Friedmann Ilona**, **Hönig Flóra**, **Sághy Janka**, **Rademaker Márta**, **Grossmann Mina**, **Csispéy Juliska**, **Markovics Ara**, **Herzfeld Sári**, **Roder Ercsiné** és **Olga**.

J) Jótékony cselekedetek február 23-án III. kerületi Magyar Nemzeti Asztaltársaság február 23-án a Koronavigadó összes termében fényes jelmezbált rendezett. A sikerült mulatság telemes tisztá javadalmát szegény-sorsú iskolás gyermekek felruházása javára fordítja a buzgó működő egyesület. Az első négyest 80 pár táncolta. A szép mulatságon jelen voltak:

Asszonyok: Ifj. **Bacher Jakabné**, **Birk Istvánné**, **Pfeiffer Istvánné**, **Scheiter Jánosné**, **Kugelbauer Lázárné**, **Gály Józsefné**, **Linczenpoloz Mátyásné**, **Ritter Antalné**, **Müller Istvánné**, **Weisz S. Samuné**, **Biehler Adolfiné**, **Gartenfeld Mórné**, **Schmidt Keresztélyné**, **Mottl Ferencné**, **Heberger Istvánné**, **Bischitzki Józsefné**, **Gittinger Józsefné**, **Gieglér Józsefné**, **Haszmann Pálné**, **Szeif Mihályné**, ifjabb **Schaffer Istvánné**, **Gulyás Józsefné**, **Kardhordó Béláné**, **Jenne Rezsóné**, **Rauscher Györgyné**, **Haszmann Sebóné**, **Niedermayer Sándorné**, **Sraim Péterné**, **Lindmayer Györgyné**, **Gittinger Antalné**, **Hamster Józsefné**, **Wimmer Mártonné**, **Szoidat Béláné**, **Mirkofszky Józsefné**, **özvegy Mihály Jakabné**, **Heberger Károlyné**, **Thaller Ferencné**, **Poltner Istvánné**, **Rusz Józsefné**, **Ruzicska Ferencné**, **Tóth Ferencné**, **Lieb Ferencné**, **Gruch Mártonné**, **Haszmann Mártonné**, **Krämer Károlyné**, **Galma Józsefné**, **Bésinger Jánosné**, **Fuglein Rezsóné**, **Nothnagel Károlyné**, **Baumelster Ferencné**, **Rabl Jakabné**, **Haszmann Jánosné**, **Weisz Antalné**, **Fischer Sándorné**, **Rácz Ferencné**, **Józ Istvánné**, **Mayländer Lajosné**, **Schmidt Ferencné**, **Hantz Jánosné**, **Löw Istvánné**, **Moszek Károlyné**, **Bolla Jenóné**, **Otta Ferencné** stb.

Leányok: **Berger Antonia**, **Bródy Annus**, **Bell Katica**, **Bisztriczky Annuska**, **Druga Mariska**, **Forstner Erzsike**, **Fleischer Irén**, **Gittinger Magda**, **Grosz Hermina**, **Galina Annuska**, **Gittinger Lenke** és **Katica**, **Gruch Lenke**, **Gyurics Mariska**, **Grai Irma**, **Fazekas Margit**, **Fazekas Ilona**, **Ganzelmayer Anna**, **Gröger Irma**, **Heberger Lencsi** és **Kati**, **Haszmann Róza**, **Holtzschek Józsa** és **Irma**, **Huber Irma**, **Hauszer Róza**, **Müller Józsa**, **Mateczek Katica**, **Hingott Katica**, **Mitter Henriette**, **Mátyási Rozika**, **Mayländer Giza** és **Terka**, **Miskofszky Etelka**, **Molándi Ella**, **Lindmayer Teréz**, **Löw Irma**, **Jagosits Lenke**, **Jakubetz Róza**, **Krämer Margit**, **Kután Louka**, **Kopf Teresi**, **Rieder Magda**, **Pauschek Róza**, **Preisinger Giza**, **Pelle Elza**, **Tichy Irma**, **Thaller Róza** és **Erzsi**, **Polczner Annus**, **Sabek Teresi** és **Rózsika**, **Schindler Sarolta**, **Strobi Erzsi**, **Stöckl Róza**, **Sehódi Katica**, **Csávósy Jolán**, **Wimmer Hermin**, **Weisz Rózsika**, **Tóth Juliska**, **Ziegler Róza** stb.

EGYESÜLETEK

(Az Országos Magyar Inkolá-Egyesület) felügyelő-bizottsága ma délután ülést tartott **Tóth József** pestmegyei kir. tanfelügyelő elnöklete alatt. A mai ülésen **Bulyovszky Lilla** is megjelent s 400 korona lefizetésével az a apító tagok sorába lépett, amit a jelen voltak lelkes éljenzéssel fogadtak. — Tudomásul vette a felügyelő-bizottság, hogy a **Gerlóczy Károly**-féle 100 koronas utalomdíjat a VII. ker. Erdőtelekiiskola olyan növendékének adták ki, aki New-Yorkban született s két év alatt tökéletesen megtanult.

magyarul. *Tóth József* elnök bejelentette, hogy a Sziget-Szent-Mártonban levő egyesületi menedékházat, amelyben a kisdédvő is el van helyezve s amelynek a használatát az Iskola-Egyesület évi 500 koronát fizet, a község el akarja venni s cserébe a saját rozant házát akarja adni. Ez ellen a felügyelőbizottság erősen tiltakozott annál is inkább, mert hiszen az épületet oskák az egyesület 500 koronás évi segélyével építhetik föl. Fölkérték a tanfelügyelőt, hogy a községnek ezt a jogtalan kivánságát tegye szövé Pestmegye közigazgatási bizottságában s akadályozza meg a keresztülvitelét. Ha az egyesület a házat meg nem tarthatja, akkor Sziget-Szent-Mártonból elköltözteti a menedékházat és kisdédvőt is.

(Az Orvosegyesületből.) A magyar orvosegyesület március 7-én szombaton délután 5 órakor tartja legközelebbi ülését Szentkirályi-utca 21. számú helyiségében.

Nyilttér.

Mélyen szomorodott szívvél tudatjuk, hogy

MELOCCO LÉNÁRD

ur

ceментgyáros és építési vállalkozó,

a fíradhatatlan és önfeláldozó családfő e hó 24-ikén elhunyt.

A meghaldogult földi maradványai San-Remoból Budapestre fognak hozatni, amidőn az eltakarítás napja külön jelentéssel fog az érdeklődőknek tudomásul adatni.

A gyászoló család.

Értesítés.

A „Melocco L.”-féle cementgyár és beton-építési vállalat (Budapest, 111. Ürömi-utca 24—32.) ezennel a t. hatóságok és nagyrödemű közönség b. tudomására juttatja, hogy a gyár felejtethetlen tulajdonosa,

Melocco Lénárd

ur

hirtelenül San-Remoban bekövetkezett halála a gyári üzemet a súlyos veszteség dacára meg nem akasztja s a vállalat szerződésileg elvállalt szállítási és építési kötelezettségeinek úgy mint eddig, továbbra is a legnagyobb pontossággal meg fog felelni.

Kelt Budapestben, 1903. február hó 25-én.

Lenarduzzi János

cégevezető-igazgató.

Az e rovat alatt közöltnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ Soós Kálmán ügye a táblán. A királyi tábla harmadik büntetőtanácsa *Devich László* elnökésével ma foglalkozott dr. *Soós Kálmán* törvényszéki bíró ismeretes ügyével, aki ellen a vizsgálóbíró a büntetőtörvénykönyv 468. szakasza alapján rendelt a vizsgálatot, nem pedig, mint a királyi ügyesség érte, a jóval szigorubb 469. szakasza útközös megsértéséért büntette miatt, amelynek büntetése öt-től tíz esztendeig terjedő fegyház. A vádhatóság s miatt felfolyomással élt, valamint föllebezett *Schwarz* Ábrahám, a másik vádlott is, amiért továbbra is vizsgálóati fogságban tartják. A királyi tábla dr. *Bucz* Lajos bíró előadásában ma egész délelőtt ezekkel a felfolyomásokkal foglalkozott, a határozatot azonban, minthogy az ügyet zárt ülésen tárgyalták, a legnagyobb titokban tartják.

§§ Szeged város sajtópöre. Szegedről jelentik: A város köztörvényhatósága mai közgyűlésén elhatározta, hogy a *Hasznok* napilap ellen sajtópört indít, mert diffamáló vádakkal illette a szegedi rendőrséget.

§§ Megragalmazott egylet. A budapesti sütő-mesterek és mézeskalácsosok ipartestületének hivatalos közlönyében az *Unio* című lapban 1902. évi január hó 20-án egy nyílt levél jelent meg, mely a belgyűyi és kereskedelmi miniszterekhez volt intézve. Ebben a nyílt levélben azt írta a két miniszternek *Prindl* Éde, az *Unio* szerkesztője, hogy a budapesti sütőmunkások önképző és munkaadóitól egylete alapszabályainak pontjaival ellenkezőleg működik, az ipartestület elleni tiltatások onnan erednek, a munkanélkülieket és a munkában állókat a munkaadók ellen izgatja és bujtogatja, a munkaadók anyagi romlását keresve. E közlemény miatt a budapesti sütőmunkások önképző-és munkaadóitól-egyletének vezetősége dr. *Krausz* Mihály ügyvéd által rágalmazás és beoszlóztatás vétségéi miatt sajtópört indított a nyílt levél írója, *Prindl* Éde, az *Unio* szerkesztője ellen, akit vád alá is helyeztek. Ma tárgyalta ezt az ügyet a budapesti sajtóbíró *Agócs* Péter bíró elnökölte alatt. A tárgyaláson a vádlott beismerte a cikk szerzőségét s késznek nyilatkozott az inkriminált cikkben foglalt állítások valódiságának bizonyítására. A törvényszék helyt is adott kérelmének s elrendelte a beidézett nagyszámú tanúk kihallgatását. Ezek azonban épp az ellenkezőjét bizonyították annak, ami a cikkben inkriminálva volt. A perbeszéd után felszólalt a panaszos egyesület képviselőjében megjelent *Tatár* Dénes elnök is s ismertette az okokat, amelyek miatt a sütőmesterek a munkások egyesületét tönkre akarják tenni. A törvényszék bírónak mondta ki *Prindl* Edét egy a rágalmazás, mint a becsületesítés sajtóvétségében s ezért 160 korona fős- és 40 korona mellékpénzbüntetésre, valamint 100 korona ügyvédi költség megfizetésére ítélte. A panaszos megnyugodott az ítéletben, ellenben a vádlott felebbezést jelentett be.

TÁVIRATOK

London, február 26. Az alsóház a feliratot névszerinti szavazás nélkül elfogadta.

A király látogatásai.

Bécs, február 26. A király ma délután hosszabb látogatást tett néhai Erzsébet királyné volt udvarhölgyeinél, *Sztáray* Irma és *Festetics* Mária grófinőknél, valamint *Ferenczy* Ida volt felolvasónőnél.

Az osztrák konverzió.

Bécs, február 26. A N. W. T. értesítése szerint a konverzióra kerülő negyedfél millió koronányi összegből csak 250,000 korona lesz visszafizetendő. Kétségtelen, hogy a konverzió fényesen fog sikerülni.

Féltik Rooseveltet.

New-York, február 26. *Roosevelt* elnök ma ide készült jőni. A rendőrség erre az alkalomra rendkívüli óvintézkedéseket tett, mert attól tart, hogy anarkista-merénylet készül az elnök ellen. Ezzel kapcsolatosan tegnap több embert letartóztattak, köztük *Hirzel* Ferenc 17 éves legényt. A rendőrség azt hiszi, hogy *Hirzel* tagja egy anarkista bandának, amely több államfő meggyilkolására összeesküdött. *Hirzel* állítólag azzal dicsekedett, hogy összeköttetésben van ilyen anarkistákkal és azt mondta, hogy klubja megbízásából Franciaországba készült menni.

Közzéadásai táviratok.

Bécs, február 26. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) Kötött: Buza tavaszra 7.62—7.63—7.64 K., rozs tavaszra 6.96—6.94 K., zab tavaszra 6.39 K. Tárlatok: Buza tavaszra 7.61—7.62, zab tavaszra 6.87—6.88 K., rozs tavaszra változatlan.

Bécs, február 26. (A *Budapesti Napló* tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magányforgalomban a tárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 684.50. Magyar hitelrészvény 740.—. Angol-Osztrák bank 276.50. Bécsi bank-egyesület 482.—. Union bank 642.—. Länderbank 413.—. Osztrák-magyar államvasut részvény 690.50. Déli vasut 53.—. Kibavógi vasut 451.75. Északnyugati vasut részvény —. Dohányrészvény 345.—. Rimmurányi vasmű 484.50. Alpeji bányarészvény 387.—. Májusi járadék 100.80. Magyar korona járadék 99.50. Török sorjegyek 114.25. Német birodalmi márká 117.07—117.12. Napoleon'd'or 19.07.

New-York, február 26. (Terményáradás.) (Zárlat.) Gyapot: New-Yorkban helyben 10.25 (10.05). Febr.-ra 10.04 (10.88). Májusra 10.04 (9.82). New-Orleansban helyben 9.75 (9.75). — Petroleum: Stand white New-Yorkban 8.20 (8.20). Stand white Philadelphianban 8.15 (8.15). Refined in Cases 10.50 (10.50). Credit Balances at Oil City 1.50 (1.50). — Zsír: Western steam 10.10 (10.10). Rohe és Brothers 10.30 (10.30). — Tengeri iránzata állandó. — Február-ra — (59.75). — Májusra 52.75 (57.75). Májusra 52.75 (52.75). — Buza iránzata állandó. — Piroz ősz helyben 82.75 (82.75) Február-ra — (—). — Májusra 83.75 (83.75). Májusra 81.75 (81.—). Jul.-ra 78.75 (73.75). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1.75 (1.75). — Kávé: Iair Rio 7. sz. 6.75 (6.75). — Febr.-ra 4.35 (4.30). Májusra 4.55 (4.50) — Liszt: Spring Wheat clears 3.05—3.10 (3.05—3.10). Cotton: 3.75 (3.75). On: 29.85—30.12

(29.75—, —). — Ríz: 13.25—13.40 (13.12—13.37). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, február 26. (Terményáradás.) (Zárlat.) Buza iránzata engedő. — Máj.-ra 77.75 (77.75). — Juliusra 78.75 (78.75). — Tengeri iránzata állandó. — Febr.-ra 54.75 (54.75). — Zsír: Febr.-ra 9.82 (9.65). Máj.-ra 9.65 (9.65). — Szalonna short clear 9.82 (9.93—, —). — Sertészsír: Májusra 17.85 (17.72). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

S ha tudnák a virágok . . .

— Avar Pál fordítása. —

S ha tudnák a virágok,
Hogy mint sajjog a szívem,
Vigaszul megosztóznának
Bűnnök könnyűben . . .

S ha tudnák a csalogányok,
Mily bánatos vagyok,
Vidoran felhangzanának
Az enyhítő dalok . . .

S ha tudnák a sok csillag,
Hogy mennyi baj átka nyom,
Leszálna mind a magasból,
Elűzni bánatom . . .

Csakhogy nem sejtették ők azt:
Egy ősméri csak hajomat,
Mert éppen ő gyötört meg,
Míg szívem megszakadt . . .

Heino.

† A huszonnégyszáz számítás. Dragomiroff tábornok, a kievai katonai hadtest parancsnoka, aki már egyizben heves szó- és tollharcot vívott amaz eszméje érdekében, hogy a nap huszonnégyszáz órá át ne kétszer tizenkét órára osztsák be, hanem a jövőben egytől huszonnégyszáz számítsák, most újra nagy erővel kardoskodik ez eszme mellett. Kiemeli, hogy ennek a számításnak az az előnye van, hogy az időnek ilyen módon való megjelölése háború esetén minden kételet kizár, ami nagyon fontos a katonai sürgöny- és futár-szolgálatban.

† Hal-klinika. Egy newyorki lap közli, hogy az ottani akváriummal kapcsolatosan a beteg halak részére egy külön klinikát létesítettek. A hal-klinikán óriási üvegedencékben helyezik el a beteg halakat, amelyeket hat orvos gyógykezel és akik kizárólag a halbetegségeket tanulmányozzák. Már eddig is több halat kigyógyítottak betegsüggükből. A beteg halak vízébe egy bizonyos mennyiségű bismutot tesznek, amelynek igen jó hatása van a beteg halra. A műtét napján a beteg halakat kiveszik a tartályból és borsavas vízben megmosás, s aztán igen alacsony hőmérsékű medencébe helyezik. A teknősbékaikat kokainnal érzéketlenítik. A műtét után a sebeket bismuttal bekenik és a halakat ezután visszahelyezik utókürára a medencébe.

† *Roosevelt* Alice. Az Egyesült-Államok elnökének bájos leányáról most újra nagyon sokat beszélnek Amerikában. A szép miss Alice New-Orleansban tartózkodik a Mac Ibeny családnál. A newyorki társaság és sajtó nem jó szemmel nézte ezt az utazást, tartva attól, hogy a miss az elnökkel nem rokonszenvező vidéken könnyen sértéseknek és lealázó mellőzéseknek lesz kitéve. E gyanúsítás ellen most a délvidekiek hevesen tiltakoznak s a legelőkelőbb new-orleansi társaság, a *Heptasoph* nyilatkozik, hogy ők a legnagyobb megfigyelésnek veszik, ha táncmuláságaikat miss Alice jelenlétével megtiszteli. Az elnök leányát mindenütt egész raj házasuló ifju veszi körül és Washingtonban különösen öt deli lovag látogatja sűrűn a Fehér Házat és a társaság kíváncsian várja, melyik kapja meg a szép leány kezét. Különösen feltűnő az ifju *Robert Sterling Clarke* udvartartása. Az ifju hadnagy a *Potter* püspök mostoha fia s tíz millió dollár örökös. Nemrégiben a Miss Alice tiszteletére fényes táncestélyt rendezett, ahol csak a kottilon 30,000 dollárba került. Egy előkelő ifju államhivatalnok, *Edwin V. Morgan* még gazdagabb s ez is egy rendkívül fényes ünnepélyvel lepté meg imádotját. A jelöltek közt van *Vicome* di *Otto* portugali követ, egy nagyon szép ifju diplomata, akinek jó kilátásai vannak. A pályázók *Adonisa* Ch. *Mac Cayley* örnagy, az elnök hadsegéde. Ő az elegáns newyorkiak *Beau Brunnelle*, aki minden tekintetben hangadó, de vagyontalan. Az ötödik a szövetségben *Fan Ness* — egyik legelőkelőbb, legérgebőbb család sarja, az ifju *Malborough* hercegnő gyermekkori barátja. Kiro fog a szép Alice választása esni, az ma még titok.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

Osztárk-Magyar Bank. A jegybank állása február 15-ikén a következő volt: Bankjegylorgalom 1469,344.000 korona (+ 1,461.000 korona). Erkekészlet 1480,014.000 korona (+ 2,987,000 korona). Váltótárca 178,174.000 korona (+ 4,801.000 korona). Lombard-üzlet 40,974.000 korona (- 688.000 korona). Adómentes bankjegytartalék 406,412.000 korona (+ 1,580.000 korona).

A Salgótarjáni Köszönbánya-Részvénytársulat ma délelőtt tartotta XXXV-ik évi rendes közgyűlését dr. Chorin Ferenc főrendbírái tag elnöklése alatt. Az elnök üdvözlőben a részvényeseket, konstatait, hogy a közgyűlés határozatképes, amennyiben jelen volt 52 részvényes 21,422 részvény képviselőben 765 szavazattal. A jegyzőkönyv vezetésére új. dr. Chorin Ferenc titkárt, hitelesítésére pedig Hanka Jenő és Lázár Pál részvényeseket kérte fel. Az igazgatósági jelentésből kiemeljük a következőket: Az 1902-ik év üzleti eredményére döntő befolyással volt a jóléte nyelbe időjárás; a nagy válság, mely régóta sorvasztja a köszönbánya-ipart; a munkahiány és a vállalkozástól való tartózkodás. Csökkent az államasutak szénszükséglete is. Így a lejelölt évben csak 14,589,119 q-t adtak el, ami a múlt évben eladott mennyiségénél 1,882,736 q-val kevesebb. Ezt a kedvezőtlen eredményt pénzügyi hatásában enyhítette a darabos és kockászeny-kereslet és a lejelölt esztendő utolsó hónapjaiban urakodott kemény hidegek. A Zsil mentén lévő Farkasvölgyben megkezdették a bányában a termelést és az Államasutakkal évi 1,000,000 q. farszövési szén szálltása iránt öt évre szóló szerződést kötöttek. Ebben a bányában megteszik a további beruházásokat is, hogy az évi termelést 3 millió q-ra emeljék. A petrosényi bányák és a Deák-bánya termelő-erejének fokozását is biztosították. A részvénytársaság salgótarjáni és zsilvölgyi bányászata egyaránt fel van szerelve s meg van a rátermettsége, hogy a hazai iparnak ha várvárt fel- lendülése bekövetkezik, azonnal és a legteljesebb mértékben rendelkezésre álljon.

Az évi mérleg a múlt évről áthozott 277,902 korona 58 fillérrel együtt az üzemi kiadások és a fizetett adók levonása után 2,857,763 korona 85 fill. nyereséggel zárul. Az igazgatóság indítványára a gépek és szállítási értékesítésként fejtében 200,000 koronát, a tartalékalap gvarapítására 200,000 koronát és a jutalékok 230,955 fill. koronát vontak le és így a közgyűlés rendelkezésére maradt 2,219,768,73 korona. Ebből az összegből a forgalomban lévő 64,000 részvény után részvénykint 30 koronát, összesen 1,920,000 koronát fizetnek ki osztalékként, kezdve március 2-ikától. A fennmaradó 299,768,73 koronát új számlára viszik át. A közgyűlés a jelentést egyhangúlag tudomásul vette, a felmentvényt megadta és dr. Sebestyén József részvényes indítványára dr. Chorin Ferenc elnöknek, Raimann Lázár és Frischmann F. J. vezérigazgatóknak, az igazgatóságnak és a tisztikárnak jegyzőkönyvi közzétételét szavazott. Az igazgatóság nevében Chorin elnök köszönte meg a bizalom nyilváníatását. Végül a felügyelő-bizottságba megválasztottak: Szabó Vilmos, Singer Zsigmond, Jellinek Lajos és dr. Horváthy Dezső, mire a közgyűlés véget ért.

A Magyar Kereskedelmi Csarnok az autonóm vámtarifa-tervezet ama határozatmánya ellen, mely szerint vámhitel ozentul osakis kamatmegterítés mellett lesz engedélyezhető, a pénzügyminiszterhez telerjesztést intézett.

Szavasmarhavásár. (A budapesti marhavásár- téri vásári pénzár-részvénytársaság tudósítása.) Fel- hajtás: Vágómarhák. Magyar ökrök 1309 darab. magy- ar tehén 411 darab, szerbiai ökrök 529 dar- ab, szerbiai tehén 21 darab, növendékmárha 7 drb, bivaly 154 drb, bika 181 darab, összesen 2669 drb. Gazdasági marhák: Igás- és hizlali való ökrök — darab, fejőstehén — darab, igás bivaly — darab, tinó — darab, bika — darab, üsző — darab. Eladási árak ezen tudósítás zartáig: vágómarhákért: Magy- ar hízott ökrök, legjobb minőségű 62.— K.-tól 67.— K.-ig, kivételesen —. K.-tól 100 kilonként 60 suly- ban, középmínőségű 54.— K.-tól 61.— K.-ig, silányabb minőségű 48.— K.-tól 52.— K.-ig. Magyar legelőmarha jobb minőségű 62 K-tól 68.— K.-ig, kivételesen —. K.-ig. Silányabb minőségű 44 K-tól 50 K.-ig. Tarka hízott ökrök, legjobb minőségű 66.— K.-tól 67.— K.-ig, kivételesen —. K.-ig. Középmínőségű 54 K-tól 60.— K.-ig, silányabb minőségű 48 K-tól 52 K.-ig. Szerb és bosz- niai ökrök legjobb minőségű 50 K-tól 56.— K.-ig, kivé- telesen 22 K.-ig, silányabb minőségű 42.— K.-tól 48.— K.-ig. Bika — jobb minőségű 62 K-tól 68.— K.-ig, kivételesen —. K.-ig. Silányabb minőségű 44.— K.-tól 50.— K.-ig. Bivaly 32 K-tól 44 K.-ig, kivételesen —. K.-ig. Magyar tehén 49.— K.-tól 56.— K.-ig, ki- vételesen —. K.-ig. Tarka tehén 44.— K.-tól 62.— K.-ig, kivételesen —. K.-ig. Mind 100 kilonként 60 sulyban. Gazdasági marhákért: Igás ökrök első- rendű —. K.-tól —. K.-ig. Kilogrammonként, kivé- telesen —. koronától —. K.-ig páronként, középmínőségű —. K.-tól —. K.-ig 100 kilonként —. K.-tól —. K.-ig páronként, silányabb minőség —. K.-tól —. K.-ig 100 kilonként, —. K.-tól —. K.-ig páronként. Hizlali való ökrök fehér — kg.-kint —. K.-tól —. K.-ig. Fejőstehén keresztzetű színes 150 K-tól 230 K.-ig darabonként, bonyhádi faj 220 K-tól 320 K.-ig darabonként, kivételesen —. K.-tól —. K.-ig. Igás bivaly —. K.-tól —. K.-ig páronként.

Vágómarhából a felhajtás 200 darabnál kisebb volt a múlt hetinél, miután azonban a mézárásoknak nagy készletük volt s dacára annak, hogy konzerv- gyártási célokra mintegy négyszáz darab ökröt vásároltak, a heti szükséglet kisebb volt, ennek kö- vetkeztében elsőrendű minőségek vátoztalan, közepes és alárendelték 1—2 koronával métermásznáknál alacsonyabb árakon keltak el. Hogy a múlt heten elsőrendű minőségek magasabb árakon jegyeztek, az a felhajtott jobb minőségnek tulajdonítható, e hé- ten a közepes áru jobban volt képviselve. Nehezen voltak eladhatók a bivalyok és bikák, mert ezek Ausztriába nem szállíthatók.

Sertésüzemváros. (A székesfehérvári sertés- vásár és közvágóhid intézősége.) Február 26-án Felhajtás: Zsirsértés, ugymint Öreg I. rendű 350 kilo- grammon felül — darab, II. rendű 280—350 kilo- grammig — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül — darab, közép 220—300 kilogramm — darab, könnyű 220 kilo- grammig — darab, sülőd — darab, malac — kilo- grammig — darab. Összesen — darab. Husserítés ugymint: nehéz 400 kilogrammon felül — darab, könnyű 250—300 kilogramm — darab, sülőd — da- rab, malac 40 kilogramm — darab. Összesen — darab. Felhajtás összege 289 darab. Előző napi ma-

radvány — darab, összesen 289 darab. Eladott 239 db. Maradvány — db. A vásár irányzata élénk. Az árak szilárdak. — Következő árak jegyeztek: Zsirsértés: Öreg I. r. 350 kg.-on felül 104—106 fillérig, II. rendű 280—350 kilogramm 98—104 fillérig, selejte- zett — fillérig, silány 96—100 fillérig, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül 100—109 fillérig, fiatal közép 220—300 kilogramm 98—102 fillérig, sülőd — fillérig, kilogramm 96—102 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogramm 96—102 fillérig, sülőd — fillérig, malac — fillérig. Husserítés: Nehéz 200 kilo- grammon felül — fillérig, könnyű 140—300 ki- logramm — fillérig, sülőd — fillérig, malac 40 kilogramm — fillérig. Árak minden le- vonás nélkül, kilogrammonként, elősúlyban.

Borjuvásár. 1908. évi február hó 26-án. (A budapesti marhavásár- téri vásár-pénztár részvénytár- saságától.) Felhajtás: Belülűdi élő borjú 144 drb, leül borjú 4 db, bécsi borjú — db, — db, nö- vendékmárha 43 darab, bárány 616 181 darab, leül bárány 1520 darab. Árjegyzések. — Belülűdi élő borjú I. rendű 73—86 f.-ig, kivétel 83 f., II. rendű élő borjúkért 68—76 f.-ig, I kilonként, leül borjú I. r. 90—94 f.-ig. II. r. — f.-tól — f.-ig, kivét. f. kilonként levonás nélkül. Rugott borjúkért 36—62 f.-ig. Növendékmárha 40 f.-tól 54 f.-ig. I. r. — f.-ig, középmínőségű — f.-ig, alárendelt — f.-ig, I kilonként. Bárány 616 f.-16.— k., leül bárány 7.—15.— k. kivétel 15.— k.-ig páronként. — Dacára a kis felhajtásnak, az irányzat általánosság- ban lanyha volt.

Bécsi juhvásár. Február 26. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai juhvásáron a felhajtás 1835 darab juh volt. Árak legkint racka-juh 66—60 fillér, kivételesen — fillér, anyajuh 40—54 korona páronként.

Bécsi szarvómarhavásár. Február 26. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai vásárra felhoztak: 3535 darab borjut, 1613 darab élő sertést, 1693 darab levagott sertést, 227 darab levagott juhot, 1953 darab bárányt.

Eladási árak: Élő borjú — fill., első- rendű — fillér, legeleje 110—116 fillér, lev. borjú 80—96 fillér, elsőrendű 98—108 fillér, sertészsir — fillér, fiatal sertés 74—92 fillér, kivé- telesen — f., levagott nehéz sertés 100—108 fillér, kivételesen — fillér, husra hizalt — fillér, zsirra hizalt sertés — l., könnyű sertés 110—124 fillér elsőrendű sülőd 96—108 f., 616 juh — l., levagott juh 64—96 fillér, bosnyák silányabb sertések — fillér, kilogrammonként. Bárány 12—30.— korona páronként.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, február 26.

A buza-üzlet kedvező irányzattal nyílt meg és később szilárdabb lett az irányzat. Forgalomba került 25,000 métermázs buza 5 fillérrel magasabb árakon.

Rozsban szilárdan tartott volt az irányzat.

Tengeriben 5 fillérrel emelkedtek az árak.

Eladott:

Buza. Tiszavidéki: 200 mm. 82 k. 8 K. 45 f., 150 mm. 82 k. 8 K. 42½ f., 100 mm. 81 k. 8 K. 42½ f., 650 mm. 81 k. 8 K. 40 f., 300 mm. 80½ k. 8 K. 40 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 40 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 42½ f., 300 mm. 80 k. 8 K. 35 f., 100

REGÉNY

AZ ÚJ MAGDOLNA

— REGÉNY —

Irta: WILKIE COLLINS

(26)

MÁSODIK KÖTET.

Nyolcadik fejezet.

Julian visszatér.

Letelt egy hét. Megint a Mablethorpe House ebédlője a legközelebbi események színhelye.

Úgy volt ott minden, mint azelőtt. A vendégszerető asztal megint gazdagon van terítve, de a kis társaság helyett, amely első ízben körülötte összegyűlt, most lady Janet egyedül ül; éppen az újságot olvassa és hébe-hóba a maga kezéből elet egy szép, okosan néző macskát. A szép állat egyhangu, megelégedett dorombolása, melylyel ur- nőjének hizeleg, arra készteti ezt, hogy felnézzen a vezércikről, bánatos arcát a boldog állat felé fordítja és a sajátos gunyoros hangján mondja: — Tom, neked jó sorod van, nincsenek gondjaid, tudt' Isten, úgy szeretnék veled cserélni!

E szavaknál a macska borzogatja hátát — de nem az urnőjének hízleg megszólítása követ- kéztében, hanem azért, mert éppen kopogást hall az ajtón. Lady Janet egyedülvén kiszól:

— Szabad! — és haraggal megfordul a be- lépő felé. Ahogy meglátja, meglepetve fölrezen, mert mikor az ajtó kinyílik, belép — Julian Gray.

— On az, vagy a szelleme? — kiáltá a lady. Azonnal észrevette, hogy Julian még hal- ványabb, mint rendszer, és hogy lényében valami kedvetlenség és tartózkodás mutatkozik, amely nem volt sajátja. Julian leült néje mellé és ke- zet csókolt neki. Amióta ismerte, most először hagyta érintetlenül a reggeli-asztalon álló étel-

ket; még a macskát sem méltatta egy pillantásra sem, úgy hogy az, ily mellőzésem megharagudva, egy ugrással urnője ölébe monokült.

Lady Janet tele várakozással nézte öcsösét, azzal a titkos szándékkal, hogy az első kínákozó alkalommal kicsikarja belőle mindazt, amit tudni akart, és rábizta a beszélgetés megindítását. Ju- liannak nem volt más választása, neki kellett először megszakitania a csendet és így elhatá- rozta, hogy elbeszéli az egész ügyet, amennyire csak tudja.

— Tegnap este visszatértem a kontinensről, — kezdte, — és most itt vagyok, hogy igére- temhez híven jelentést tegyek önnek utam eredményéről. Hogy van, lady Janet? Hogy van miss Roseberry?

Lady Janet előbb önmagára mutatott, aztán az emelet felé és így szólt: — Ez az öreg asszony itt jól van, de fent az a fiatal teremtés beteg. Egyébként, valami baja van önnek, Julian?

— Talán kissé megviselt az utazás. Ez nem baj. Miss Roseberry még folyvást amaz ijedség következményeit sinyli?

— Természetesen, mi lehetne más oka? Sohasem tudom önnek megbocsátani, Julian, hogy ezt az örült szelbámszót ide hozta.

— Drága néném, amikor azt tettem, sejtlem sem volt róla, hogy egy miss Roseberry egyáltalában létezik, tehát teljesen ártatlan voltam. Különbösen senkikem sajnálja az egész esetet jobban, mint én. Kért orvostól tanácsot?

— Az orvos tanácsára Brightonba men- tem vele.

— Jó hatással volt rá a levegőváltozás?

— Nem, sőt ellenkezőleg; még rosszabbra fordult állapota. Néha órákhozott ül egyedül, halotthalványan és szótlánul; aztán megint fel- vidul arca és azt hiszi az ember, hogy mondani akar valamit, de egyszerre, az Isten tudja miért, elakad ajka, mintha félne a beszédől; azt még mind elviselhetném. De ami igazán fáj, az az, hogy úgy látszik, nincs már meg a korábbi

bizalma hozzám és nem is szeret többé; nem bizik bennem és neheztel reám. Ha nem tartanám teljesen kizártnak, csaknem azt hinném, hogy engem azzal gyanúsít, hogy hitelt adtam ama nyomorult nő szavainak. Szóval — és köztünk mondvá — nagyon félek, hogy állapota ilyen marad mindig. Bizonyára valami szerencsétlenség rejződik mögötte, de eddig hiába iparkodtam nyit- jára jónni.

— Az orvos nem tud rajta segíteni?

Lady Janet e kérdésre egy mélyen megvető pillantással válaszolt.

— Az orvos! — kiáltá kicsinylően. — Teg- nap este érkezünk meg. — Grace teljesen két- ségbeesve. Ma reggel hívtam az orvost. Tekin- télynek mondják és évenként tizezer font jöve- delme van; — de nem tudott mégsem egyebet mondani, mint azt, amit én önmagamnak. És ezt ugyan a legkomolyabban mondotta. Éppen most távozott, két guineával zsebében; az egyiket azért, mert azt tanácsolta, hogy hagyjam a leányt békében, a másikat azért, mert azt mondta, hogy az idő talán meg fogja gyógyítani. Ugy-e most már érti, hogy ilyen módon könnyen viheti valamire?

Es tudja, fiatal barátom, így tesznek a többiek is mind. Az orvosok mestersége manapság főképp két gyogyíthatlan betegség által virágzik: a nőknél — ideges lehangoltság a neve, a férfiak- nál — a köszvény. Az orvossága egy guinea, ha az ember maga megy az orvoshoz, két guinea, ha az orvos a házhoz jó. Azért a pénzt, amit ennek az embernek adtam, egy kalapot vásárolhattam volna magamnak! — kiáltá lady Janet, felhábo- rodvá. — Beszéljünk inkább valami másról. Kü- lönbösen szeretném tudni, tulajdonképpen miért is utazott ön el?

Julian e kérdés hallatára nem titkolt meg- lepetéssel nézett néjére.

— Nissen megírtam önnek az okát, — mondá. — Hát nem kaptam meg leveletem?

— De igen. Elég hosszú volt, valóban; de mégsem volt benne az, amit tudni szerettem volna.

mm. 79-6 k. 8 K. 26 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 15 f. sárga, 100 mm. 78 k. 8 K. 05 f. felső.
 Hőmérsékletárnyék: 1000 mm. 79-5 k. 8 K. 35 f.
 Fejtermégyei: 700 mm. 79-3 k. 8 K. 30 f., 1100 mm. 78 k. 8 K. 15 f., 200 mm. 78-5 k. 8 K. 05 f., 1100 mm. 78 k. 8 K. 05 f., 1100 mm. 78 k. 8 K. 05 f., 300 mm. 78 k. 8 K. — f., 350 mm. 77-5 k. 8 K. 5 f., 1000 mm. 77-5 k. 8 K. — f., 600 mm. 77-5 k. 8 K. — f., 200 mm. 77-5 k. 7 K. 97 1/2 f., 600 mm. 77 k. 7 K. 90 f., 600 mm. 76-5 k. 7 K. 95 f.
 Tolnai: 100 mm. 78 k. 8 K. 15 f., 1800 mm. 76 k. 7 K. 90 f.

Festőmagyarországi: 250 mm. 76 k. 7 K. 75 f.
Pestmegyei: 100 mm. 81 k. 8 K. 85 f. sárga, 100 mm. 81 k. 8 K. 85 f., 150 mm. 82 k. 8 K. 40 f., 200 mm. 81 k. 8 K. 40 f., 100 mm. 80-5 k. 8 K. 25 f., 300 mm. 80 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 79-5 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 79-5 k. 8 K. 10 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 15 f., 2650 mm. 76 k. 8 K. 02 1/2 f.

Bánási: 500 mm. 79-5 k. 7 K. 87 1/2 f.
Babáti: 1000 mm. 78-5 k. 8 K. 05 f., 1000 mm. 78-5 k. 8 K. 05 f.

Szabó: 1500 mm. 76 k. 7 K. 47 1/2 f., 1500 mm. 76 k. 7 K. 45 f., 1800 mm. 76 k. 7 K. 87 1/2 f.

Mind három hónapra.
Ross: 150 mm. 6 K. 35 f., 200 mm. 6 K. 80-350 mm. 6 K. 75 f.

Árpa: 900 mm. 6 K. 05 f.
Zab: 100 mm. 6 K. 22 1/2 f.
Tengeri: 100 mm. 6 K. 15 f.

Képzésfelvétel mellett.
 A készár hivatalos-jegyzése a budapesti árú- és értéktőzsde szokásai szerint képzésben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

E z s z a	Kilóg	Kilogramm		Kilóg	Kilogramm	
		K.-Mol	K.-g		K.-Mol	K.-g
Tízszéki új	76	7,55	7,90	8,06	8,16	
"	77	7,56	8,11	8,11	8,25	
"	78	8,11	8,05	8,29	8,45	
Fehérmegyei	76	7,75	7,50	8,06	8,15	
"	77	7,80	7,90	8,11	8,16	
"	78	7,90	8,11	8,16	8,21	
Festővidéki	76	7,75	7,85	7,95	8,05	
"	77	7,80	7,95	8,06	8,20	
"	78	7,90	7,95	8,11	8,29	
Bánási	76	7,65	7,75	7,90	8,10	
"	77	7,70	7,80	8,11	8,16	
"	78	7,70	7,95	8,11	8,16	
Bánási	76	7,75	7,85	8,06	8,11	
"	77	7,80	8,11	8,16	8,21	
"	78	8,11	8,16	8,21	8,26	

Egyéb gabonafélék	Kilóg	Kilogramm	
		K.-Mol	K.-g
Bors új elsőrendű	70-72	6,75	6,85
" második	—	6,50	6,74
Árpa	90-97	5,80	6,11
" égetni való	60-66	6,00	6,70
Zab	94-96	6,40	6,55
" sörtészere való	38-50	6,20	6,31
Tengeri	—	6,55	6,10
Képes új képzés	—	10,00	10,60
Képes	—	6,00	6,00
Képes	—	6,75	6,00

— Mi az?
 Lady Janet azt akarta jelezni válaszával, hogy azzal gyanúsítva öcsését, hogy utazásának volt még más motívuma is, amelyet azonban eltitkolt előtte.

— Szeretném ugyanis tudni, — mondá a lady — miért tartotta ön szükségesnek személyesen utánajárni a dolognak? Hiszen ön tudja, hogy nekem van oly megbízható régi emberem és ön is mindenkor oly nyilatkozott róla, hogy nagyon intelligens, megbízható ember. Válaszoljon becsületesen, nem küldhetne volna öt maga helyett?

— Elküldhettem volna, — mondá Julian kissé tartózkodóan.

— Ha tehát ennek nem volt akadályja és azonkívül önék, mint az én vendégemnek, itt kellett volna maradnia, — válaszoljon nyíltan, őszintén, — miért utazott el mégis személyesen?

Julian habozott válaszával. Lady Janet elhallgatott és várt, azzal a határozott szándékkal, hogy várni fog, ha úgy kell lennie, estig.

— Különös okom volt rá, hogy magam utaztam el, — mondá nagysokára.

— Ugy? — jegyezte meg lady Janet, türelmetlenül várva a kielégítő nyilatkozatot, még ha másnap reggel kelni is rá várakoznia.

— Volt okom, de a legjobban szeretném elhallgatni, — folytatólag Julian.

— Óh, — kiáltá lady Janet. — Már megint egy titok? — Ugy! Es bizonyára itt is egy asszony rejtezik mögötte. Köszönöm — eleget tudok. Valóban, mint lelkésznek van oka zavarba jönnie. Kérem ejtsük el újra e beszélgetést és beszéljünk másról. — Ugy-e most már vendégem marad?

A híres prédikátort e kérdés nagy zavarba hozta. Lady Janet pedig várt tovább türelmesen, még ha egy hétig tartana is.

(Folytatás következik.)

A határvidéket tolyamán a következő költségek költésnek:

Áprilisi buza 1903.	7.59-7.63
Októberi buza 1903.	7.60-7.62-7.61
Áprilisi rozs 1903.	6.67-6.69-6.68
Áprilisi zab 1903.	6.10-6.11
Májusi tengeri 1903.	6.24-6.22
Juliusi tengeri 1903.	6.28-6.31-6.29
Augusztusi repce 1903.	—

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Áprilisi buza 1903.	7.62-7.63
Októberi buza 1903.	7.60-7.61
Áprilisi rozs 1903.	6.68-6.69
Áprilisi zab 1903.	6.09-6.11
Májusi tengeri 1903.	6.21-6.22
Juliusi tengeri 1903.	6.27-6.28
Repet augusztusra 1903.	—

Délután fél 5 óraker zárul:

Áprilisi buza 1903.	7.62-7.63
Októberi buza 1903.	7.60-7.61
Áprilisi rozs 1903.	6.68-6.69
Áprilisi zab 1903.	6.10-6.11
Májusi tengeri 1903.	6.21-6.22
Juliusi tengeri 1903.	6.28-6.29
Augusztusi repce 1903.	—

A budapesti értéktőzsde.

A mai tőzsde alacsonyabb külföldi jegyzésekre és bécsi eladásokra bágyadt hangulattal folyt le és a nemzetközi értékek 2-3 koronával estek, míg 4 százalékos Koronajáradék és Jelzálogbank részvények élénk kereslet mellett javultak.

A valuta-piac olcsóbb.
 A helyi értékek piaca nyugodt.

Értéktőzsde. Magyar Hitelrészvény 688.75-688.—. Árnajáró 743.75-742.50. Leszámlítóbánk 454.50 Jelzálogbank részvény 604.50-605.75. Osztrák Magyar államvasut részvény 694.20-693.60. Márka 117.06.

A déli tőzsde: Osztrák Hitelrészvény 688.50-686.75. Magyar Hitelrészvény 743.—742.—. Koronajáradék 99.55-99.60.—99.55. Leszámlítóbánk 454.— Jelzálogbank részvény 604.25-605.75-605.50. Rimamurányi 484.—488.50. Osztrák-Magyar Államvasut 693.50-692.—692. Déli vasut 64.50. Márka 117.06. Városi villamos vasut 313.50-312.50-312.—. Közúti vasut részvény 621.75-621.—621.25. Pesti Magyar Kereskedelmi Bank-részvény 2680.—. Magyar asztial 102.50.

A prémium-üzletben díjbiztosításokért fizettek: Osztrák Hitelrészvényekért holnapra 5-6 korona, 8 napra 11-13 korona, március hónapra pedig 28-24 korona.

4 óraker zárul: Osztrák Hitelrészvény 685.25. Magyar Hitelrészvény 740.25. Leszámlítóbánk —. Rimamurányi vasut részvények —. Osztrák-magyar államvasuti részvény 691.—. Közúti vaspalya —. Városi villamos vasut —. korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezon szerinti hangulattal megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő áruloyomokat állapította meg:

Jegyzékek: moerna vagur 43.—54.— korona, vörös aprószemű 60.—64.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös bánási — korona, középszemű 65.—68.— korona, nagyszemű 70.—75.— korona. Disznószár: budapesti 74 —74.50 korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszártított vidéki — korona, városi 4 darabos 63.50-64.— korona, 3 darabos 65.—65.50 korona, füstölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 13.50-14.— korona. 120 darabos — korona. 100 darabos 14.50-15.— korona. 85 darabos 16.50-17.— korona. azonnal szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 13.25-12.50 korona, 100 darabos 13.25-13.50 korona. 85 darabos 16.50-17.— korona. Szilvai: sláviai 17.—17.50 korona, szerbiai 15.—15.50 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsde fölötté kedvezőellen magatartással nyílt meg. Länderbánk-részvények nagyobb árvesztést szenvedtek. Kedvező kivételés helyzetben csak egyes magyar bankpárizok, nevezetesen a Magyar Hitelbánk és Magyar Jelzálogbánk részvényei voltak. A Balkán-helyzet kedvezőbb föllogása folytán bolgárkötvényeket és török sorsjegyeket is jobban kerestek. A kedvetlenség az előtőzsde bezárásáig tartott. Járadékok és valuták nem változtak. Magyar járadék kissé nagyobb keresletnek örvendett.

A déli tőzsde nyugodt magatartással nyílt meg. Záriat kedvetlen.

Bécs, február 26. (Magyar értékek zárlata.) 4%-os arányjárdék 121.15. Iszta és szegedi kölcson-sorsjegy 159.—. Magyar vasuti kölcson ezüstben —. Magyar keleti vasuti állami kötvény —. Magyar leszámlító- és pénzváltóbánk —. Rimamurányi vasut részvény 484.—. Magyar koronajárdék 99.50. 4%-os Magyar földterület. kötvény 99.90. Magyar hitelbánk részvény 740.50. Magyar nyeregyeni kölcson sorsjegy 200.—. Kassa-oderbergi vasuti részvény —. Magyar kerék. bánk —. Magyar cunipáriz 1545.

Bécs, február 26. (Osztrák értékek zárlata.) 4%-os papírjárdék 100.80. 4%-os osztr. arányjárdék 120.95. 1860-os sorsjegy 154.50. Osztrák hitelsorsjegy 432.—. Angol-osztrák bánk —. Bécsi bankjegyzésűlet 481.50. Osztrák-magyar bánk 1570.—. Déli vasut 53.—. Dunagőzhajózási részvény 913.—. Dohányrészvény 245.—. Császari és királyi arany 11.34. Német bankváltók 117.02. 4%-os osztr. járadék 100.80. Osztrák koronajárdék 101.—. 1864-iki sorsjegy 246.—.

Osztrák hitelintézet részvény 684.50. Unionbánk 641.50. Osztrák Länderbánk 411.75. Osztrák-magyar államvasut 690.—. Elhavölgyi vasut 451.—. Alpezi bányarészvény 386.50. 20 irank. arany 19.07.—. Londoni váltóár 240.—. Bécsi Tramway Lätt B. —. Bécsi Tramway Lätt A. —. Lápót kohó 325.—. Az irányzat nyomott.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, február 26. (Tőzsde tudósító.) A forgalom eleinte nyugodt volt. Bánkok tartották magukat, amennyiben illetékes történt bennök. Járadékok állandók voltak, argentinak szilárdabak. Ugyiszenten török sorsjegyek Párisa. Vasutak el voltak hangyolva. Később bánkok keresetebbek voltak Deutsche Bank-részvények a várt mérelegre emelkedtek. A nagy berlini közüti vasut részvényei spekulatív váltolekre emelkedtek, egyebek változatlanok. Magánkamatláb 2%. Utimópénz 2 1/2%.

Berlin, február 26. (Zárlat.) 4%-os papírjárdék —. 4%-os osztrák arányjárdék —. Elhavölgyi vasut —. Magyar koronajárdék 109.30. Osztrák-magyar államvasut 148.75. Kassa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóár 35.05. Magyar vasuti beruházási kölcson —. Alpezi bányarészvény —. Disconto-Commandit 195.40. Altalanos vállamosági Edison 191.—. Gelsenkirchen 175.25. Laura-kohó 218.50. 4%-os ezüstjárdék 101.10. 4%-os magyar arany járadék 102.10. Osztrák hitelrészvény 216.75. Déli vasut 15.10. Károly-Lajos vasut —. Orosz bankjegyek 216.35. 4%-os új orosz kölcson 98.50. Török dohányrészvény —. Olasz járadék 103.75. Magyar hitelbánk —. Dynamit Trust 168.75. Harpeni 174.—. Az irányzat gyenge.

Berlin, február 26. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom: 4%-os magyar arányjárdék 102.10. Magyar koronajárdék 100.30. Osztrák hitelrészvény 216.60. Osztrák-magyar államvasut 148.50. Déli vasut 15.10. Eszaknyugati vasut 216.25. Elhavölgyi vasut —. Orosz bankjegy készpénz —. Buschtiehradi —. Orosz bankjegy —. (Ultimo.) Lombard —.

Páris, február 26. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut —. 4%-os osztrák arányjárdék 104.40. Osztrák Länderbánk 458.—. 3%-os francia járadék 99.77. Otiomanbánk 605.—. 3 1/2%-os francia járadék 13.15. Alpezi bányarészvény —. Déli vasut —. 4%-os magyar arany járadék 103.45. Párisi bankrészvény 1116. Olasz járadék 102.55. Franca törleszt. járadék —. Osztrák földhitelintézet részvény —. Török dohányrészvény 372.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, február 26. (Zárlat.) 4%-os papírjárdék 101.20. 4%-os osztrák arányjárdék 103.35. Magyar koronajárdék 109.20. Osztrák-magyar bánk 113.25. Déli vasut 15.30. Elhavölgyi vasut —. Londoni váltóár 240.90. Bécsi bankjegyzésűlet 123.—. Vilamos részvény 127.—. 3%-os magyar aranykölcson 89.50. 4%-os ezüstjárdék 101.15. 4%-os magyar arányjárdék 102.25. Osztrák hitelrészvény 217.10. Osztrák-magyar államvasut 148.90. Eszaknyugati vasut —. Bécsi váltóár 853.75. Párisi váltóár 314.52. Unio bánk —. Alpezi bányarészvény 199.—. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, február 26. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Arlyománok januára. Esti forgalom: Osztrák hitelrészvény 216.60. Német bánk —. Disconto 195.10. Berlini kereskedelmi bánk 159.40. Gelsenkircheni 174.30. Harpeni 173.75. Laura-kohó 218.40. Olasz járadék —. Az irányzat gyenge.

Hamburg, február 26. (Zárlat.) 4%-os ezüstjárdék 101.20. 1860. sorsjegy 157.—. Déli vasut 14.75. 4%-os osztrák arányjárdék 103.20. Osztrák hitelrészvény 216.55. Osztrák-magyar államvasut 148.50. Olasz járadék 103.65. 4%-os magyar arányjárdék 102.35. Az irányzat gyenge.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Február 26. A sertésüzlet irányzata: szilárd.
 A) Hízó sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Oreg nehéz (páronként 400 kilogramm feletti súlyban) 122-126 fillérg. Oreg közép (páronként 300-340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm feletti súlyban) 123-130 fillérg. Fialat közép (páronként 251-320 kilogramm terjedő súlyban) 127-129 fillérg. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 230 kilogramm feletti súlyban) — fillérg. Közép (páronként 240-260 kilogramm súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm feletti súlyban) — fillérg. Közép (páronként 250-320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. IV. Romániai eredeti (Stachl): Nehéz (páronként 340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — V. Szerbiai: Nehéz (páronként 280 kilogramm feletti súlyban) 124-126 fillérg. Közép (páronként 240-260 kilogramm terjedő súlyban) 123-125 fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 122-124 fillérg.

Sertésállítás: 1903. február 24. napján volt készlet 22.201 darab. — 1903. február 25. napján felhajtott 100 darab. — 1903. február 25. napján elszállított 644 darab, 1903. február hó 26. napjára maradt készletben 21.657 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Február 26. —

Kinevezés. A földmívelésügyi miniszter az állami ménesbirtokok és a gödöllői koronauradalom személyzeti létszámában Asbóth Béla, Orsonics Sándor és Marlon István II. osztály gazdasági intézőket a VIII. fizetési osztály harmadik fizetési fokozatába I. osztály gazdasági intézőkké, Szilassy György, Batta Sándor, Héjas Pál és dr. Csay László gazdasági ellenőröket a IX. fizetési osztály harmadik fizetési fokozatába II. osztály gazdasági intézőkké, Staubesand Kurt, Czondör Sándor, Éber János és Zemanek Nándor gazdasági segédintézőket a X. fizetési osztály harmadik fizetési fokozatába gazdasági ellenőrökké, Watty Deszö gazdasági gyakornokot a XI. fizetési osztály harmadik fizetési fokozatába gazdasági segédintézőt, Steinlechner Adolf őrnagyot gazdasági gyakornokot, Heinecz Iván, Hendl Lénárd, Pallagyi Elemér, Flauder Ignác és Lendvay Béla fizetéstelen gazdasági gyakornokokat segélyjárdás gazdasági gyakornokokká, továbbá Novák Béla, Fáczyan Armin, Sándor Pál, Tichy Gyula, ifj. Juhász Bálint és Kilian Ernő gazdasági gyakornokokat a XI. fizetési osztály harmadik fizetési fokozatába segédintézőkké, Antal László irodakezelési gyakornokot és Szilassy Mihály fizetéstelen gazdasági gyakornokot segélyjárdás gazdasági gyakornokká: végül a vezetése alatt álló minisztériumban dr. Tarnay Kálmán miniszteri szolgálatnokot, továbbá dr. Szilvassy Kornél és dr. Szerdahelyi Zoltán budapesti lakosokat díjtalan miniszteri fogalmazó-gyakornokokká nevezte ki. — A pénzügyminiszter

Minden szó egyszeri beiktatása... naponapreille betűkből 4 fill. Vastagabb betűkből 8 allér.

BEJEK

A hirdetésekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-kört 18. szám.

Levélbéli tudakozóddra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyeggel kell mellékelni.

Apró hirdetések

Breuer nővérek... Deakstein Bernát... Engelmann Mór... Franke P. Pál... Fischer J. D.

Égy nagyon ügyes

szabdalmasz és érekeztető... Találmány... Kereskedelmi...

Fiatal

francia nő a francia nyelv tanítására keresett. Cim: G. adóhivatalban. 14781

200,000 korona

képzésről rendelkező, mely... 6 polgári osztályt...

Keresek

a Vas-utca közelében egy nagy... Fix izetés...

Képek

12,000 lakosú nagyob község... Pénzbeszedő...

Új belköl

Égy igen ügyes... Keresek...

Kereslet

Égy ebédő... Tanárjelölt...

KINÁLAT

Égy ebédő... Tanárjelölt...

Égy ebédő

Égy ebédő... Tanárjelölt...

Gadasszonyok

Égy ebédő... Tanárjelölt...

Égy ebédő

Égy ebédő... Tanárjelölt...

Égy ebédő

Égy ebédő... Tanárjelölt...

Égy ebédő

Égy ebédő... Tanárjelölt...

Égy ebédő

Égy ebédő... Tanárjelölt...

Égy ebédő

Égy ebédő... Tanárjelölt...

Égy ebédő

Égy ebédő... Tanárjelölt...

Égy ebédő

Égy ebédő... Tanárjelölt...

Égy ebédő

Égy ebédő... Tanárjelölt...

Égy ebédő

Égy ebédő... Tanárjelölt...

Égy ebédő

Égy ebédő... Tanárjelölt...

Égy ebédő

Égy ebédő... Tanárjelölt...

Égy ebédő

Égy ebédő... Tanárjelölt...

Szülők!

Tanulmányaim elmaradt... Szóvalgyár...

Szóvalgyár

30,000 lakosú városban... Tavaszi...

Fehérvárúró

szakmájában teljesen... Vépíró...

Vépíró

szakmájában teljesen... Egy nagy asztal...

Egy nagy asztal

szakmájában teljesen... Cimbalom...

Cimbalom

szakmájában teljesen... Eladó...

Eladó

szakmájában teljesen... Kétféle szabad...

Kétféle szabad

szakmájában teljesen... Szőlőkarók eladó...

Szőlőkarók eladó

szakmájában teljesen... Balatonparti villa...

Balatonparti villa

szakmájában teljesen... Fodrászó...

Fodrászó

szakmájában teljesen... Olesón...

Olesón

szakmájában teljesen... Kiadó lakás...

Kiadó lakás

szakmájában teljesen... Villás Taksonyban...

Villás Taksonyban

szakmájában teljesen... Új belköl...

Új belköl

szakmájában teljesen... Kiadó...

Kiadó

szakmájában teljesen... Égy igen ügyes...

Égy igen ügyes

szakmájában teljesen... Eladó...

Eladó

szakmájában teljesen... Singer-varrógépek...

Singer-varrógépek

szakmájában teljesen... Kerekpárók...

Kerekpárók

szakmájában teljesen... Krenec...

Krenec

szakmájában teljesen... Veszek...

Veszek

szakmájában teljesen... Fried A.

Tavaszi

és bármely tollt... Nagy gyakorlatl...

Nagy gyakorlatl

és bármely tollt... Fehérvárúró...

Fehérvárúró

és bármely tollt... Vépíró...

Vépíró

és bármely tollt... Egy nagy asztal...

Egy nagy asztal

és bármely tollt... Cimbalom...

Cimbalom

és bármely tollt... Eladó...

Eladó

és bármely tollt... Kétféle szabad...

Kétféle szabad

és bármely tollt... Szőlőkarók eladó...

Szőlőkarók eladó

és bármely tollt... Balatonparti villa...

Balatonparti villa

és bármely tollt... Fodrászó...

Fodrászó

és bármely tollt... Olesón...

Olesón

és bármely tollt... Kiadó lakás...

Kiadó lakás

és bármely tollt... Villás Taksonyban...

Villás Taksonyban

és bármely tollt... Új belköl...

Új belköl

és bármely tollt... Kiadó...

Kiadó

és bármely tollt... Égy igen ügyes...

Égy igen ügyes

és bármely tollt... Eladó...

Eladó

és bármely tollt... Singer-varrógépek...

Singer-varrógépek

és bármely tollt... Kerekpárók...

Kerekpárók

és bármely tollt... Krenec...

Krenec

és bármely tollt... Veszek...

Veszek

és bármely tollt... Fried A.

KOCH-féle orvosi

férfi- és gyermek... Mejlátja...

Mejlátja

férfi- és gyermek... KOCH-féle Invenible...

KOCH-féle Invenible

férfi- és gyermek... KOCH-féle ríchlattan...

KOCH-féle ríchlattan

férfi- és gyermek... KOCH-féle gyomorko...

KOCH-féle gyomorko

férfi- és gyermek... KOCH-féle eredeti angol...

KOCH-féle eredeti angol

férfi- és gyermek... Ékszerház...

Ékszerház

férfi- és gyermek... Feolín-t...

Feolín-t

férfi- és gyermek... Fodrászó...

Fodrászó

férfi- és gyermek... Olesón...

Olesón

férfi- és gyermek... Kiadó lakás...

Kiadó lakás

férfi- és gyermek... Villás Taksonyban...

Villás Taksonyban

férfi- és gyermek... Új belköl...

Új belköl

férfi- és gyermek... Kiadó...

Kiadó

férfi- és gyermek... Égy igen ügyes...

Égy igen ügyes

férfi- és gyermek... Eladó...

Eladó

férfi- és gyermek... Singer-varrógépek...

Singer-varrógépek

férfi- és gyermek... Kerekpárók...

Kerekpárók

férfi- és gyermek... Krenec...

Krenec

férfi- és gyermek... Veszek...

Veszek

férfi- és gyermek... Fried A.

Fried A.

férfi- és gyermek... Radványi L.

Radványi L.

férfi- és gyermek...

Ferenc József-kabát

Jaquet --- 3 --- frt... Frakk --- 3 ---

Kipróbált

legjobb reuma szesz... dr. Weisz-féle...

Grünberger Armin Béla

Grünberger Armin Béla... IV. Váci-utca 30. I. em. 23.

Sok pénzt!

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Ékszerház

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Feolín-t

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Fodrászó

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Olesón

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Kiadó lakás

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Villás Taksonyban

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Új belköl

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Kiadó

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Égy igen ügyes

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Eladó

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Singer-varrógépek

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Kerekpárók

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Krenec

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Veszek

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Fried A.

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Radványi L.

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Ékszerház

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Feolín-t

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Ferenc József-kabát

Jaquet --- 3 --- frt... Frakk --- 3 ---

Kipróbált

legjobb reuma szesz... dr. Weisz-féle...

Grünberger Armin Béla

Grünberger Armin Béla... IV. Váci-utca 30. I. em. 23.

Sok pénzt!

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Ékszerház

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Feolín-t

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Fodrászó

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Olesón

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Kiadó lakás

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Villás Taksonyban

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Új belköl

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Kiadó

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Égy igen ügyes

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Eladó

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Singer-varrógépek

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Kerekpárók

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Krenec

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Veszek

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Fried A.

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Radványi L.

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Ékszerház

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...

Feolín-t

100 koronájú kerekhaték... 100 koronájú kerekhaték...